

Full City- havariet: effekter på friluftsliv sommeren 2010

Margrete Skår
Hogne Øian
Odd Inge Vistad
Oddgeir Andersen

LAGSPILL

ENTUSIASME

INTEGRITET

KVALITET

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er en elektronisk serie fra 2005 som erstatter de tidligere seriene NINA Fagrapport, NINA Oppdragsmelding og NINA Project Report. Normalt er dette NINAs rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig.

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. De sendes til presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivå, politikere og andre spesielt interesserte. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Norsk institutt for naturforskning

Full City-havariet: effekter på friluftsliv sommeren 2010

Margrete Skår
Hogne Øian
Odd Inge Vistad
Oddgeir Andersen

Skår, M., Øian, H., Vistad, O. I. & Andersen, O. 2010. Full City-havariet: effekter på friluftsliv sommeren 2010. - NINA Rapport 633. 83 s.

Lillehammer, november 2010

ISSN: 1504-3312

ISBN: 978-82-426-2212-9

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

[Åpen]

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

REDAKSJON

Margrete Skår

KVALITETSSIKRET AV

Kirstin Fangel

ANSVARLIG SIGNATUR

Børre Dervo

OPPDRAKSGIVER(E)

Kystverket

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER

Rune Bergstrøm

FORSIDEBILDE

Margrete Skår

NØKKEWORD

Miljøundersøkelse

Oljeforurensing

Friluftsliv

KEY WORDS

Environmental impact study

Oil spill

Outdoor recreation

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA hovedkontor

Postboks 5685 Sluppen

7485 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 73 80 14 01

NINA Oslo

Gaustadalléen 21

0349 Oslo

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 22 60 04 24

NINA Tromsø

Framsenteret

9296 Tromsø

Telefon: 77 75 04 00

Telefaks: 77 75 04 01

NINA Lillehammer

Fakkeltgården

2624 Lillehammer

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 61 22 22 15

Sammendrag

Skår, M., Øian, H., Vistad, O. I. & Andersen, O. 2010. Full City-havariet: effekter på friluftsliv sommeren 2010. - NINA Rapport 633. 83 s.

Bakgrunn

Lasteskipet "Full City" gikk på grunn ved Såstein utenfor Langesund i Telemark 31. juli 2009. Grunnstøtingen medførte en oljelekkasje på ca. 300 tonn råolje, som nådde kysten på ulike steder i løpet av de nærmeste døgnene. I større eller mindre grad ble områder på strekningen Portør – Stavern berørt av oljeutslippet. Ulykken fikk stor oppmerksomhet i media. Det ble tidlig satt i gang miljøundersøkelser for å kartlegge effekter av oljeutslippet. For første gang i Norge valgte man å sette i gang en forholdsvis omfattende studie om eventuelle effekter av oljeutslippet på friluftsliv og reiseliv, i tillegg til mer tradisjonelle studier av effekter på naturmiljøet. Rapporter fra miljøundersøkelsene etter Full City havariet er å finne på www.kystverket.no. Delstudien om eventuelle konsekvenser for friluftsliv består av to hoveddeler: en studie som undersøker kortsiktige effekter, det vil si fram til vinteren 2009 (Øian m.fl. 2010) og denne rapporten som vurderer effekter av oljeutslippet sommeren 2010. Vurderinger av eventuelle effekter av Full City havariet på *reiseliv* utføres av Østlandsforskning og rapporteres for seg (Arnesen m.fl. 2010).

Studien av kortsiktige effekter viser at oljeutslippet *hadde* effekter på friluftslivet, spesielt i den umiddelbare fasen etter forliset da mye av den friluftslivsmessige bruken stoppet opp. Som følge av oljeutslippet, eventuelt i kombinasjon med dårlig vær, avsluttet en del hyttebrukere, campinggjester og andre tilreisende ferien sin noe tidligere enn vanlig sommeren 2009. Men mange avslutter også vanligvis ferien sin rundt havaritidspunktet eller noe etterpå. Det er derfor utvilsomt at oljeutslippet ville hatt betydelig større effekter på friluftsliv dersom utslippet hadde funnet sted på begynnelsen av sommeren. De første dagene etter ulykken var preget av intuitive reaksjoner og sterke følelser. Medias formidling av hendelsen bidro trolig til en sterk følelsesmessig reaksjon. Reaksjonsmønsteret knyttet til båthavariet endret seg etter ganske kort tid fra å være preget av følelser som sinne, fortvilelse og sorg til etter hvert å bli preget av optimisme og tro på framtida. Samtidig som fokus i folks bevissthet gradvis ble endret fra dramatisk til optimisme og lettelse, begynte folk å ta friluftslivsområder i bruk igjen. Dette skjedde parallelt med framdriften i oppryddingsaksjonen.

Graden av forurensning på ulike steder innvirket på muligheten til å ta områdene i bruk igjen, og tidspunktet for påbegynt og avsluttet opprenskning spilte også en rolle. På grunn av opprenskningsarbeidet ble områder avstengt, og på grunn av forekomster av oljesøl der en vanligvis ferdes måtte friluftslivsutøvere foreta en del tilpasninger. Fordi friluftsliv og naturopplevelse ofte henger nært sammen med *stedstilknytning* og andre identitetsformer, kan endringer i utøvelse av friluftsliv også innebære at meningsinnholdet i den enkeltes friluftsliv forandres. Utover høsten 2009 tok friluftslivsbruken seg gradvis opp igjen, slik at aktiviteter som normalt utføres på høsten i stor grad også ble utført også høsten 2009, som padling, turgåing, dykking, fiske og båtliv.

Problemstillinger

I rapporten vurderes virkningene av oljeutslippet på friluftsliv sommeren 2010. Rapporten bygger på kvantitative spørreundersøkelser blant fastboende, hytteeiere og dagsbesøkende i kommunene Kragerø, Bamble og Larvik. Undersøkelsen blant fastboende omfatter også Porsgrunn og Skien kommuner, fordi innbyggerne her er brukere av kystlinja i de andre tre kommunene. Spørreundersøkelsene er gjennomført i perioden juli-oktober 2010. Rapporten fokuserer i hovedsak på tre problemstillinger:

- Hvordan opplevde fastboende, hyttefolk og dagsbesøkende det å ta kyststrekningen av Kragerø, Bamble og Larvik kommuner i bruk sommeren 2010, ett år etter oljeutslippet?
- Er friluftslivsbruken på den aktuelle kyststrekningen endret i sammenligning med situasjonen før oljeutslippet?
- Hvordan virker eksisterende holdninger til naturen og forurensning inn på hvordan oljeforurensningen fra Full City oppleves og brukes?

I tillegg omfatter denne rapporten en del som belyser medias fokus på Full City havariet, med vekt på friluftsliv.

Metode

Innsamlingen av data har funnet sted gjennom en nettbasert spørreundersøkelse blant fastboende og hyttefolk, i tillegg er det foretatt intervjuer av dagsbesøkende *on site* i området Nevlunghavn-Mølen.

Til den nettbaserte spørreundersøkelsen hadde Norfakta i oppdrag å verve 2 000 fastboende, likt fordelt på de fem kommunene. Av disse svarte 988 fastboende på spørreskjemaet, slik at svarprosenten er 49,4 % i forhold til antall vervede. Den kommunevise fordelingen av respondenter varierer mellom 175 i Skien og 220 i Bamble.

Hyttefolket består av tre delutvalg. 1: Et tilfeldig utvalg av 801 eiere av fritidseiendommer som befinner seg 300 meter eller mindre fra strandlinjen i de tre kommunene Kragerø, Bamble og Larvik. Av disse ble det vervet til sammen 208 personer, omtrent likt fordelt på de tre kommunene. 128 av disse svarte på spørreundersøkelsen med svarprosent 61,5 %. 2: 145 (15 %) av de bofaste har også hytte i området og inngår også i hytteutvalget. 3: Bruk av et adresseregister til en lokal hytteforening på Jomfruland resulterte i 3 respondenter. Til sammen består utvalget av hytteeiere- og brukere av 276 respondenter. Dette utvalget betegnes videre i denne rapporten som *hyttefolk*.

Vervingen av fastboende i de 5 kommunene ble foretatt medio august og et elektronisk spørreskjema ble sendt ut og besvart i løpet av siste del av denne måneden. Vervingen av eiere av fritidseiendommer foregikk medio september 2010, mens det samme spørreskjemaet som ble sendt ut til fastboende ble utsendt til hyttefolkene og besvart i siste del av september og begynnelsen av oktober 2010.

En del av spørsmålene i surveyen har form av utsagn eller påstander. Respondenten ble bedt om å ta stilling til disse på en 5-delt skala. I de tilfellene der man blir bedt om å ta stilling til i hvilken grad man er enig eller uenig ble man gitt disse alternativene: 1=svært uenig, 2=uenig, 3=nøytral, 4=enig og 5=svært enig. I de fleste tilfellene gis man også anledning til å krysse av for "vet ikke".

I tillegg til spørreundersøkelsen blant fastboende og hyttefolk i området, ble til sammen 346 dagsbesøkende personer intervjuet ved Oddane sand camping, Mølen, Nevlungsstrand og Nevlunghavn. For å nå et tilstrekkelig antall respondenter ble undersøkelsen gjennomført i løpet av flere soldager i juli 2010. NorStat gjennomførte undersøkelsen på stedet på oppdrag fra NINA.

Demografiske variabler

Kjønnsfordelingen er relativt jevn i alle de tre utvalgene. Ca. 20 % er under 40 år i utvalget av hytteeiere, mens den tilsvarende andelen blant fastboende utgjøres av noen over 37 %. Den lave andelen yngre i den første gruppen skyldes ganske sikkert av det er om lag halvparten av dette utvalget består av *eiere* av fritidseiendommer som er rekruttert.

Utdanningsnivået i utvalget av fastboende og hyttefolk er høyere enn gjennomsnittet på landsbasis. Spesielt er det mange med høyere utdanning blant hyttefolket. Blant de dagsbesøkende tilsvarende utdanningsnivået omtrent gjennomsnittet i befolkningen. Nærmere 70 % av de fastboende opplyser at de har tilgang til båt, mens ca. 90 % i hytteutvalget sier det samme. De aller fleste spørsmålene i denne studien omhandler imidlertid en spesifikk kyststrekning og bruk av denne, slik at spørsmålet om en bruker båt eller ikke for å komme dit blir mer underordnet.

70 % av de dagsbesøkende kommer fra kommuner utenom Skien, Kragerø, Porsgrunn, Bamble og Larvik.

Resultater

Et lite mindretall (ca. 10 %) av fastboende og hyttefolk mener de har redusert sin friluftslivsbruk sommeren 2010 på grunn av havariet av Full City og påfølgende oljeforurensning. Opplevelsesverdien i friluftslivsutøvelsen synes å ha påvirket flere. Dette er relatert til observasjon av oljerester, tanken på at steder har vært forurenset av olje og bekymringer knyttet til helsemessige konsekvenser av oljeforurensning.

Bruken av kyststrekningen

98 % av de fastboende og hytteeierne hadde brukt kysten til friluftslivsformål minst én gang i løpet av sommeren. Rundt halvparten av de fastboende oppga at de hadde brukt kysten ofte eller svært ofte. For hyttefolkene er denne andelen noe større, ca 73 %. Forskjellen mellom de to utvalgstypene kan trolig begrunnes med at hytteoppholdene er tidsavgrenset og dermed preget av mer intens friluftslivsutøvelse i sammenligning med fastboende, som bruker kysten gjennom større deler av året og i mer hverdagslige sammenhenger.

Soling/bading, turgåing, hytteliv og båtliv er de mest dominerende aktivitetene. Fiske fra land og fra båt, samt høsting av sjømat er også sentrale aktiviteter. Andre og til dels mer spesialiserte aktiviteter, som for eksempel padling, bølgesurfing og jakt, forekommer i svært varierende grad. Ikke desto mindre blir inntrykket som fester seg at kysten ikke bare blir brukt ofte av mange, men også at bruken er variert og mangfoldig. Forskjellene mellom hyttefolk og fastboende er ikke store med hensyn til deltakelse i ulike aktiviteter.

Favorittsted for friluftsliv

Strekningen Langesund-Portør er desidert mest populært som friluftslivsområde. Om lag 45 % av hyttefolket og ca. 34 % av de fastboende krysser av for denne strekningen som favoritt friluftslivsområde. De andre områdene fordeler seg noenlunde jevnt mellom ca 10 og 15 %, mens Jomfruland foretrekkes av en enda lavere andel. Variasjonene i favorittområder ser grovt sett ut til å reflektere fordelingen av befolkningstetthet og hytteområder i regionen.

Studien viser at nesten 40 % av de fastboende har sitt favorittfriluftslivs område der de bor. Dette viser hverdagsfriluftslivets betydning langs kysten. På den måten vil et oljeutslipp som rammer befolkningstette områder egnet for friluftsliv ramme friluftslivet spesielt hardt, sammenlignet med mer grågrønte strøk eller områder som er mindre egnet for friluftsliv. Befolkningens vektlegging av nærfriluftslivsområder viser også hvor tett friluftslivet er knyttet opp mot stedstilhørighet, noe som gjør eventuelt skifte av sted på grunn av oljeforurensning mindre aktuelt hvis oljeforurensning treffer ens nærmiljø og favorittområde.

Redusert bruk, endring av sted og årsaker

Det ser ut til at de fleste har brukt kysten til friluftslivsformål omtrent på samme måte som de har gjort de foregående årene. Likevel bør det vektlegges at ca. 17 % av hyttefolkene oppgir at de har brukt kysten *mindre* eller *betydelig mindre* sommeren 2010 i forehold til foregående år. Når det gjelder fastboende er tilsvarende andel ca. 28 %.

Omlag 10 % av de fastboende og ca 8 % av hyttefolkene oppgir at sommeren 2010 har de brukt *andre steder* av kyststrekningen mer enn de pleier å gjøre på grunn av oljeforurensning der de bruker å være. Når vi ser nærmere på hva respondentene oppgir som årsaker til redusert eller endret bruk, viser det seg at de mest framtrepende faktorene ikke kan relateres til oljeforurensningen ettersom dårlig vær, feriereiser og forskjellige praktiske årsaker synes å ha størst betydning. Bortsett fra høsting av sjømat er både de fastboende og hyttefolk i stor grad *uenige* i at oljeforurensning har påvirket aktivitetsnivået for de enkelte friluftslivsaktivitetene. Faktorer som kan knyttes til oljeutslippet fra Full City blir likevel gjort relevant av en del respondenter. Studien viser at 10 % av hyttefolket og 8,5 % av de fastboende sier seg *enig* i påstanden om at de på grunn av oljerester ikke har kunnet utøve friluftsliv på samme måte som de pleier. Selv om dette dreier seg om et lite mindretall, er det ikke desto mindre en reell effekt av oljeforurensningen. Som årsak til at en del respondenter sjeldnere enn vanlig har oppsøkt kystområdene blir altså faktorer som kan relateres til oljeforurensning tillagt mindre vekt. Det er likevel en svak tendens til at hyttefolkene legger noe større vekt på de oljerelaterte faktorene.

Observasjoner av oljerester og reaksjoner på dette

Ca. 63 % av hyttefolket og 48 % av de fastboende har sett olje en eller flere ganger i løpet av sommeren 2010. 10 % av de dagsbesøkende som ble intervjuet *on site* oppga at de hadde sett spor etter oljerester den dagen de ble intervjuet. Blant de som har observert eller vært i berøring med olje, sier grovt regnet halvparten at dette har skjedd én til to ganger. Det er en tendens til at flere hyttefolk har observert olje og at de har gjort det oftere enn fastboende. Forskjellen mellom de to segmentene kan ha sammenheng med at hyttefolk generelt er mer aktive friluftslivsutøvere. Det kan også ha å gjøre med at en del hytter ligger i berørte områder som ennå ikke er rensket opp. En noe større andel av hyttefolkene har dessuten adgang til båt, og det kan tenkes at de i større grad en fastboende oppsøker flere steder i løpet av sommeren. I alle de tre utvalgene er det grovt regnet rundt 40 % som oppga at de reagerte svært negativt på observasjoner av oljerester, på en 5-delt skala. Blant de dagsbesøkende er det imidlertid en forholdsvis stor andel (ca. 20 %) som oppgir at det ikke spilte noen rolle, mens det blant fastboende og hyttefolk bare er 3 % som sier det samme.

Opplevelsesverdien

Når respondentene skal karakterisere opplevelsen av å komme tilbake til kysten sommeren 2010, er rundt 60 % samlet sett enige i at "det var akkurat som før". Samtidig er det nesten like store andeler som sier seg enig i påstanden om at de har vært bekymret for muligheten av å komme over olje under sanden, blant steiner og i viker. Ca. 30 % av fastboende- og hyttefolk er enig i at opplevelsen i sommer har vært preget av uro over skadelige helsevirkninger, og ca. 50 % i begge utvalgene har vært bekymret for at det skulle være olje under sanden, iblant steiner og i viker. Imidlertid er det forholdsvis små andeler som sa seg enig i påstanden om at tanken på at oljeutslippet hadde funnet sted i seg selv fratok dem noe av gleden ved å drive med friluftsliv langs kysten. Den negative effekten av oljeforurensningen synes dermed å ha vært større med tanke på at *opplevelsesverdien* av friluftslivet ble forringet enn at den har påvirket brukshyppighet og områdebruk.

Om lag halvparten av utvalget totalt så seg mer eller mindre uenig i utsagnet om at Full-City ulykken viser at naturen selv er i stand til å ordne opp, mens en enda større andel var uenige i at naturen tåler påvirkninger fra et moderne industrisamfunn. Generelle pessimistiske holdninger til menneskets evne til å ta vare på naturmiljøet har forsterket den negative opplevelsen av å komme tilbake til kysten året etter at oljeutslippet fra Full City fant sted. På samme måte tyder det på at de mer miljøoptimistiske respondentene i mindre grad opplever oljeforurensning som negativt for sitt kystfriluftsliv. Generelle pessimistiske holdninger på naturmiljøets vegne er også mer vanlig hos de som begrunner redusert friluftslivsbruk i sommer med oljeforurensning

fra Full City. Dette viser at folks risikovurderinger og forventninger til sommeren knyttet til oljeforurensing henger sammen med deres generelle miljøholdninger.

Medias framstilling og rolle i det å skape forventninger før sommeren 2010

Etter Full City havariet i 2009 formidlet media ulike perspektiver på oljeforurensing, fra et katastrofefokus rett etter ulykken til det å formidle framtidsoptimisme på kystlinjas vegne rett før vinteren inntraff. Lokale media hadde våren 2010 størst fokus på hvorvidt badeplassene, og spesielt det populære friområdet Krogshavn, ville være klare til skoleferien. De lokale mediene formidlet noe ulike signaler om tilstanden i strandsona, om helserisikoen, og om hvordan folk opplevde forholdene. Likevel, et hovedinntrykk fra mediestudien (kap. 6) er at lokale media formidlet mest positive signaler i forhold til friluftslivsbruk av den aktuelle kyststrekningen sommeren 2010. Riksmediene har hatt svært få oppslag om oljeforurensing etter Full City-havariet denne sommersesongen. Det er derfor vanskelig å se for seg verken noen positiv eller negativ medieeffekt for tilreisende. En eventuell positiv effekt må ha kommet etter flere oppslag rundt ettårs markeringa av Full City-havariet, i månedsskiftet juli-august. De dagsbesøkende ble intervjuet *før* ettårs markeringa og medieoppslag rundt Full City-havariet, og intervjuene med de dagsbesøkende gir heller ikke noe informasjon om deres forventninger til besøket i området Mølen-Nevlunghavn. Det er vanskelig å vite hvilket av perspektivene som media har formidlet, fra katastrofe til optimisme, som hadde bitt seg fast i folks bevissthet da de tok kysten i bruk igjen sommeren 2010.

Studien viser ellers at folk med et generelt pessimistisk syn på menneskets rolle som forvaltere av naturmiljøet også opplevde funn av oljerester og tanken på at det hadde vært forurensing i området mer negativt enn de med et mer optimistisk syn. Dette viser at grunnleggende miljøholdninger er av betydning for folks risikovurdering av oljeutslippet etter Full City, noe som også vises i andre studier knyttet til naturkatastrofer. Det er nærliggende å anta at media kan underbygge folks grunnleggende miljøholdninger ved at det er perspektiver som bekrefter ens eget verdisyn som fester seg. På den annen side kan en også tro at medias måte å formidle på, særlig hvis det er entydig, kan være med på å nyansere etablerte holdninger. I vår sammenheng er det nærliggende å tro at fokuset på badeplasser og vannkvalitet i media har bidratt til et fokus på dette også i folks bevissthet, og en tredjedel av både hyttefolket og de fastboende uttrykker gjennom denne studien at de har vært bekymret for den helsemessige risikoen av oljeforurensing. På den annen side har media formidlet mange positive signaler til friluftslivsbruk etter påske 2010. Dette finner også resonans i studien ellers, blant annet ved at flertallet av respondenter opplyser at de har brukt kystsonen som før. Likevel har mange av respondente hatt en bekymring i sommer knyttet til ulykken og oljeforurensing, noe som utvilsomt henger sammen med medias formidling av situasjonen. Aviser, radio og TV oppgis som en mye viktigere informasjonskanal for både hyttefolk og fastboende enn for eksempel venner og bekjente.

Margrete Skår margrete.skar@nina.no

Hogne Øian hogne.oian@nina.no

Odd Inge Vistad oddinge.vistad@nina.no

Oddgeir Andersen oddgeir.andersen@nina.no

Abstract

Skår, M., Øian, H., Vistad, O. I. & Andersen, O. 2010. The Full City loss: Effects upon outdoor recreation summer 2010. - NINA Rapport 633, pp. 83.

Full City ran aground just a few miles outside the town of Langesund in Telemark 31 July 2009. The loss caused an oil leak at approximately 300 tons of crude oil, which reached the coast at various places in the next few days. Most areas between Portør - Stavern were to a lesser or greater degree affected by the oil spill. The accident caused a stir among the public and in the media, and environmental studies were initiated at an early state in order to determine the effects of the oil spill. For the first time in Norway it was also decided to launch a comprehensive study on the effects of oil spill upon outdoor recreation and tourism, in addition to more conventional studies of the effects on the environment. Reports from the environmental studies can be found at www.kystverket.no.

The assessments of the consequences for outdoor recreation consist of two main parts: a study that examines the short-term effects until the winter 2009 (Øian et al 2010) and the present report, which evaluate the effects of oil spill during the summer months of 2010. The effects of the oil spill from the Full City loss on tourism is studied by the Eastern Norway Research Institute (*Østlandforskning*) and is reported separately (Arnesen m.fl. 2010).

The assessments of short-term effects show that oil spill had a negative impact on outdoor recreation, especially in the immediate phase after the accident. Much of the outdoor recreation was brought to a halt during the very first days. Although many areas were not severely affected, the sea was covered by large stretches of oil film and many people were also uncertain about the scope of the oil spill and of its damaging effects upon the nature environments and people's health. The areas most seriously affected are also where some of the most popular recreation sites are found. Some of these were closed to the public for several weeks due to clean up operations. It is difficult to estimate how many of the vacationers who terminated their vacation because of the oil spill, since it took place at the weekend most people's summer vacation ended anyway. Reports from camping grounds and cabin villages nevertheless say that it still was a number of cabin users, campers and other visitors who ended their vacation somewhat earlier than usual in the summer of 2009. This could however also be explained by the bad weather conditions.

The first few days after the accident were characterized by intuitive responses and strong emotional reactions. Media disseminations of the event probably contributed to the latter. Reaction patterns of despair, grief and anger turned nevertheless within a short time span into by optimism and faith in the times to come. Thus, while the focus of people's consciousness was gradually changed from tragedy to optimism and relief, people started to take the outdoor areas in use again. This occurred in parallel with the progress of the cleanup campaign.

The degree of pollution at various locations affected the opportunity to take the areas back into use. The timing of when the cleanup campaign was started and completed in the various locations also played a role. Some outdoor recreationists had to make some adjustments, like finding alternative beaches or taking different routes when kayaking. This was due to the fact that the cleanup campaign meant that some locations were closed to the public or that oil contamination made certain activities in some locations unattractive or impossible. Because outdoor recreation and nature experience often is closely linked to place attachment and other forms of identity, changes in the practice of outdoor recreation also imply that the meaning of individual's outdoor recreation could become altered. Nevertheless, during the autumn of 2009 most people's outdoor recreation could gradually return to its usual pattern.

The main issues of this report

The current report assesses the effects of oil spill on outdoor recreation in summer 2010. It is based on quantitative surveys among the residents, cabin owners and day visitors in the muni-

cipalities of Kragerø, Bamble, and Larvik. In addition, the main survey also includes residents of Porsgrunn and Skien municipalities. The reason is that many of its inhabitants are held to be frequent recreationists at the coastline of the other three municipalities. Questionnaire surveys were conducted in the period July-October 2010.

The report focuses mainly on three issues:

- How did residents, cottagers and day visitors experience their outdoor recreation on the coasts of Kragerø, Bamble and Larvik municipality in the summer after the oil spill from Full City?
- Did the coastal outdoor recreation change in comparison with the situation before the oil spill?
- To what extent do existing attitudes to nature and pollution affect the way in which the oil pollution from Full City is perceived and the way people adjust their outdoor recreation to the oil pollution?

In addition, this report includes a section that highlights the media's focus on Full City, with an emphasis on outdoor activities.

Methods

The production of data has taken place through an online survey (internet based questionnaire) among residents in the relevant municipalities. In addition interviews have been carried out on-site with a number of day visitors in the area of Nevlunghavn/Oddane sand. A total of 346 individual day visitors were interviewed. In order to reach a sufficient number of respondents, the survey was conducted during several sunny days in July 2010. Norstat conducted the on-site survey commissioned by NINA, while the company Norfakta was commissioned to enlist 2,000 residents, equally divided between the five municipalities. Of these, 988 residents responded to the questionnaire, making the response rate 49,4 % compared to the number of recruits. The distribution of respondents between the municipalities are fairly even, as it varies between 175 (Skien) and 220 (Bamble). The sample of cottagers consist of three parts: 1) A random sample of 801 owners of cabins situated 300 meters or less from the shore line in one of the three municipalities Kragerø, Bamble, and Larvik. A total of 208 cabin owners were recruited from this list, while 128 completed the questionnaire, implying a response rate of 61,5 %. 2) Among the total numbers of residents who completed the questionnaire 15 % proved to be regular users of cabins in the area. Subsequently these were included together with the sample of cabin owners into a segment of *cottagers*. 3) Using the address register of the local cottagers association on Jomfruland in Kragerø municipality, we ended up with 3 respondents. The cottagers segment comprise thus all together 276 respondents.

The recruitment of residents of the five municipalities took place in mid-August and an electronic questionnaire was sent out and answered during the latter part of this month. The owners of holiday properties were recruited in mid-September 2010, while the questionnaire (identical to the one that was presented the residents) was sent out to the cottagers early in October 2010.

Some of the items in the questionnaire took the form of statements or assertions. Respondents were asked to consider these on a 5-point scale. In cases where one is asked to consider the extent to which one agrees or disagrees, the following options were given: 1 = very disagree, 2 = disagree, 3 = neutral, 4 = agree and 5 = very strongly disagree. In some cases it was also an option to check off "do not know."

Demographic variables

The gender distribution is relatively even in all three samples. Approximately 20 % are under 40 years in the sample of cabin owners, while the corresponding proportion among residents is just above 37 %. The low proportion of younger people in the first group is probably due to the fact that about half of this sample consists of recruited owners of holiday properties. The level

of education among the respondents of the internet survey are considerably higher than average on national basis. Among the day visitors the rating is equivalent to the average level of education of the national population. Nearly 70 % of the residents entered that they enjoyed access to a boat, while approx. 90 % cottagers say the same. This large proportion of boaters undoubtedly has implication as far outdoor recreation is concerned, since boaters potentially would reach significantly larger areas than people without a boat. Otherwise, 70 % of the daily visitors come from municipalities outside of Skien, Kragerø, Porsgrunn, Bamble and Larvik.

The recreational use of the coastline

98% of the residents and cottagers had used the coast for recreational purposes at least once during the summer. About half of the residents entered that they had used the coast often or very often. For the cabin people, this share is slightly larger, about 73 %. The difference between the two segments is probably due to the fact that stays in cabins are limited to a certain time period and thus characterized by more intense outdoor exercise, while the permanent residents use the coast through the greater part of the year and in contexts of everyday life.

Sunbathing/swimming, hiking, boating and cottage life is the most dominant activities. These are performed by almost everyone. Fishing from shore and from boats, as well as harvesting of seafood, are also central activities. Other, and somewhat more specialized activities, such as kayaking, surfing and hunting, occur in varying degrees. The impression that attaches itself is that the coast is not only used frequently by many, but also that the use is varied and diverse. The differences between cottagers and permanent residents are insignificant in these cases.

Favorite places for outdoor recreation

When respondents entered what they hold to be their favorite area, it turns out that the stretch between Langesund and Portør is by far the most popular. About 45 % of the cottagers and about 34 % of the residents ticked off this stretch among several other alternatives. Other areas are distributed fairly evenly between about 10 % and 15 %, while Jomfruland were favored by an even smaller share. These variations seem to reflect the distribution of population density and cabin areas in the region. About 40 % of the residents have their favorite outdoor recreation areas close to where they live. This shows the importance of everyday life outdoor recreation along the coast, while emphasizing that the negative effects of oil spill would probably be less severe in more sparsely populated areas or in areas less suitable for outdoor activities. People's preference for outdoor recreation close to their homes also indicates that the question of belonging or place attachment is not irrelevant to outdoor recreation. In this instance it would mean that people are less likely transfer their own outdoor recreation to different places because of oil contamination, unless they feel forced to

Reduced outdoor recreation, change of place and reasons for this

It appears that most respondents have used the coast for recreational purposes in much the same way as they have done in previous years. Nevertheless, it should be emphasized that about 17% of the cottagers say that they, compared to the previous year, have used the coast *less* or *significantly less* in the summer of 2010. About 10% of the residents and 8 % of the cottagers report that they during the summer of 2010 have used *other places* of the coast more than they usually do. The most prominent causes given are however not as much related to oil pollution, as to factors like bad weather, holidays and different practical reasons. Apart from the harvesting of seafood, both residents and cottagers disagree that oil pollution has affected the activity level. Factors related to the oil spill from Full City are nevertheless made relevant by some respondents. The study shows that 10% of the cottagers and 8.5 % of residents agree with the statement that have not been able to perform outdoor activities in the same way as usual because of the oil spill. Although this concerns a minority, it is nonetheless a real effect of oil pollution. All in all, when assessing why some respondents have used the coast for recreation purposes less this year compared to the previous ones, it should be concluded that

factors relating to oil pollution have a lesser weight than causes that cannot be related to the oil spill. There is however a slightly stronger tendency among the cottagers to put emphasis on the oil-related factors.

Observations of oil residue and reactions

10 % of day visitors who were interviewed on-site reported that they had observed traces of oil residue on the day they were interviewed. More than half of those who completed the online survey say they have seen oil residues once or several times during the summer of 2010. However, it is a far greater share of the cottagers who have seen the oil (approx. 63%) than among residents (48 %). Among those who have observed or been in contact with oil, roughly half say it has happened once or twice. In all three samples about 40 % said they reacted very negatively when stumbling across oil residues. Among day visitors, however, a relatively large proportion (20 %) stated that it did not matter, while for residents and cottagers it is only 3 % who say the same.

Effects on the experience value of outdoor recreation

When respondents characterize their experience of returning to the coast the summer of 2010, around 60 % overall agree that "it was just like before." However, it is almost as large proportions who agree that they have been concerned about the possibility of stumbling upon oil residues. Approximately 30 % of both residents and cottagers agree that their overall experience of the summer has been dominated by concern over adverse health effects, and about 50 % of both segments have been worried that there would be traces of oil residue in the sand, among rocks or in coves at places they went to. However, a relatively small share agreed the oil spill had deprived them some of the usual joy of outdoor recreation along the coast. The oil pollution seems consequently first of all to have affected the quality of, and not so much the quantity of, outdoor recreation.

About half of the total sample more or less agrees with the statement that the Full-City accident shows that nature itself is able to sort things out, while an even larger proportion *disagreed* that nature *can* withstand impact from modern industrial societies. General pessimistic attitudes to the ability of humans to take care of the environment have reinforced the negative experience of returning to the coast the year after the oil spill from Full City took place. Likewise, it is indicated that the optimistic respondents are less likely to perceive that the oil pollution has adverse effects on their coastal outdoor recreation. General pessimistic attitudes on the behalf of the natural environment are also more common among people who state that less frequent outdoor recreation was caused by the oil pollution from Full City. This shows that people's risk assessments in these instances tend to be linked to their own environmental attitudes in general.

The media representations and the expectations before the summer season of 2010

After the Full City loss in 2009 the media representation of the oil pollution quite rapidly turned from a focus on a possible catastrophe into quite forthright optimism. Although there are some variations, this is also the case when it comes to the assessments made by the local media before the school holiday started summer 2010. National and foreign media reports have been very few during the month leading up to the summer season. Thus it is not a solid enough basis to tell whether the media had any kind of impact upon visitors. Nevertheless, the analysis of the results of the survey shows that newspapers, radio and television were the most important channels of information about the oil spill and its consequences. Thus, it might in particular be reasons to believe that the media coverage at the anniversary of the Full City loss by late July 2010 have had a positive impact upon actual and potential visitors, in view of the fact that the reports were more or less unambiguously optimistic. The interviews with day visitors were carried out shortly before the media attention that accompanied the anniversary around the Full

City-casualty, and we are thus not able to know how it would have made any impact upon the mode in which visits to the coast were perceived.

The study shows that people with a generally pessimistic view of human role as stewards of the environment also experienced the residues of the oil spill more negatively than those with a more optimistic view. This shows that the basic environmental attitudes are of importance to people's risk assessments of oil contamination. At the same time it is reasons to believe that the emphasis given by the media upon swimming areas and water quality has contributed to a similar focus among the public. The fact that both cottagers and residents have been concerned about the health risks of oil pollution supports this assumption. On the other hand, the media has conveyed many positive signs, especially during the spring 2010. This also finds resonance in the study otherwise, including that the majority of respondents said that they have used the coastal zone as before.

The main conclusion from this study is that although many respondents report a strongly negative reaction to the traces of oil pollution they have come across, it has only to a minor degree influenced people's recreational use of the coast in terms of frequency and types of activities performed. However, there are many indications that both the observation of oil residue, the very notion that visited places had been polluted by oil, and concerns related to the health consequences of oil pollution all have contributed to a general deterioration of the experience of the outdoor recreation along coast during the summer of 2010.

Innhold

Sammendrag	3
Abstract	8
Innhold	13
Forord	15
1 Innledning	16
2 Metode	18
2.1 Delundersøkelse 1: fastboende.....	18
2.1.1 Om utvalget.....	18
2.1.2 Sosiale og demografiske variabler i utvalget av fastboende.....	20
2.2 Delundersøkelse 2: hyttefolk	20
2.2.1 Om utvalget.....	20
2.2.2 Sosiale og demografiske variabler i utvalget av hyttefolk	21
2.3 Delutvalg 3: dagsbesøkende.....	22
2.3.1 Om utvalget.....	22
2.3.2 Demografiske og sosiale variabler i utvalget.....	23
Fastboende	24
2.4 Fastboendes bruk av den aktuelle kyststrekningen sommeren 2010.....	24
2.5 De fastboendes favorittområde	27
2.6 Eventuell endring i de fastboendes bruk av kystsonen i forhold til tidligere	28
2.7 Reduksjon i utøvelse av forskjellige friluftslivsaktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City	29
2.8 Flytting av sted for utøvelse av forskjellige friluftslivsaktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City	30
2.9 Hyppighet i utøvelse av ulike aktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City.....	32
2.10 Oppsummering, reduksjon i utøvelse av forskjellige friluftslivsaktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City	33
2.11 Funn av oljerester	33
2.12 Reaksjoner på observasjon av eller kontakt med oljerester	34
2.13 Opplevelsen av å ta kyststrekningen i bruk sommeren 2010	35
2.14 Informasjon om helserisiko forbundet med oljeforurensning som følge av havariet av Full City	37
2.15 Holdninger til miljø generelt og oljeforurensning spesielt.....	38
3 Hyttefolk	41
3.1 Hyttefolks bruk av den aktuelle kyststrekningen sommeren 2010.....	41
3.2 Hyttefolkets favorittområder.....	42
3.3 Eventuell endring i hyttefolkets bruk av kystsonen i forhold til tidligere	43
3.4 Reduksjon i utøvelse av forskjellige friluftslivsaktiviteter blant hyttefolk, relatert til oljeforurensning fra Full City	44
3.5 Flytting av sted for utøvelse av forskjellige friluftslivsaktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City	46
3.6 Hyppighet i hyttefolks utøvelse av ulike friluftslivsaktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City	47
3.7 Oppsummering, reduksjon i utøvelse av forskjellige friluftslivsaktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City	48
3.8 Funn av oljerester og reaksjoner på dette.....	49
3.9 Reaksjoner på observasjon av eller kontakt med oljerester	50

3.10	Opplevelsen av å komme tilbake til kysten sommeren 2010	51
3.11	Informasjon om helserisiko forbundet med oljeforurensning som følge av havariet av Full City	52
3.12	Hyttefolkets forhold til miljøet og oljeforurensning	53
4	Holdninger til miljø, felles analyse for hyttefolk og fastboende	56
4.1	Miljøholdninger og redusert friluftslivsbruk ved den aktuelle kyststrekningen	56
4.2	Miljøholdninger og opplevelsesverdi i friluftsliv ved den aktuelle kyststrekningen	57
5	Dagsbesøkende	59
5.1	De tilreisendes bruk av strandsona	59
5.2	Funn av oljerester og reaksjoner på dette	60
6	Medias presentasjon av tilstanden i den aktuelle strandsona relatert til friluftsliv, gjennom 2010	63
6.1	Hovedfunn og tematiske faser i medieanalysen	63
6.1.1	Fase 1: Før påske: Miljøtilstand og renskebehov?	63
6.1.2	Fase 2: Fra påske til skoleferie: Finrenskning. Kvaliteten i friluftsområdene?	64
6.1.3	Fase 3: Bade- og turistsesong: <i>Det ble da bra, eller...?</i>	64
6.1.4	Fase 4: Ettersommer: Naturen får overta finpussen	64
6.1.5	Samla vurdering	64
6.2	Metode	66
6.3	Medieoppslag i 2010.	66
6.3.1	Statistikk første og andre halvår	66
6.3.2	Relevant innhold uke for uke	68
7	Fastboende, hyttefolk og dagsbesøkende: sammenstillende drøfting	76
7.1	Bakgrunn og problemstillinger	76
7.2	Fastboende, hyttefolk og dagsbesøkendes bruk av kyststrekningen sommeren 2010	77
7.3	Endringer i friluftslivsbruk i forhold til tidligere år – er oljeforurensning en årsak?	78
7.4	Folks opplevelse av å ta kyststrekningen i bruk sommeren 2010	80
7.4.1	Rester av olje og betydning for opplevelse og bruk	81
7.4.2	Generelle miljøholdninger og opplevelsen av å ta kysten i bruk	82
7.4.3	Medias framstilling og rolle i det å skape forventninger før sommeren 2010	82
8	Konklusjon	83
9	Referanser	84

Forord

Denne studien er del av miljøundersøkelsene etter forliset av lasteskipet Full City, som gikk på grunn ved Såstein utenfor Langesund 31. juli 2009. Rapporten er skrevet på oppdrag av Kystverket. Studien undersøker effekter av oljeforurensingen på friluftsliv sommeren 2010. Rapporten er del av en større studie der konsekvenser av havariet av Full City på reiseliv og friluftsliv undersøkes. Det er tidligere utgitt en rapport om de kortsiktige effektene av oljeforurensingen for friluftsliv (NINA Rapport 573). Vurderinger av effekter av Full City havariet på reiseliv utføres av Østlandsforskning og rapporteres for seg.

Denne rapporten belyser hvordan fastboende, hyttefolk og dagsbesøkende har tatt influensområdet i bruk igjen sommeren 2010, ett år etter forliset. Den belyser om det har vært endringer i friluftslivsbruken sammenlignet med *før* forliset, og om dette kan relateres til oljeforurensingen. Rapporten belyser hvordan folk opplevde det å ta kyststrekningen i bruk igjen, og også om hva slags holdninger som avspeiles i befolkningen i forhold til oljeforurensing. I tillegg omfatter rapporten en medieanalyse.

Rapporten baserer seg på kvantitative spørreundersøkelser blant de tre nevnte brukersegmentene.

Hogne Øian (NINA) har bidratt som medforfatter, og Odd Inge Vistad (NINA) har ansvar for medieanalysen. Oddgeir Andersen (NINA) har bidratt i analysene av datamaterialet sammen med Line Wold (NINA). Torvald Tangeland (NINA) har hatt ansvar for utforming og gjennomføring av spørreundersøkelsen som en nettsurvey. Margrete Skår (NINA) har bidratt som hovedforfatter og er prosjektleder. Kirstin Fangel (NINA) har fulgt prosjektet som kvalitetssikrer. Vi takker ellers eksterne kolleger og lokale i influensområdet som har bidratt i utforming og utprøving av spørreskjema.

Vi takker Kystverket for oppdraget.

Margrete Skår, prosjektleder

Lillehammer, 12. november 2010

1 Innledning

Lasteskipet "Full City" gikk på grunn ved Såstein utenfor Langesund i Telemark 31. juli 2009. Grunnstøtingen medførte en oljelekkasje på ca. 300 tonn råolje, som nådde kysten på ulike steder i løpet av de nærmeste døgnene. I større eller mindre grad ble områder på strekningen Portør – Larvik berørt av oljeutslippet. Ulykken fikk stor oppmerksomhet i media. Det ble tidlig satt i gang miljøundersøkelser for å kartlegge effekter av oljeutslippet. For første gang i Norge valgte man å sette i gang en forholdsvis omfattende studie om eventuelle effekter av oljeutslippet på friluftsliv og reiseliv, i tillegg til mer tradisjonelle studier av effekter på naturmiljøet. Rapporter fra miljøundersøkelsene etter Full City havariet er å finne på www.kystverket.no. Delstudien om eventuelle effekter på friluftsliv består av to hoveddeler: en studie som undersøker kortsiktige effekter, det vil si fram til vinteren kom 2009 (Øian m.fl. 2010), og denne rapporten som vurderer mer langsiktige effekter av oljeutslippet. Vurderinger av eventuelle effekter av Full City havariet på *reiseliv* utføres av Østlandsforskning og rapporteres for seg.

Vurderingen av kortsiktige effekter er gjort i NINA-rapport 573. Den viser at oljeutslippet *hadde* effekter på friluftslivet, spesielt i den umiddelbare fasen etter forliset da mye av den friluftslivsmessige bruken stoppet opp. Graden av forurensning på ulike steder innvirket på muligheten til å ta områdene i bruk igjen, og tidspunktet for påbegynt og avsluttet opprenskning spilte også en rolle. Noen aktiviteter er mer avhengige av spesielle lokaliteter enn andre og var dermed mer sårbare for oljesøl. Utøvelse av friluftsliv henger nært sammen med folks tilknytning til steder, og rapporten viser også hvordan dette innvirker på personers motivasjon for å ta områder i bruk igjen. Utover høsten 2009 tok friluftslivsbruken seg gradvis opp igjen, slik at aktiviteter som normalt utføres på høsten i stor grad også ble utført høsten 2009, slik som padling, turgåing, dykking, fiske og båtliv. Men det å ta opp igjen friluftslivsbruken innebar samtidig en tilpasning til oljeutslippet i form av å finne andre steder for utøvelse av friluftsliv enn det enn vanligvis gjør. Enten fordi områder var avstengt på grunn av opprenskningsarbeidet, eller på grunn av forekomster av oljesøl der en vanligvis ferdes. For mange er ikke dette nødvendigvis et "problem", men fordi friluftsliv og naturopplevelse henger nært sammen med stedstilknytning, innebærer skifte av sted for utøvelse av friluftsliv også en endring i meningsinnhold i den enkeltes friluftsliv.

Kyststrekningen som ble berørt er av nasjonal verdi som feriemål om sommeren. Som følge av oljeutslippet, eventuelt i kombinasjon med dårlig vær, avsluttet en del hyttebrukere, campinggjester og andre tilreisende ferien sin noe tidligere enn vanlig sommeren 2009. Strandopphold, turgåing, fiske, båtliv og andre friluftslivsaktiviteter er en svært viktig del av sommeroppholdet i området, og disse aktivitetene ble redusert i omfang i ukene etter oljeutslippet. Mange avslutter vanligvis ferien sin rundt havaritidspunktet eller noe etterpå. Det er derfor utvilsomt at oljeutslippet ville hatt betydelig større effekter på friluftsliv dersom utslippet hadde funnet sted på begynnelsen av sommeren.

Denne rapporten skal vurdere effekter av oljeutslippet på friluftsliv sommeren 2010. Rapporten bygger på kvantitative spørreundersøkelser blant fastboende, hytteeiere og dagsbesøkende i kommunene Kragerø, Bamble og Larvik (**kart 1**). Undersøkelsen blant fastboende omfatter også Porsgrunn og Skien kommuner, fordi innbyggerne her er brukere av kystlinja i de andre tre kommunene. Sommersesongen avgrenses i denne studien fra 1. april og fram til spørreundersøkelsen ble avsluttet 6. oktober. Spørreundersøkelsene er gjennomført i perioden juli-oktober 2010. Rapporten vil i hovedsak fokusere på tre problemstillinger:

- Hvordan opplevde fastboende, hyttefolk og dagsbesøkende det å ta kyststrekningen av Kragerø, Bamble og Larvik kommuner i bruk sommeren 2010, ett år etter oljeutslippet?
- Er friluftslivsbruken på den aktuelle kyststrekningen endret i sammenligning med situasjonen *før* oljeutslippet?

- Hvordan virker eksisterende holdninger til naturen og forurensning inn på hvordan olje-forurensningen fra Full City oppleves og brukes?

I tillegg vil denne rapporten i kortfattet form beskrive medias fokus på Full City havariet, med vekt på friluftsliv. Denne analysen vil gå mindre i dybden enn det medieanalysen i studien av korttidseffekter gjorde.

Som i studien av korttidseffekter viser friluftsliv som begrep også i denne sammenheng til all fritidsaktivitet som utøves med naturomgivelser som en sentral kontekst. Dette er en vid definisjon som gir oss muligheten til å la begrepet dekke de formene for friluftsliv som finnes i området. Friluftsliv kan på den ene siden vise til aktiviteter som representerer fysisk bevegelse og mosjon, anstrengelser og prestasjoner. Men det bør også inkludere mer "passive" former der oppmerksomheten rettes mot opplevelsen av naturomgivelsene. Mens studien av korttidseffekter bygde på kvalitative intervjuer med folk i det berørte området, bygger denne studien av langtidseffekter på kvantitative spørreundersøkelser. I studien av korttidseffekter fikk vi et bilde av friluftslivsbruken i området, som utgjør grunnlaget for inndelingen i friluftslivsaktiviteter som respondentene på spørreskjemaet har forholdt seg til.

Kart 1. Kart over studieområdet, det vil si kystlinjen i Kragerø, Bamble og Larvik kommuner. De innringete områdene er kjerneområder i studien. Kilde: Kystverket.

2 Metode

Rapporten bygger på en kvantitativ spørreundersøkelse blant tre viktige brukergrupper av kysten: fastboende, hyttefolk og dagsbesøkende. Båtfolket inngår i spørreundersøkelsen gjennom de andre brukergruppene, fordi de i spørreskjemaet lar seg identifisere som båteiere eller med tilgang til båt. I rapporten vil de tre ulike delundersøkelsene bli analysert og rapportert for seg, før de tre delundersøkelsene vil inngå i en samlet vurdering. Spørreskjemaet for de fastboende og hytteeierne er identisk (se vedlegg 2). Det gikk til innbyggere i Kragerø, Bamble og Larvik kommuner fordi kystlinjen her i større eller mindre grad ble direkte berørt av oljeforurensningen fra Full City. Ettersom befolkningen i de to folkerike bykommunene Skien og Porsgrunn i stor grad er brukere av kysten i de tre foran nevnte kommunene, ble disse inkludert i dette utvalget. Spørreskjemaet for de dagsbesøkende (se vedlegg 1) inneholder noen av de samme spørsmålene som for hyttefolket og de fastboende, men er i stor grad tilpasset en *on site* undersøkelse som dette var.

Når det gjelder fastboende og hyttefolk ble disse på vegne av NINA vervet over telefon av firmaet NorFakta. Utvalget som ble oppringt ble trukket tilfeldig fra Eniro som står bak noen av de mest brukte digitale telefonkatalogene. Vervingen ble foretatt med kvotert aldersfordeling pr. kommune og med forutsetning om at hver enkelt respondent hadde besøkt den aktuelle kyststrekningen i løpet av sommeren 2010. De personene som oppfylte kriteriet om kystbesøk og som takket ja til å delta oppga sin e-post adresse på telefonen. De mottok så en e-post med en link til surveyen.

Undersøkelsen blant de fastboende og hytteeierne ble gjennomført som en nettsurvey. De mottok så en e-post med en link til en digital utgave av spørreskjemaet som kunne besvares på internett. Hovedårsaken til at en såkalt nettbasert spørreundersøkelse ble valgt når det gjelder fastboende og hytteeiere, lå i de økonomiske rammebetingelsene for studien. En nettsurvey er vesentlig rimeligere enn en postal undersøkelse. Ettersom ikke alle har tilgang til internett eller er fortrolig med bruken av det, vil en nettbasert survey kunne gi et skjevt bilde av befolkningen som helhet. For eksempel vet en at det er færre databrukere i gruppen av eldre enn i befolkningen ellers. Dette har vi prøvd å oppveie ved å definere utvalget ut fra alder. I gruppen av respondenter, altså de som har besvart spørreskjemaet, er det derfor en ganske jevn aldersfordeling. Det er generelt for spørreundersøkelser at de som svarer har en høyere inntekt og utdanning enn gjennomsnittet av befolkningen. Dette gjelder også utdanningsnivået i denne undersøkelsen. Vi må nok også gå ut fra at de som har besvart dette spørreskjemaet om friluftsliv har en større interesse for og er mer aktive utøvere av friluftsliv enn gjennomsnittet av befolkningen. Det er også vist at spørreundersøkelser om friluftsliv gjerne har en overdrivelsesfaktor i seg, ut fra at friluftsliv har høy status og dermed er noe vi "burde ha gjort". På den måten kan omfanget av friluftsliv synes større gjennom spørreundersøkelser enn det i virkeligheten er. Dette har vi prøvd å oppveie på flere måter. En ting er at vi i innledningsteksten til spørreskjemaet presiserte at de som *ikke* anser seg som friluftslivsutøvere spesielt ble bedt om å svare. Vi var også bevisste på ikke å bruke begrepet friluftsliv i spørreskjemaet, fordi dette har svært ulikt meningsinnhold for ulike personer. I stedet var vi heller mer konkret på deltakelse i ulike aktiviteter.

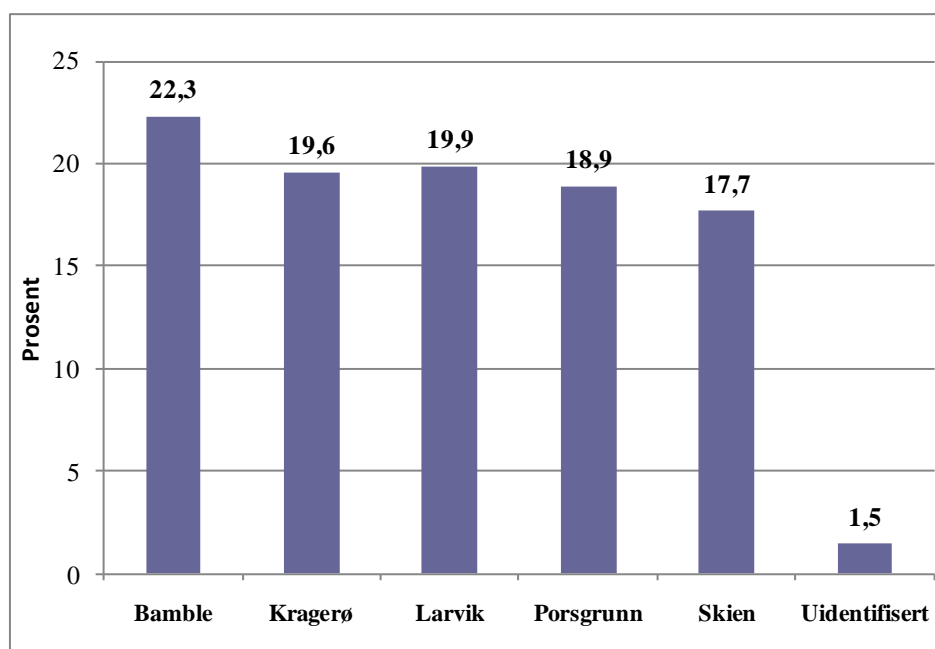
2.1 Delundersøkelse 1: fastboende

2.1.1 Om utvalget

Det ble til sammen vervet 2 000 fastboende, likt fordelt på de fem kommunene. Av disse svarte 988 personer på spørreskjemaet, slik at svarprosenten er 49,4 % i forhold til antall vervede (**tabell 1**). 15 % av de fastboende opplyser at de har hytte i området. Denne andelen inngår altså *både* i utvalget av fastboende og i utvalget av hyttefolk.

Tabell 1: Utvalgsprosedyre, delundersøkelse fastboende.

Antall oppringte	Frafall	Frafallsprosent	Antall Vervede	Antall respondenter	Svarprosent
20 126	18 126	90,0 %	2 000	988	49,4 %

Figur 1: Kommunevis fordeling av respondenter i delundersøkelse fastboende, prosentvis fordelt. N=988.

Figur 1 viser den kommunevis fordelingen av respondenter, som er forholdsvis jevn mellom kommunene. Antall respondenter varierer mellom 175 i Skien og 220 i Bamble, og er i alle kommunene tilstrekkelig for å kunne kjøre de statistiske analysene som anses nødvendige og relevante for denne studien. Antall respondenter er valgt med basis i dette og de økonomiske rammebetingelsene for studien.

Som nevnt analyseres og rapporteres de ulike delundersøkelsene både hver for seg og i en sammenstillende drøfting. Surveyen er forholdsvis omfattende med mange spørsmål (**se vedlegg 2**). En del av spørsmålene har form av utsagn eller påstander. Respondenten ble bedt om å ta stilling til disse utsagnene på en 5-delt skala, og i de tilfellene der man blir bedt om å ta stilling til i hvilken grad man er enig eller uenig i et utsagn ble man gitt disse alternativene: 1=svært uenig, 2=enig, 3=nøytral, 4=enig og 5=svært enig. I de fleste tilfellene gis man også anledning til å krysse av for "vet ikke". På denne måten unngår vi at respondentene krysser av for nøytralt både når de ikke vet hva de skal svare eller når de oppfatter at de selv befinner seg et sted mellom enig og uenig.

For å formidle resultatene på en mest mulig oversiktlig måte har vi i analysen av dataene lagt vekt på *gjennomsnittsskår* av de 5 svarkategoriene på skalaen. Gjennomsnittsskår gir et godt sammenligningsgrunnlag mellom de tre delutvalgene, men kan gi et feilaktig sammenligningsgrunnlag om spredningen mellom de ulike svarkategoriene ikke er normalfordelt eller varierer svært ulikt mellom de ulike delutvalgene. I de tilfellene dette er situasjonen har vi valgt også å

gjøre rede for prosentvis fordeling mellom de ulike svarkategoriene. Det å vise den prosentvise fordelingen mellom de ulike svarkategoriene har vi også gjort på enkelte spørsmål vi mener er spesielt viktige, for å kunne gå dypere inn i drøftingen av resultatene.

2.1.2 Sosiale og demografiske variabler i utvalget av fastboende

I utvalget av fastboende (N=988) er det en jevn kjønnsfordeling, 51,9 % menn og 48,1 % kvinner. Utdanningsnivået er derimot ikke like jevnt fordelt i dette utvalget. 5,2 % har utdanning på grunnskolenivå, 36 % har videregående skole og 58,5 % har høyskole- eller universitetsutdanning. Dette gjenspeiler ikke befolkningen i Norge generelt, der 30 % har utdanning på grunnskolenivå, 43 % har videregående skole og 27 % har høyskole- eller universitetsutdanning (SSB 2010). Imidlertid er dette en skjevhet i mange spørreundersøkelser, og noe leseren av rapporten bør ta i betraktning i vurderingen av resultater.

Ca. 40 % av respondentene oppgir at de har barn under 16 år i husstanden. Det å ha barn i husstanden kan ha betydning for hvordan den voksne respondenten bruker strandsona selv, men bruken i barnefamilier kontra andre familier bør ikke ha så entydige virkninger for friluftslivsbruken at det er naturlig å kjøre egne analyser for denne gruppen.

Tabell 2: Aldersfordeling i utvalget av fastboende, prosentvis fordelt. N=988.

Aldersgrupper	Prosent av totalutvalget
15-19 år	3,5
20-39 år	33,7
40-59 år	45,2
60 år +	17,5

Tabell 2 viser aldersfordelingen i utvalget av fastboende. Undersøkelsen er rettet mot voksne, og den lave andelen av 15-19 åringer er som forventet. Ellers er andelen av personer mellom 20 og 39 år forholdsvis høy (33,7 %) og også sammenlignet med hyttefolket (18,8 %). Det at andelen av personer over 50 år er svært stor i utvalget av hyttefolk, kan være med på å forklare eventuelle forskjeller mellom hyttefolk og fastboende. Det kan blant annet ha innflytelse på grad av stedstilknytning og deltakelse i friluftsliv, som generelt er større hos denne aldersgruppen enn den yngre (Odden 2008).

69,4 % av de fastboende opplyser at de har tilgang til båt. Denne store andelen har utvilsomt betydning for friluftslivsbruken av området, og dermed for resultatene av denne studien blant annet fordi båtfolk potensielt når betydelig større områder enn folk uten båt. De aller fleste spørsmålene i denne studien omhandler imidlertid en spesifikk kyststrekning og bruk av denne, slik at spørsmålet om en bruker båt eller ikke for å komme dit blir mer underordnet.

2.2 Delundersøkelse 2: hyttefolk

2.2.1 Om utvalget

For å få et utvalg av hytte(eiere) nærme den berørte kystlinjen framskaffet vi, på grunnlag av kartdata (GAB-registeret), et tilfeldig utvalg av 801 eiere av fritidseiendommer som befinner seg 300 meter eller mindre fra strandlinjen i de tre kommunene Kragerø, Bamble og Larvik. Av disse ble det vervet til sammen 208 personer, omtrent likt fordelt på de tre kommunene. Vervingen ble gjort med forutsetning om at eierne selv var brukere av fritidseiendommene. I alt fikk vi 128 svar fra eiere av fritidseiendommer. Svarprosenten i dette utvalget er dermed 61,5 % (tabell 3).

I delundersøkelsen blant de bofaste har respondentene svart på hva som ligger bak at man velger seg ut et bestemt favorittområde langs kysten. 145 oppga at årsaken er at de har hytte der. Dette er ikke nødvendigvis *eiere* av fritidseiendommer, men kan kalles regulære *brukere* av fritidseiendommer. Dette er altså fastboende som også er hytteeiere- eller brukere. Hvis vi regner svarprosent i dette utvalget ut fra 2000 vervete fastboende, er andelen av disse som også er hyttefolk 145, og dermed 7,5 % av antall vervete fastboende (**tabell 3**).

I tillegg fikk vi tillatelse til å benytte et adresseregister til en lokal hytteforening på Jomfruland. Dessverre resulterte denne vervingen bare i 3 respondenter, som i prosent av antall vervete utgjør 15,8 %. Vi har slått disse 3 sammen med de 128 eierne av fritidseiendommer og de 145 regulære hyttebrukerne, og får til sammen et utvalg av hytteeiere- og brukere på 276 respondenter. Dette utvalget betegnes videre i denne rapporten som *hyttefolk*.

Tabell 3: Ulike delutvalg i utvalget av hyttefolk.

	Antall oppringte	Frafall	Frafallsprosent	Antall vervede	Antall respondenter	Svarprosent
Befolkning	20 126	18 126	90,0 %	2 000	988	49,4 %
Eiere av fritidseiendommer	801	593	74,0 %	208	128	61,5 %
Brukere av fritidseiendommer (også fastboende)				2 000	145	7,5 %
Hytteeiere Jomfruland	148	129	87,2 %	19	3	15,8 %

2.2.2 Sosiale og demografiske variabler i utvalget av hyttefolk

Nærmere 52 % av hyttefolkene er kvinner, og litt over 48 % er menn. Det er en større andel menn blant eiere av fritidseiendommer enn blant respondentene i befolkningsutvalget som har oppgitt at de er brukere av en hytte i området. I det siste tilfelle er forholdet motsatt ettersom ca. 60 % er kvinner.

Nærmere halvparten (48,2 %) av hyttefolket er mellom 40 og 59 år. Nesten en fjerdedel (24,6 %) er over 60 år. 18,8 % er mellom 20 og 39 år og 1,4 % er mellom 15 og 19 år. Dette innebærer at om lag tre fjerdedeler er over 40 år (**tabell 4**). Denne skjevheten i aldersfordelingen blant hyttefolk er som nevnt noe større enn i delundersøkelsen hos de fastboende. Konsekvenser for resultatene som det er pekt på er at folk i dette aldersegmentet kan være mer opptatt av virkningene av oljeforurensning sammenlignet med yngre, fordi de kan føle en større tilhørighet til området ettersom de gjennom et større antall år har tilbrakt tid der enn yngre. Et annet forhold som kan spille inn, er at eldre respondenter i større grad enn yngre har en livsstil som er mindre preget av tidspress og som dermed gjør det lettere å delta i spørreundersøkelsen.

Tabell 4: Aldersfordeling i utvalget av hyttefolk, prosentvis fordelt. N=276.

Aldersgrupper	Prosent av totalutvalget
15-19 år	1,4
20-39 år	18,8
40-59 år	48,2
60 år +	24,6

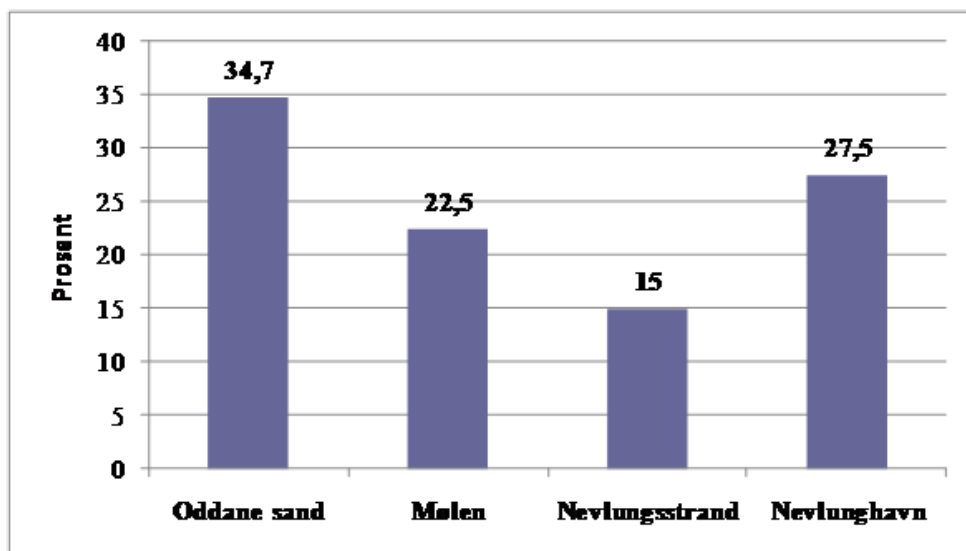
31,7 % av respondentene blant hyttefolkene oppgir at de har barn under 16 år i husstanden. Nærmere 73 % av respondentene oppgir at de har høgskole- eller universitetsutdanning, mens kun 2,5 % har utdanning på grunnskolenivå og 24,3 % har videregående skole. I følge SSB har ca. 27 % av den norske befolkning høyere utdanning. Følgelig er gjennomsnittet for utdanningsnivået i hytteutvalget *betydelig* høyere enn gjennomsnittet for befolkningen i landet ellers.

90 % av respondentene oppgir at de har jevnlig tilgang på båt. Dette innebærer trolig at mange hyttefolk farer en del langs kysten utover det som er fritidseiendommens nærområde.

2.3 Delutvalg 3: dagsbesøkende

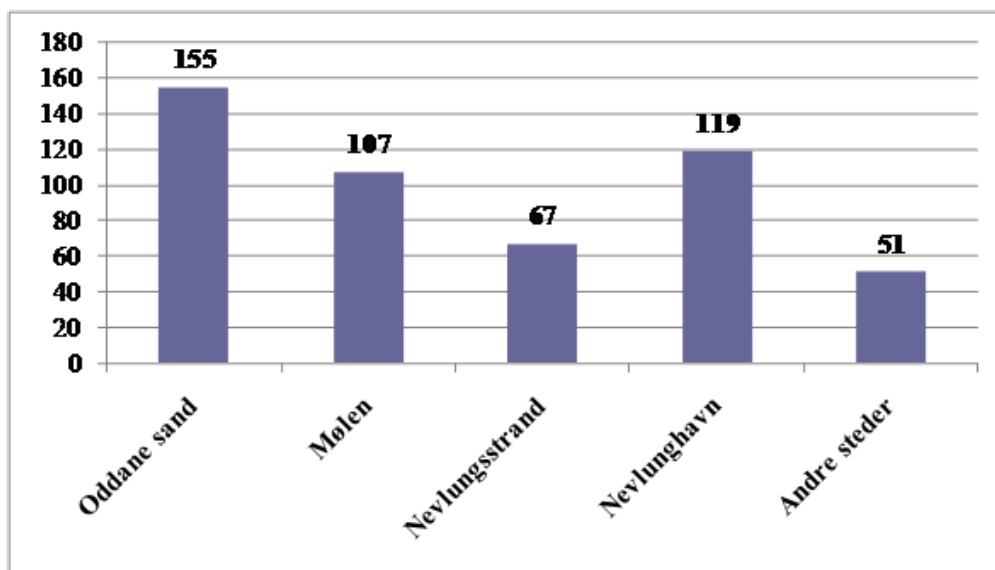
2.3.1 Om utvalget

Til sammen 346 personer ble intervjuet i denne undersøkelsen, som ble foretatt på Oddane sand camping, Mølen, Nevlungstrand og Nevlunghavn. For å nå et tilstrekkelig antall respondenter ble undersøkelsen gjennomført på soldager i juli 2010. NorStat gjennomførte undersøkelsen på stedet på oppdrag av NINA. For prosentvis fordeling av antall intervjuete på de ulike stedene, se **figur 2**.

Figur 2: Prosentvis fordeling av antall intervjuete på de ulike stedene. N=346.

Noen av de tilreisende hadde besøkt flere av de fire spesifiserte stedene, og til sammen omfatter undersøkelsen 499 besøk, se **figur 3**. 51 personer oppgir at de i tillegg til besøk på et eller flere av de fire spesifiserte stedene også hadde vært på andre steder i løpet av samme dag.

Figur 3: Antall intervjuede som oppgir de har besøkt de ulike stedene den dagen de ble intervjuet, totalt 499 besøk. 346 respondenter.

93,9 % av de dagsbesøkende reiser sammen med andre og 6,1 % reiser alene. Ca. 38 % har med seg barn i reisefølget, noe som kan ha en viss betydning for bruk av strandområdene og dermed hvorvidt og hvordan en gjør erfaringer med det å finne oljerester.

2.3.2 Demografiske og sosiale variabler i utvalget

De tilreisende kommer hovedsakelig fra andre steder enn regionen (her definert som de fem studiekommunene i befolkningsundersøkelsen). Det vil si at ca. 70 % kommer fra kommuner utenom Skien, Kragerø, Porsgrunn, Bamble og Larvik.

Også utvalget av dagsbesøkende har en jevn kjønnsfordeling, med 51,4 % menn og 48,6 % kvinner. **Tabell 5** viser aldersfordelingen, som viser en noenlunde tilsvarende aldersfordeling som i utvalget av fastboende, det vil si en forholdsvis jevn aldersfordeling. Med hensyn til utdanningsnivå har 37,3 % ikke høyere utdanning, 37,9 % har utdanning på høyskolenivå og 24,7 % har utdanning på universitetsnivå. Dette samsvarer omtrentlig med gjennomsnittet av befolkningen ellers.

Tabell 5: Aldersfordeling i utvalget av dagsbesøkende, prosentvis fordelt. N=346.

Aldersgrupper Prosent av totalutvalget	
15-19 år	6,6
20-39 år	32,4
40-59 år	41,3
60 år +	19,7

Fastboende

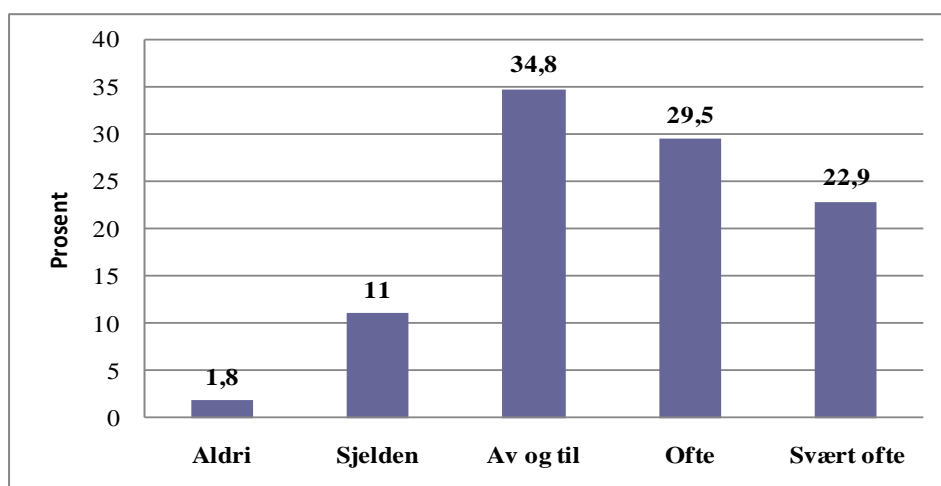
Den aktuelle kyststrekningen beskrives i Øian m.fl. (2010) som et nasjonalt viktig friluftslivsområde om sommeren, og viktige brukergrupper er fastboende, hyttefolk og dagsbesøkende. Et viktig aspekt ved friluftslivet er at det ofte innebærer en følelsesmessig tilknytning til naturomgivelsene og steder. Ikke minst for fastboende er stedstilknytning viktig, og ulik bruk av kystnaturen er med på å utforme de fastboendes stedsidentitet. For mange fastboende er kyststrekningen en viktig del av hverdagslivet, og reaksjonene på oljeutslippet var derfor sterke, spesielt i den umiddelbare fasen etter båthavariet. Mange hadde en følelse av å bli frarøvet noe betydningsfullt da oljen traff land, der kystens verdi for friluftsliv og rekreasjon var et viktig element.

Spørreundersøkelsen blant de fastboende ble gjennomført i fem kommuner. Kragerø, Bamble og Larvik har kyststrekninger som ble berørt av oljeforurensning, mens Skien og Porsgrunn har mange potensielle brukere av det samme området. Basert på nettundersøkelsen blant de fastboende vil vi i denne delen av rapporten først si noe om denne gruppens friluftslivsbruk av kysten. Hvilke aktiviteter er viktigst, og har sommeren 2010 vært annerledes enn tidligere? Videre vil vi gjøre rede for de fastboendes eventuelle observasjoner av olje i løpet av sommeren og deres reaksjoner på dette. Vi vil også beskrive hvordan de fastboende mer generelt opplevde det å ta områdene i bruk igjen etter båthavariet. Etter en kort redegjørelse av de fastboendes vurdering av informasjonstilgangen om helserisiko forbundet med oljeutslippet, vil vi til slutt drøfte hvorvidt fastboendes holdninger til miljøspørsmål mer generelt kan relateres til reaksjoner på oljeutslippet.

2.4 Fastboendes bruk av den aktuelle kyststrekningen sommeren 2010

For å kartlegge bruken av den aktuelle kyststrekningen til friluftslivsformål, ble respondentene bedt om å vurdere sin deltakelse i en eller flere navngitte friluftslivsaktiviteter. Avgrensingen av hvilke friluftslivsaktiviteter som denne listen omfatter (se **tabell 6**) bygger på kunnskap fra forprosjektet, og tar utgangspunkt i en bred forståelse av friluftslivets innhold (Øian m.fl. 2010).

Spørreundersøkelsen viser at 52,4 % av de fastboende utøvde friluftsliv ofte eller svært ofte, 34,8 % utøvde friluftsliv av og til, mens 12,8 % utøvde friluftsliv sjelden eller aldri (se **figur 4**). Gjennomsnittskår for hele utvalget var 3,61, det vil si at fastboende gjennomsnittlig utøvde friluftsliv et sted mellom "av og til" og "ofte" sommeren 2010.

Figur 4: Hyppighet i bruk av kyststrekningen til friluftslivsformål sommeren 2010 blant fastboende, prosentvis fordeling. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = aldri og 5 = svært ofte. Gjennomsnittskår for hele utvalget er 3,61. N = 988.

Undersøkelsen viser at forskjellene mellom kommunene er små i forhold til hyppighet i friluftslivsbruk sommeren 2010. Befolkningen i Skien og Porsgrunn (gjennomsnittskår 3,3 og 3,5) brukte kyststrekningen noe mindre sommeren 2010 enn de tre kystkommunene, mens befolkningen i Bamble brukte kyststrekningen mest (gjennomsnittskår 3,8). De små variasjonene mellom kommunene viser at kystlinja er svært populær også for kommunene som ligger litt bakenfor kystkommunene. Skien og Porsgrunn har mange kystfriluftsområder å velge mellom innenfor ca. 10-15 minutters bilkjøring.

I **figur 5** ser vi hvor ofte de fastboende benytter kysten til ulike aktiviteter. Bading/soling, turgåing og båtliv utgjør de tre viktigste aktivitetene. Bading/soling har en gjennomsnittskår på 3,4, altså et sted mellom "av og til" og "ofte". Turgåing har en gjennomsnittskår på 3,2 og båtliv 3,1. Det er svært få som "aldri" utøver bading/soling og turgåing, og de fleste utøver disse aktivitetene "av og til" eller "ofte".

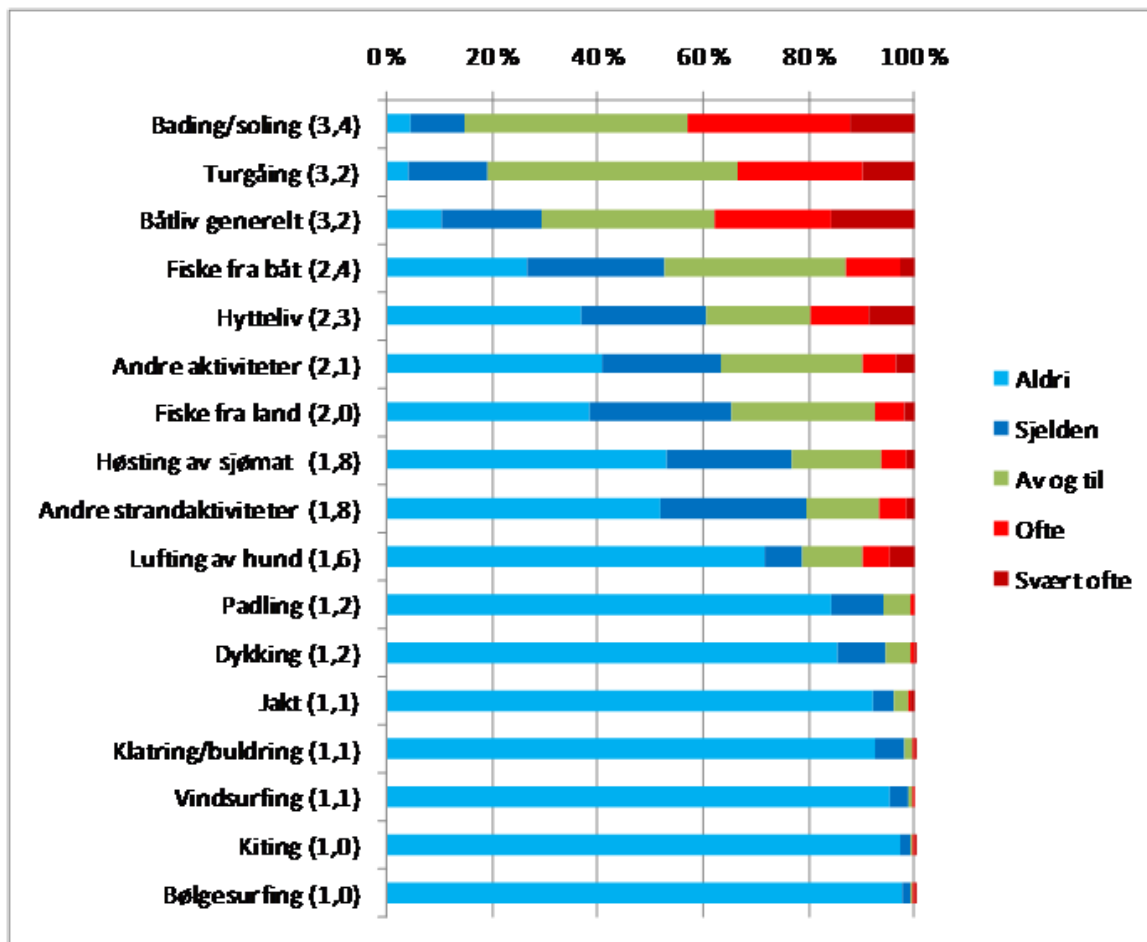
69,4 % av deltakerne i nettundersøkelsen blant de bofaste har tilgang til båt. Hele 15,9 % oppgir at de "svært ofte" er ute i båt, og denne aktiviteten er dermed den aktiviteten som flest gjør veldig hyppig eller "svært ofte". 12,1 % av de fastboende sier de bader og soler seg "svært ofte", mens 10 % av de fastboende sier de "svært ofte" går tur. Slår vi sammen de to svarkategoriene "ofte" og "svært ofte" er det bading som utøves oftest (42,9 %), båtliv kommer på andreplass (37,8 %) før turgåing (33,5 %).

Fiske fra båt, fiske fra land, høsting av sjømat og andre strandaktiviteter er aktiviteter som en god del fastboende gjør av og til, og som dermed har en ganske høy gjennomsnittskår, mellom 2,4 og 1,8. Dette tilsvarer et sted mellom "aldri" og "av og til" i gjennomsnitt. Dette kan være betydningsfulle aktiviteter for den enkelte selv om de ikke utøves like ofte som for eksempel bading.

Å løfte hund er det 71,8 % som aldri gjør, mens resten av de bofaste sprer seg ganske jevnt mellom kategoriene "sjelden" til "svært ofte" for denne aktiviteten. De to neste aktivitetene på lista; padling og dykking er det ca. 10 % som gjør sjelden og ca. 5 % som gjør av og til. Jakt utføres i ennå litt mindre grad. Klatring/buldring og ulike surfeaktiviteter er det et lite mindretall av de fastboende i undersøkelsen som driver. Selv om det er svært få som utøver disse aktivitetene ofte, er det flere lokaliteter på denne kyststrekningen som er svært viktige for denne type aktiviteter, for eksempel Saltstein som har høy status for vindsurfere, og som får stor oppmerksomhet i disse miljøene. Ulike surfeaktiviteter ble tidlig tatt opp igjen på viktige lokalite-

ter etter at oljeutslippet fant sted i fjor, tross forekomsten av oljesøl på flere av de mye benyttede stedene.

Ca. 15 % av de bofaste i undersøkelsen har tilgang til hytte i kystsonen i Kragerø, Bamble eller Larvik. Denne gruppen inngår også i hytteundersøkelsen (se **kapittel 2**).

Figur 5: Fastboendes bruk av kysten til ulike aktiviteter sommeren 2010, vist som prosent fordeling i forhold til svarkategorier. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = aldri og 5 = svært ofte. Gjennomsnittsskår er vist i parentes. N = 988.

I **tabell 6** ser vi at det er små forskjeller mellom de fem kommunene med hensyn til hvor ofte de ulike aktivitetene ble utført langs kysten i sommer. Larvik var den eneste kommunen med høyere gjennomsnittsskår på turgåing enn bading/soling, og Kragerø den eneste kommunen der båtlivet fikk en høyere gjennomsnittsskår enn bading/soling. I Skien kommune får turgåing en gjennomsnittsskår som er litt lavere enn både bading/soling, båtliv og hytteliv.

Båtliv generelt og hytteliv er de eneste aktivitetene som har en gjennomsnittsskår under 3, i Larvik og Skien. Skien er ikke kystkommune, og har naturlig nok mindre båttaktivitet. Den lille forskjellen mellom Larvik og de andre kommunene med hensyn til båtliv generelt er liten og vi velger ikke å vektlegge den her. Hytteliv har en gjennomsnittsskår på 2,8 i Skien, noe som kan gjenspeile en lavere andel av folk med tilgang til hytte her enn i de andre kommunene. I den grad en kan snakke om kommunevise forskjeller i bruk av kysten til ulike aktiviteter, bruker fastboende i Larvik kyststrekningen noe mindre til fiske fra land enn fastboende i de andre kommunene, og de fastboende i Skien bruker minst tid til turgåing sammenlignet med de andre kommunene. Men de kommunevise forskjellene er altså ikke store.

Tabell 6: Bruk av kysten til ulike aktiviteter sommeren 2010 fordelt på kommuner. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = aldri og 5 = svært ofte, og gjennomsnittsskår viser gjennomsnitt av disse svarkategoriene. De tre viktigste aktivitetene i hver kommune er merket med gult. N=988.

	Larvik	Skien	Kragerø	Porsgrunn	Bamble
Padling	1.22	1.19	1.32	1.22	1.18
Turgåing	3.47	2.69	3.24	3.06	3.47
Lufting av hund	1.70	1.53	1.78	1.49	1.69
Bading/soling	3.33	3.22	3.44	3.33	3.47
Strandaktiviteter	1.78	1.71	1.72	1.72	1.89
Vindsurfing	1.04	1.07	1.04	1.10	1.08
Bølgesurfing	1.03	1.02	1.05	1.04	1.02
Kiting	1.04	1.04	1.02	1.03	1.05
Fiske fra land	1.81	2.11	2.25	2.00	2.14
Fiske fra båt	2.15	2.29	2.61	2.26	2.51
Jakt	1.08	1.11	1.17	1.07	1.25
Høsting av sjømat	1.77	1.57	1.89	1.80	1.86
Båtliv generelt	2.79	2.86	3.56	3.14	3.33
Hytteliv	1.91	2.77	2.29	2.58	2.08
Klatring/buldring	1.13	1.05	1.12	1.08	1.11
Dykking	1.15	1.17	1.27	1.23	1.23
Andre aktiviteter	2.10	2.13	2.22	1.90	2.13

2.5 De fastboendes favorittområde

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi et favorittområde for friluftsliv på den aktuelle kyststrekningen. Dette valget ble foretatt ved hjelp av et kart, som ble vedlagt spørreskjemaet (se vedlegg 2). Her ble kysten inndelt i 6 navngitte soner. I tillegg ble det gitt mulighet for å velge hele kyststrekningen (alternativ 7). Av tabell 7 går det fram at en tredjedel oppgir at deres favorittområde befinner seg innenfor strekningen Langesund – Portør, inkludert Rognsfjorden, mens de andre områdene bortsett fra Jomfruland er oppgitt som favorittområde av mellom 11,4 og 15,9 % av de fastboende. Resultatet gjenspeiler til en viss grad befolkningstettheten i området, og det at noen flere fastboende fra Bamble kommune enn de andre kommunene er representert i spørreundersøkelsen. Resultatet viser samtidig at strekningen Langesund-Portør er et populært friluftslivsområde, også for de som er bosatt innenfor.

Tabell 7: I hvilke av de følgende områdene oppholder du deg mest når du utøver friluftslivsaktiviteter? Prosentvis fordelt. N=988.

Område	Prosentandel
Strekningen Langesund-Portør, inkludert Rognsfjorden	33.7
Langesundsfjorden	15.9
Krogshavn, Langesund Bad, Steinvika	14.0
Øst for Nevlungshavn	13.4
Mølen, Oddane Sand, Nevlungshavn, Bramskjæra	11.4
Jomfruland	7.3
Hele strekningen Portør – Stavern	4.4

Tabell 8 viser at 38,9 % av de bofaste peker ut sitt *bostedsområde* som favorittområde. Dette viser hverdagsfriluftslivets betydning langs kysten. På den måten vil et oljeutslipp som rammer befolkningstette områder egnet for friluftsliv ramme friluftslivet spesielt hardt, sammenlignet med mer griskendte strøk eller områder som er mindre egnet for friluftsliv. Befolkningens vektlegging av nærfriluftslivsområder viser også hvor tett friluftslivet er knyttet opp mot stedstilhørighet. Dette gjør eventuelt skifte av sted for friluftslivsutøvelse på grunn av oljeforurensing mer betydningsfullt for den enkeltes friluftsliv hvis oljeforurensing treffer ens nærmiljø.

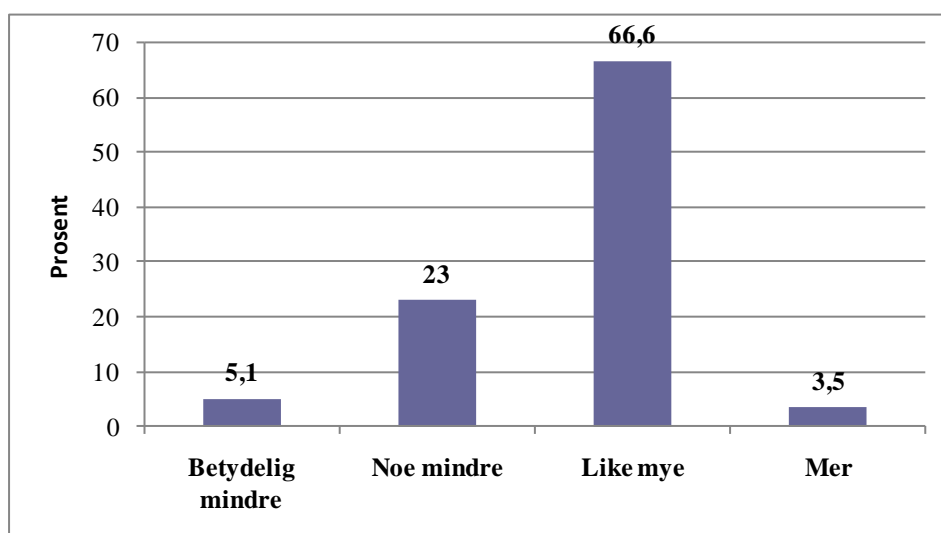
Tabell 8: Begrunnelse for valg av favorittområde for friluftsliv, prosentvis fordelt mellom ulike svarkategorier. N=988.

Årsak	Prosent
Jeg bor der	38.9
Jeg liker meg godt der	29.6
Jeg har hytte der	15.0
Jeg har venner der	6.5
Jeg pleier å feriere der	5.1
Ingen spesiell grunn	5.1
Total	100.0

2.6 Eventuell endring i de fastboendes bruk av kystsonen i forhold til tidligere

Et hovedspørsmål i denne rapporten er hvor vidt friluftslivsbruken av kyststrekningen sommeren 2010 er endret i forhold til tidligere, og om dette eventuelt kan relateres til oljeutslippet etter Full City sommeren 2009. Befolkningen har erfaringsmessig ulike tilpasningsmåter etter ødeleggelser av naturområder. I studien av korttids-effekter etter havariet av Full City (Øian m.fl. 2010) tok vi utgangspunkt i fire typer av tilpasningsmåter som vist i Bonnieux og Rainelli (2003): 1. utøvelse av en aktivitet stopper helt opp, 2. aktiviteten flyttes til andre steder, 3. den erstattes av andre aktiviteter eller 4. den fortsetter på samme sted som før. Denne inndelingen har også vært utgangspunkt for denne surveyen, og respondentene har svart på spørsmål som viser eventuelt redusert bruk, eventuell flytting av friluftslivsaktiviteter til andre steder eller hvor vidt man begynner med andre ting som følge av oljeforurensing.

Friluftslivsbruken i området før oljeutslippet er beskrevet i Øian m.fl. (2010). Det finnes svært lite tallfestet materiale som beskriver før-situasjonen i området hva angår friluftsliv, og vurderingen av denne bygger derfor i stor grad på skjønnsmessige vurderinger gjort av representanter for lokalbefolkningen. Sammenligningen mellom resultatene i denne spørreundersøkelsen og beskrivelsen av før-situasjonen må derfor nødvendigvis gjøres på et noe overordnet nivå. Dette gjenspeiles også i utformingen av spørreskjemaet, der respondentene bes om å vurdere friluftslivsbruken i sommer i forhold til foregående år ved hjelp av svarkategoriene "mye mindre", "noe mindre", "like mye" eller "mer".

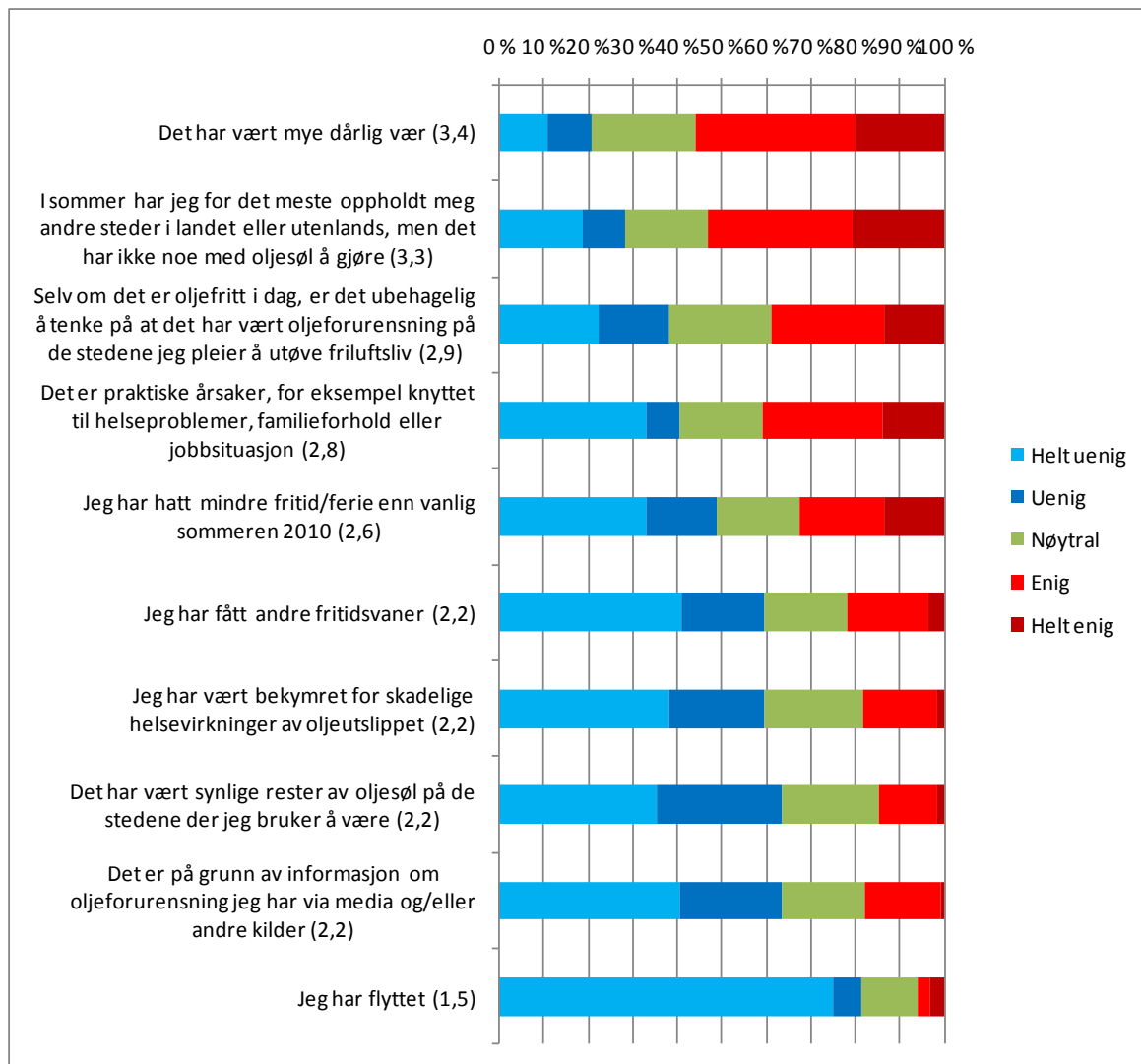

Figur 6: Fastboendes bruk av kyststrekningen til friluftsliv sommeren 2010 sammenlignet med de foregående årene. N=988.

Av **figur 6** ser vi at 5,1 % av de fastboende utøvde friluftsliv ved kysten av de tre kommunene betydelig mindre enn de foregående årene. 23 % var der noe mindre for friluftslivsformål, mens 66,6 % mente de har vært like mye ved kysten denne sommeren som foregående år. Kun 3,5 % mente de hadde vært *mer* ved kysten denne sommeren. Det var svært lite variasjon mellom kommunene i forhold til hyppighet av bruk denne sommeren i forhold til de foregående. Slår vi sammen svarkategoriene "betydelig mindre" og "noe mindre" ser vi at ca. 28 % av de fastboende har tilbrakt mindre tid ved den aktuelle kyststrekningen i forhold til foregående år. Kan dette relateres til oljeutslippet fra Full City?

2.7 Reduksjon i utøvelse av forskjellige friluftslivsaktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City

I **figur 7** ser vi at de to viktigste årsakene som oppgis blant de fastboende til redusert bruk av kysten i forhold til tidligere år er dårlig vær eller at en har oppholdt seg andre steder, uten at dette hadde noe med oljesøl å gjøre. Kun disse to påstandene hadde en gjennomsnittsskår over 3,0, altså et sted mellom "nøytral" og "enig". Som tredje viktigste årsak til mindre bruk av kysten i sommer oppgis likevel "Selv om det er oljefritt i dag, er det ubehagelig å tenke på at det har vært oljeforurensning på de stedene jeg pleier å utøve friluftsliv". 38,3 % er enig i denne påstanden (gjennomsnittsskår 2,9). Dette viser at mange av de fastboende har vært bekymret og at dette til en viss grad har hatt betydning for redusert friluftslivsbruk av den aktuelle kyststrekningen.

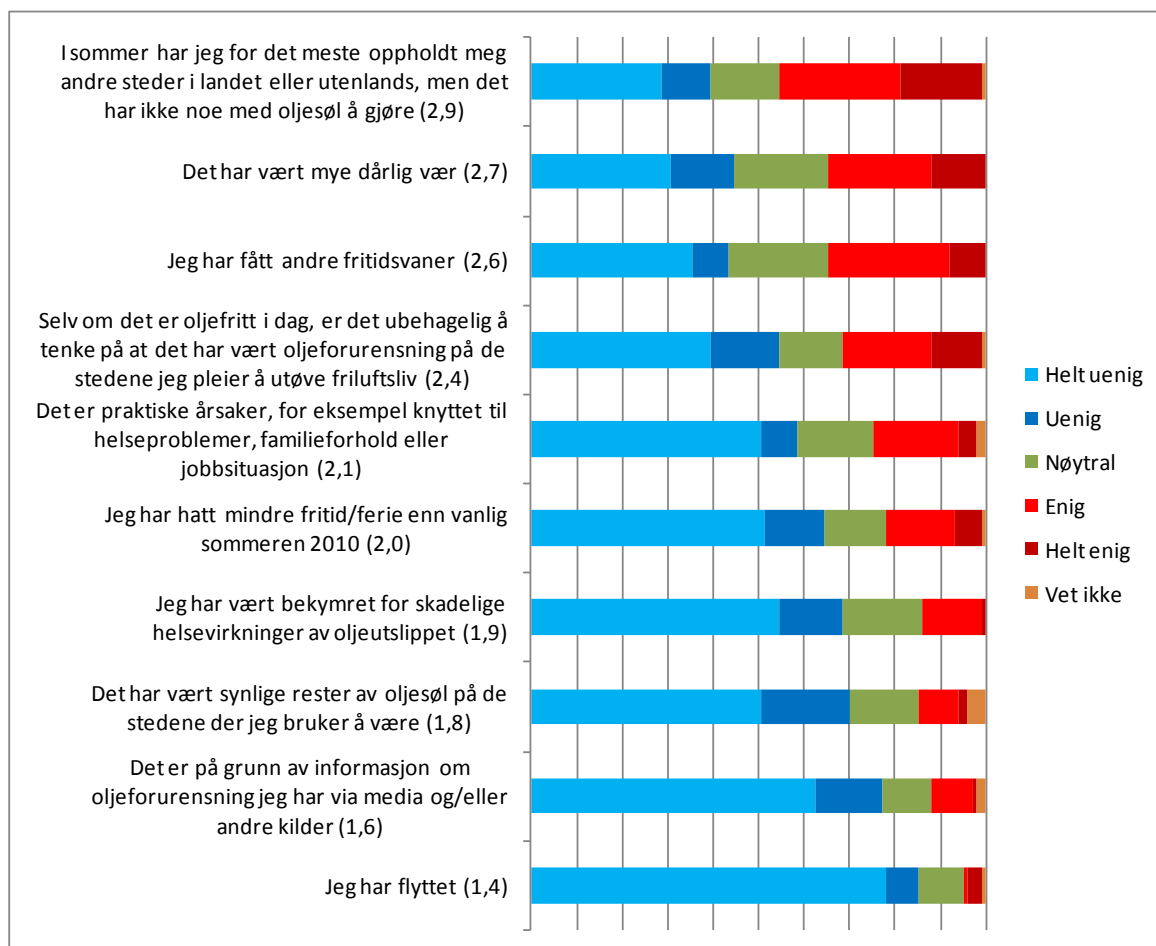

Figur 7: Årsaker til redusert bruk av kyststrekningen til friluftslivsformål sommeren 2010 sammenlignet med de foregående årene. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = helt uenig, 2 = uenig, 3 = nøytral, 4 = enig og 5 = helt enig. Gjennomsnittskår viser gjennomsnitt av disse svarkategoriene. N = 270-276.

2.8 Flytting av sted for utøvelse av forskjellige friluftslivsaktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City

Kun 10,4 % av de fastboende opplyser at de har brukt *andre steder* av kyststrekningen mer enn de pleier å gjøre. **Figur 8** viser at opphold andre steder uten at det relateres til oljesøl, dårlig vær og det å ha fått andre fritidsvaner er de viktigste årsakene til flytting av sted for utøvelse av friluftsliv. Som i **figur 7**, som rangerer årsaker til *redusert bruk* av kysten til friluftslivsformål, angis også hovedårsakene til *flytting av sted* for utøvelse av friluftsliv med forholdsvis lav gjennomsnittskår (litt under 3, som angir svarkategorien "nøytral"). Det betyr at de bofaste ikke er entydige med hensyn til å begrunne verken redusert bruk eller flytting av sted. Bekymringer for helsevirkninger av oljeforurensning, synlige rester av oljesøl og informasjon om oljeforurensning har hatt sliten innvirkning for den gruppen av fastboende (10,4 %) som har valgt å bruke andre områder for utøvelse av friluftsliv sommeren 2010. Flytting av bosted er den minst viktige årsaken. Gjennomsnittskår for alle disse påstandene ligger noe under 2, noe som viser at flyt-

ting av sted for utøvelse av friluftsliv i liten grad kan relateres til oljeforurensning. Likevel, påstanden "Selv om det er oljefritt i dag, er det ubehagelig å tenke på at det har vært oljeforurensning på de stedene jeg pleier å utøve friluftsliv" har en gjennomsnittsskår på 2,5. Dette tyder på at oljeforurensning har vært av en viss betydning for valg av lokalitet for utøvelse av friluftsliv langs kysten.

Figur 8: Årsaker til bruk av andre steder på kyststrekningen for utøvelse av friluftslivsformål, relatert til oljeforurensning. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1=helt uenig, 2=uenig, 3=nøytral, 4=enig og 5=helt enig. Gjennomsnittsskår viser gjennomsnitt av disse svar-kategoriene og er oppgitt i parentes. N = 97-101.

2.9 Hyppighet i utøvelse av ulike aktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City

I tabell 9 tar de fastboende stilling til denne påstanden: "På grunn av oljeforurensning har jeg denne sommeren drevet mindre med friluftslivsaktiviteter enn jeg vanligvis gjør på kyststrekningen i Kragerø, Bamble eller Larvik kommuner". Høsting av sjømat er den aktiviteten som flest oppgir som en aktivitet der en hadde redusert hyppighet på grunn av oljeforurensning (gjennomsnittskår 2,2). For de andre aktivitetene ligger gjennomsnittskår mellom 1,9 og 1,5, altså et sted mellom "helt uenig" og "uenig". De fastboende er altså i stor grad *uenig* i at oljeutslippet har påvirket deres hyppighet i friluftslivsbruk med hensyn til ulike friluftslivsaktiviteter.

Tabell 9: Redusert hyppighet i utøvelse av ulike aktiviteter relatert til oljeforurensning. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = helt uenig og 5 = helt enig. Gjennomsnittskår viser gjennomsnitt av disse svarkategoriene. N = 241-929.

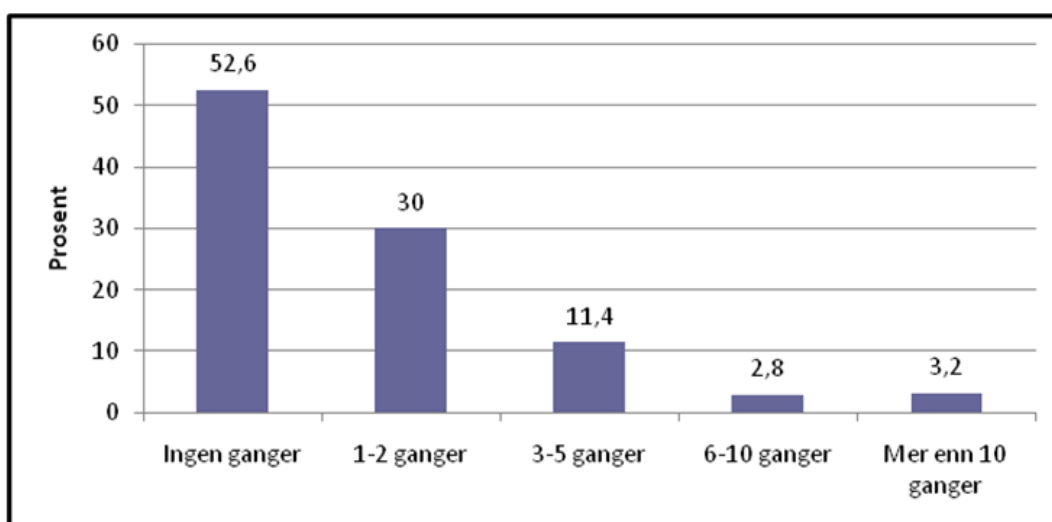
	N	Gjennomsnittskår
Høsting av sjømat (krabber, blåskjell etc.)	569	2.2
Fiske fra land	681	1.9
Fiske fra båt	750	1.9
Andre aktiviteter	611	1.8
Bading/soling	929	1.8
Båtliv generelt	861	1.7
Dykking	320	1.7
Strandaktiviteter (for eksempel sandvolleyball)	537	1.6
Turgåing	918	1.6
Hytteliv	678	1.6
Padling	334	1.6
Lufting av hund	433	1.6
Kiting	251	1.5
Klatring/buldring	269	1.5
Jakt	288	1.5
Vindsurfing	258	1.5
Bølgesurfing	241	1.5

2.10 Oppsummering, reduksjon i utøvelse av forskjellige friluftslivsaktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City

Til sammen viser disse spørsmålene at ca. 28 % av de fastboende har benyttet kyststrekningen i de tre studiekommunene noe mindre enn foregående år, men at dette først og fremst begrunnes i dårlig vær og forhold som ikke har noe med oljeutslippet å gjøre. Det framgår likevel at en del fastboende synes det har vært ubehagelig å tenke på at det har vært oljeforurensning på de stedene de pleier å utøve friluftsliv, og 38 % er enig i at dette har bidratt til redusert bruk av kysten for friluftslivsformål sommeren 2010. Dette har nok også hatt betydning for trivselen. Høsting av sjømat er den eneste friluftslivsaktiviteten der det uttrykkes en sammenheng mellom redusert bruk og oljeforurensning. De fastboende har i liten grad skiftet sted for utøvelse av friluftsliv på grunn av oljeforurensning.

2.11 Funn av oljerester

For å kunne vurdere eventuelle effekter av oljeforurensning på friluftslivsutøvelse på lengre sikt er det viktig å dokumentere hvorvidt befolkningen faktisk har observert oljeforurensning i sommer. **Figur 9** viser at omtrent halvparten av de fastboende ikke har observert oljerester i sommer. 30 % har observert oljerester 1-2 ganger, 11,4 % 3-5 ganger og 3,2 % mer enn 10 ganger.

Figur 9: Observasjoner av oljerester langs kysten av Kragerø, Bamble og/eller Larvik i sommer, prosentvis fordeling. N = 970.

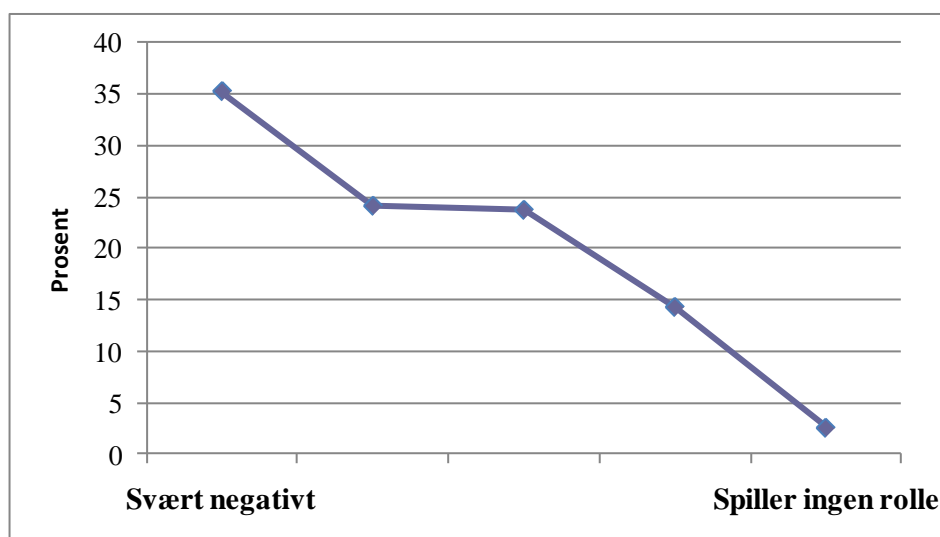
Av **tabell 10** framgår det at de fastboende har observert mest oljerester i området Steinvika/Langesund bad/Krogshavn. Dette er også svært populære utfartsområder om sommeren for de fastboende. For alle former for oljerester er det observert mindre olje i området Nevlungshavn-Mølen og minst oljerester på Jomfruland. I "andre områder" har 29,1 % observert oljerester mellom steiner og 18,3 % har observert oljefilm på vannet. Denne forholdsvis høye andelen av oljeobservasjoner andre steder kan være relatert til bl.a. båtbruk over en større strekning enn det de tre områdene angir.

Tabell 10: Observasjoner av oljerester i ulike områder sommeren 2010. Prosentvis andel blant de som angir de har observert oljerester sommeren 2010. N = 460

Hva har du sett?	Steinvika/Langesund bad/Krogshavn	Nevlunghavn- Mølen	Jomfruland	Andre områder
Oljerester oppå sandene	12,6	8,7	4,3	12,2
Oljerester nedi sandene	13,5	7,0	4,1	6,3
Oljerester mellom steiner	29,6	18,7	13,7	29,1
Oljefilm på van- net	15,0	5,7	5,4	18,3
Jeg eller andre i husstanden har vært i berøring med oljesøl	6,1	4,3	2,4	8,9
Annet	2,8	1,7	0,9	7,4

Reaksjoner på observasjon av eller kontakt med oljerester

Figur 10 viser at flertallet av de bofaste reagerte negativt på å finne olje. Ca. 60 % krysser av på svarkategori 1 eller 2 på en skala fra 1 til 5 der 1 = svært negativt og 5 = spiller ingen rolle. Ca. 23 % krysser av midt på skalaen mens bare 3 % mener at funn av oljerester ikke spiller noen rolle.

Figur 10: Reaksjoner på funn av oljerester. Prosentvis andel blant de som angir de har observert oljerester sommeren 2010. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = svært negativt og 5 = spiller ingen rolle. Gjennomsnittskår for hele utvalget er 2,25. N = 460.

2.12 Opplevelsen av å ta kyststrekningen i bruk sommeren 2010

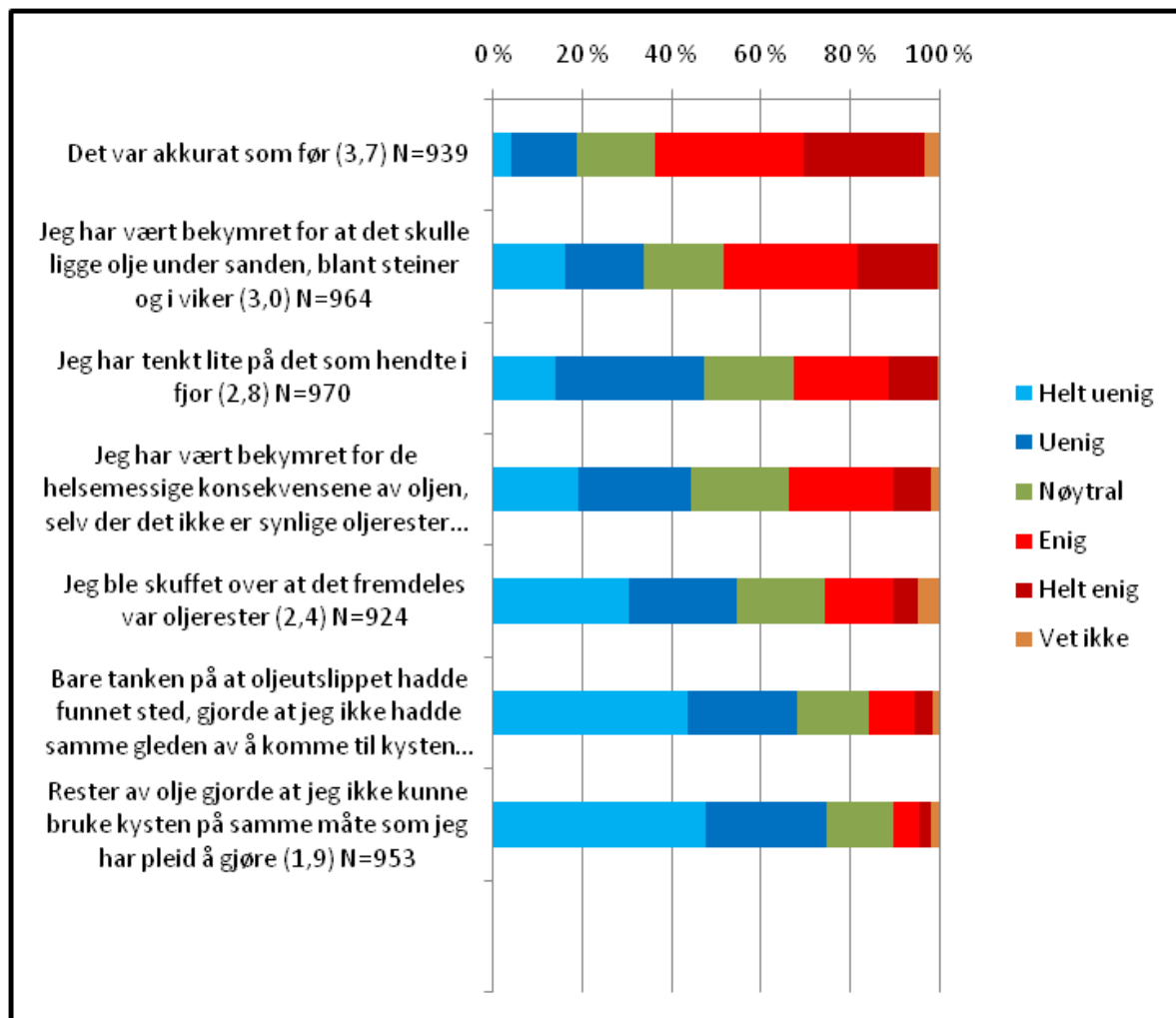
Vi så i forrige kapittel at to tredjedeler av de fastboende har brukt den aktuelle kyststrekningen like mye som de pleier, mens ca. 28 % har brukt den mindre eller noe mindre enn foregående år. Hovedårsakene til noe redusert bruk ligger i dårlig vær eller andre årsaker som ikke har noe med oljen å gjøre. Det synes likevel som om tanken på oljeforurensning har vært med på å prege sommeren for en del, selv om dette ikke har vært hovedårsak til redusert bruk eller flytting av områder for friluftslivsbruk.

I tillegg til å si noe om årsaker til redusert friluftslivsbruk og eventuelt flytting av sted for friluftslivsutøvelse, ble respondentene også bedt om å besvare spørsmålet "Hvordan opplevde du det å komme til kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik sommeren 2010?" Dette spørsmålet hadde også form av stillingstaken til ulike påstander. De fastboende besvarte spørsmålene på en skala fra 1 til 5, der 1 indikerer uenighet og 5 indikerer enighet.

Figur 11 viser at flertallet er enig i påstanden om at "Det var akkurat som før" (gjennomsnittskår 3,7). Ca. 60 % er enig i denne påstanden.

Men påstanden med nest høyest gjennomsnittskår er "Jeg har vært bekymret for at det skulle ligge olje under sanden, blant steiner og i viker" (3,0). Ca. 52 % av de fastboende er enig i denne påstanden, noe som viser at mange av de fastboende har vært bekymret for oljesøl i forkant av eller i løpet av sommersesongen. Påstanden som omhandler bekymring for helsemessige konsekvenser av oljesøl hadde en gjennomsnittskår på 2,8. Ca. 45 % er uenig i denne påstanden, mens ca. 32 % er enig. Kun 14 % er enig i påstanden om at "Bare tanken på at oljeutslippet hadde funnet sted, gjorde at jeg ikke hadde samme gleden av å komme til kysten som jeg har hatt tidligere". Omtrent halvparten av de fastboende er enig i påstanden "Jeg har tenkt lite på det som hendte i fjor", mens 32 % er uenig i denne påstanden. Dette spørsmålsbatteriet viser at mange uttrykker bekymring i forhold til oljeforurensning, samtidig som det viser at dette ikke har preget et stort flertall av de fastboende. Selv om mange har vært bekymret, har mange også opplevd at "alt var som før".

Påstanden "Jeg ble skuffet over at det fremdeles var oljerester" har en gjennomsnittsskår på 2,4. 21 % var enig i denne påstanden, mens ca. 55 % var uenig. 8,5 % av de fastboende mente at "Rester av olje gjorde at jeg ikke kunne bruke kysten på samme måte som jeg har pleid å gjøre". Ca. 75 % var ikke enig i dette, mens 15 % svarte "nøytralt". Funn av oljerester har altså påvirket trivselen for ca. en femtedel av de fastboende, mens en mindre andel på 8,5 % mener at oljerester har endret deres friluftslivsbruk sommeren 2010.

Figur 11: Opplevelse av å komme til kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik sommersesongen 2010. De fastboende svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = helt uenig og 5 = helt enig. Gjennomsnittskår viser gjennomsnitt av disse svarkategoriene, og står i parentes.

Tabell 11 viser kommunevis fordeling på spørsmålet om hvordan det var å komme tilbake til kyststrekningen sommeren 2010. Påstanden "Det var akkurat som før" skårer høyest i alle kommunene, og dette er også den eneste påstanden med en gjennomsnittskår høyere enn 3. I Kragerø og Porsgrunn skårer påstanden "Bare tanken på at oljeutslippet hadde funnet sted, gjorde at jeg ikke hadde samme gleden av å komme til kysten som jeg har hatt tidligere" noe høyere enn de andre kommunene, men også her med en gjennomsnittskår under 3,0.

Til sammen ser vi at kyststrekningen i stor grad framstod "som før" for de fastboende, men at bruken av den i sommer til en viss grad har vært preget av bekymring for oljesøl og også til dels av negative reaksjoner på oljesøl.

Tabell 11: Opplevelse av å komme til kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik sommersesongen 2010. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = helt uenig og 5 = helt enig. Gjennomsnittskår viser gjennomsnitt av disse svarkategoriene. N = 939-965. De tre viktigste er merket med gult.

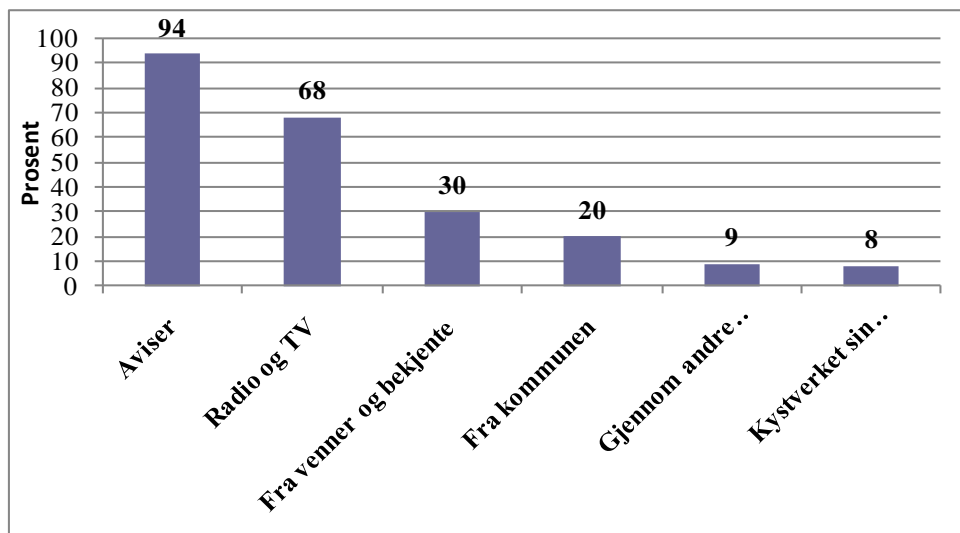
	Larvik	Skien	Kragerø	Porsgrunn	Bamble
Det var akkurat som før	3.8	3.8	3.7	3.7	3.5
Jeg har vært bekymret for at det skulle ligge olje under sanden, blant steiner og i viker	2.3	2.4	2.6	2.3	2.3
Jeg har tenkt lite på det som hendte i fjor	2.1	2.0	2.1	2.1	2.1
Jeg har vært bekymret for de helsemessige konsekvensene av oljen, selv der det ikke er synlige oljerester	2.9	2.9	2.9	2.8	2.7
Jeg ble skuffet over at det fremdeles var oljerester	2.9	2.9	3.0	3.0	3.1
Bare tanken på at oljeutslippet hadde funnet sted, gjorde at jeg ikke hadde samme gleden av å komme til kysten som jeg har hatt tidligere	2.7	2.7	2.9	2.8	2.7
Rester av olje gjorde at jeg ikke kunne bruke kysten på samme måte som jeg har pleid å gjøre	1.7	1.9	1.9	1.9	2,0

2.13 Informasjon om helserisiko forbundet med oljeforurensning som følge av havariet av Full City

Det er nærliggende å anta at informasjon om helserisiko forbundet med oljeforurensning har hatt betydning for friluftslivsbruken i influensområdet. Bekymring for skadelige helsevirkninger av oljeutslippet hadde en forholdsvis lav, men ikke ubetydelig gjennomsnittskår som årsaksfaktor for redusert friluftslivsbruk (2,2). 32 % var enig i påstanden om at "Jeg har vært bekymret for skadelige helsevirkninger av oljeutslippet", ca. 22 % svarte "nøytralt" og ca. 45 % var uenig.

60,3 % av de fastboende opplyser at de har hørt eller lest om helserisiko forbundet med oljeforurensning som følge av havariet av Full City. 73 % oppgir at de har fått informasjon om bading og om sjømat, 48 % opplyser at de har fått informasjon om fisk og 8 % om annet.

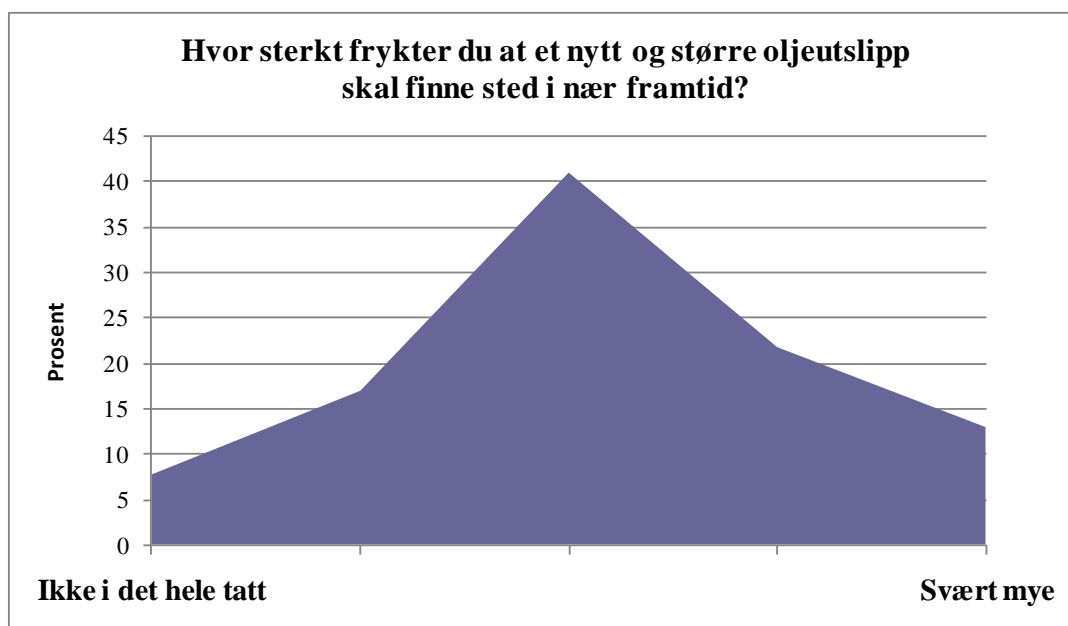
Aviser ser ut til å være den aller viktigste informasjonskilden for de fastboende, 94 % oppgir at de har fått informasjon herfra. Radio og TV er også viktig, 68 % oppgir dette som informasjonskilde. 30 % oppgir venner og bekjente, mens 20 % opplyser de har fått informasjon via kommunen og 8 % gjennom Kystverket sin hjemmeside eller andre internettsider.

Figur 12: Informasjonskilder for informasjon om helserisiko. N = 596.

2.14 Holdninger til miljø generelt og oljeforurensning spesielt

I studien av korttids-effekter av oljeforurensning etter havariet av Full City ble representanter for ulike lag og foreninger, miljøforvaltningen og andre ressurspersoner intervjuet. I intervjumaterialet kunne vi se indikasjoner på at informantenes holdninger til miljø- og naturvern generelt hadde innvirkning på reaksjoner på og holdninger til oljeforurensningen etter Full City. Dette har vi prøvd å undersøke videre ved å stille spørsmål i internettsurveyen som angår nettopp miljøholdninger generelt og oljeforurensning spesielt.

Figur 13: Fastboendes frykt for et nytt og større oljeutslipp, besvart på en 5-delt skala fra "Ikke i det hele tatt" til "Svært mye". Gjennomsnittskår = 3,15. N= 988.

De fastboende ble spurt om "Hvor sterkt frykter du at et nytt og større oljeutslipp skal finne sted i nær framtid?" **Figur 13** viser at 7,7 % svarer at de ikke i det hele tatt frykter et nytt utslipp i nærmeste framtid, mens 12,9 % oppgir at de frykter dette svært mye. Vel 40 % hadde krysset av for alternativet som ligger midt på skalaen. Dette innebærer at det blant de fastboende uttrykkes en viss bekymring for nye oljeutslipp.

Tabell 12 viser at de fastboende generelt har en mer positiv innstilling til miljøspørsmål som belyser faren ved menneskets inngrepen i naturen enn til spørsmål som underbygger en tro på menneskeheten i dag som en god nok forvalter av natur. **Tabell 13** viser først og fremst at de fastboende ikke er helt entydige i sine besvarelser i forhold til om havariet av Full City har endret deres syn på natur og forurensing. Påstander om et uendret syn på natur og forurensing har fått høyest gjennomsnittskår, men påstander om et endret syn på forurensing har fått nesten like høy gjennomsnittskår.

En felles analyse av fastboende og hyttefolk gjøres i kap.4, der vi ser på om miljøholdninger generelt har innvirkning på risikovurdering av oljeforurensing og brukshyppighet i forhold til friluftsliv.

Tabell 12: Miljøholdninger generelt (skala Kaltenborn m.fl. 2005). Respondentene har svart på en 5-delt skala der 1= Helt uenig og 5= helt enig. De som har svart vet ikke er utelatt fra analysen.

	N	Gjennomsnittskår
Dyr og planter har like stor rett til å leve på jorda som mennesker	984	4.32
Balansen i naturen er svært ømfintlig og lett å forstyrre	974	4.29
Mennesket misbruker naturen i et omfang som er svært alvorlig	977	3.95
Hvis vi fortsetter på samme kurs som nå, vil vi snart oppleve en økologisk katastrofe	927	3.59
Menneskenes oppfinnsomhet vil sikre at det ikke blir ulevelig på jorda	882	3.06
Alt snakket om den "økologiske krisa" er betydelig overdrevet	930	2.71
Balansen i naturen er stabil nok til å tåle påvirkningene fra et moderne industrisamfunn	910	2.39

Tabell 13: Har oljeutslippet gjort noe med ditt forhold til naturmiljø og forurensning (N=988). Respondentene har svart på en 5-delt skala der 1= Helt uenig og 5= helt enig.

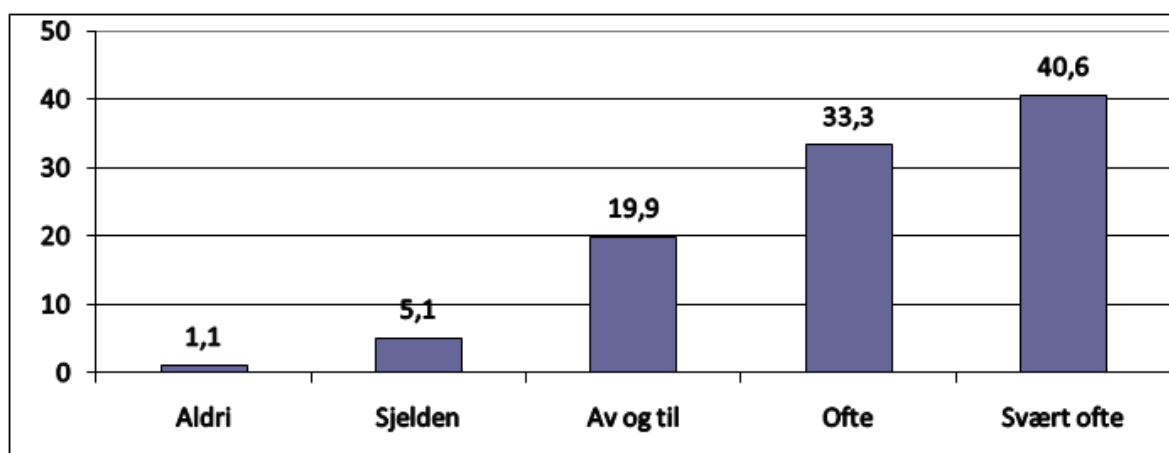
	Gjennomsnittskår
Mitt forhold til naturen er som før	3.81
Jeg har ikke forandret oppfatninger om forurensning	3.40
Jeg har blitt mer oppmerksom på synlig forurensning	3.31
Jeg setter mer pris på naturmiljøet enn tidligere	3.11
Jeg er mer opptatt av negative helseeffekter av forurensing enn tidligere	2.98
Jeg er mer opptatt av miljøvern nå enn tidligere	2.95
Jeg har blitt mer optimistisk med tanke på samfunnets evne til å håndtere oljesøl	2.75
Oljesølet etter Full City viser at naturen selv er i stand til å håndtere oljeforurensning	2.56

3 Hyttefolk

Telemark og Vestfold fylker har om lag 10 % av alle fritidseiendommer i Norge (se Bloch % Steinnes 2003). Mange av disse ligger nettopp i de tre kommunene Kragerø, Bamble og Larvik. Tettheten av fritidseiendommer er spesielt stor langs Bamblekysten. Jomfruland og den aktuelle kyststrekningen i Larvik kommune er også kjente hytteområder. Forskning på hytteliv i Norge viser at et hovedmotiv ved hyttelivet er nærhet til naturen og friluftsliv, og at mange hyttefolk utvikler en nær identitetsmessig tilknytning til det området hytta ligger i (Kaltenborn 2002).

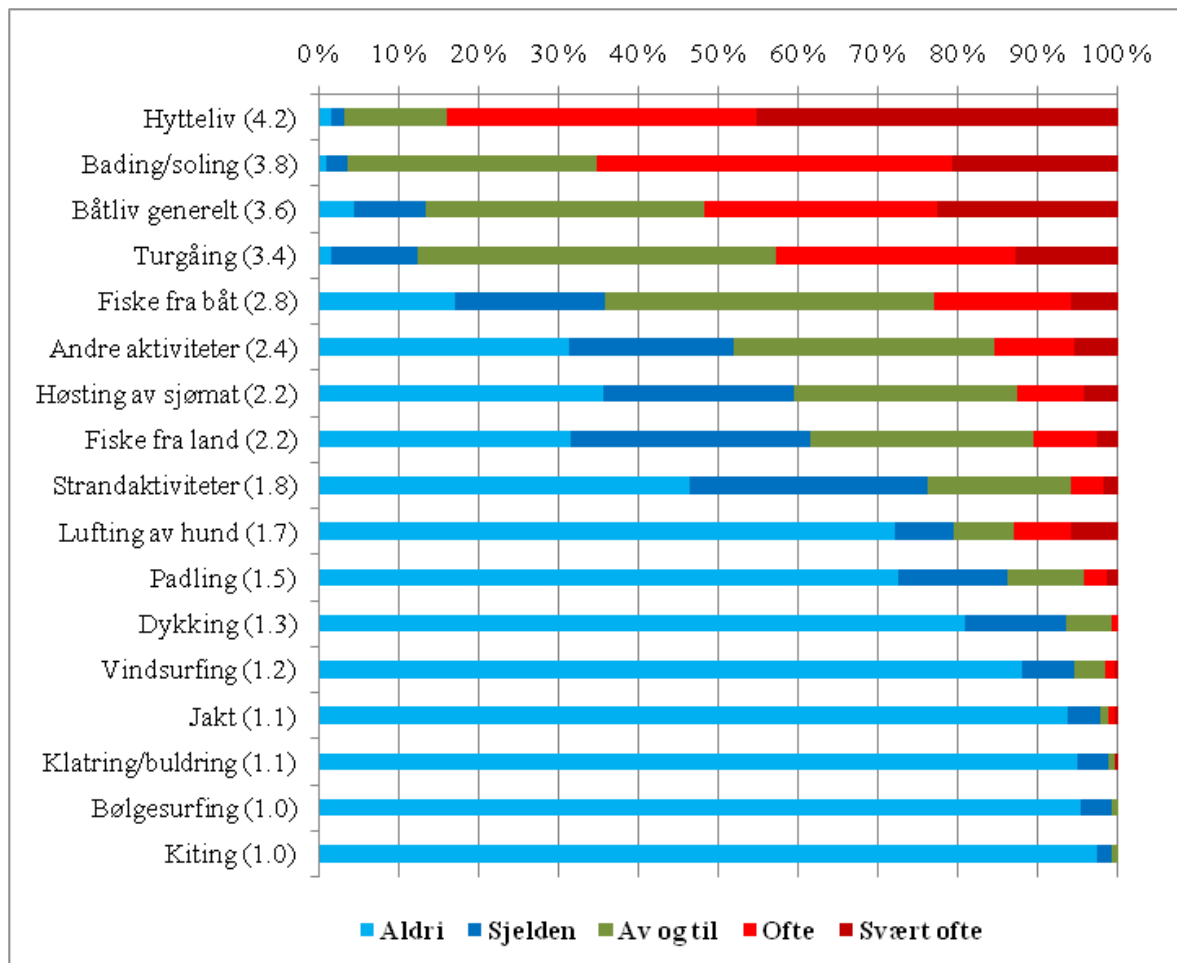
3.1 Hyttefolks bruk av den aktuelle kyststrekningen sommeren 2010

Figur 14 viser at mer enn 40 % av hyttefolket hadde besøkt den aktuelle kyststrekningen "svært ofte", mens vel 33 % oppga "ofte" på dette spørsmålet. Ca. 20 % svarte "av og til", mens til sammen 6,2 % oppga at de "sjelden" eller "aldri" hadde vært der i løpet av sommeren 2010. Dette innebærer at nærmere 93,8 % av hyttefolkene som er med i undersøkelsen var brukere av kyststrekningen i det aktuelle tidsrommet.

Figur 14: Hyppighet i bruk av kyststrekningen til friluftslivsformål sommeren 2010 blant hyttefolk, prosentvis fordeling. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = aldri og 5 = svært ofte. Gjennomsnittskår for hele utvalget er 4,07. N = 276

Hytteliv og båtliv, samt bading/soling og turgåing, er de aktivitetene som dominerer mest blant hyttefolket. Svært få oppgir at de aldri involverer seg i disse aktivitetene og relativt store andeler oppgir at de utøver en eller flere av disse aktivitetene "svært ofte" (**figur 14**). Dersom vi ser på gjennomsnittskår på skalaen som ble benyttet når respondentene skulle angi hvor ofte de utøver en for aktivitet (1=aldri, 2=sjelden, 3=av og til, 4=ofte og 5=svært ofte) ligger de ovenfor nevnte aktivitetene på et gjennomsnitt som er høyere enn 3. Fiske fra båt og fra land, samt høsting av sjømat har gjennomsnittskår høyere enn 2. Andre aktiviteter får en gjennomsnittskår på under 2, noe som tilsvarer et sted mellom "sjelden" eller "aldri".

Figur 15: Bruk av kysten til ulike aktiviteter sommeren 2010, vist som prosentfordeling i forhold til svarkategorier. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = aldri og 5 = svært ofte. Gjennomsnittsskår er vist i parentes. N = 276.

3.2 Hyttefolkets favorittområder

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi et favorittområde for friluftsliv på den aktuelle kyststrekningen. Dette valget ble foretatt ved hjelp av et kart, som ble vedlagt spørreskjemaet. Her ble kysten inndelt i 6 navngitte soner (se **vedlegg 2**). I tillegg ble det gitt mulighet for å velge hele kyststrekningen (alternativ 7). Av **tabell 14** går det fram at nærmere halvparten oppgir at deres favorittområde befinner seg innenfor strekningen Langesund – Portør, inkludert Rognsfjorden. Jomfruland og området øst for Nevlunghavn inkluderer favorittområdet til hhv. 15,6 % og 13,4 %. Mølen, Oddane sand, Nevlunghavn og Bramskjære oppgis som favorittområdet av 10,5 %, mens prosentandelen når det gjelder Langesundfjorden er 10,1. Krogshavn, Langesund bad og Steinvika oppgis som favorittområde av 3,6 %, mens det er 3 respondenter (1,1 %) som ikke vil oppgi et favorittområde i den forstand at de velger hele strekningen Portør - Stavern. Som grunn til at man pekte ut et favorittområde kunne respondentene velge mellom følgende alternativer:

- Jeg bor der
- Jeg har hytte der
- Jeg pleier å feriere der
- Jeg har venner der
- Jeg liker meg godt der
- Ingen spesiell grunn

Samtlige 276 respondenter oppgir at man har hytte i området som grunn til å peke ut et bestemt favorittområdet.

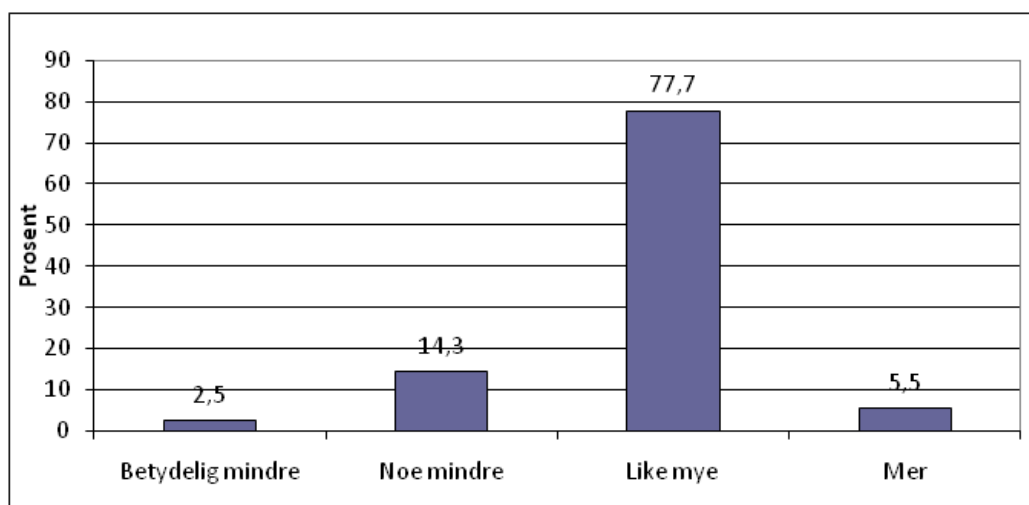
Ettersom vi i dette tilfellet befatter oss med eiere eller brukere av fritidseiendommer, kan det forklare noe av den høye prioriteringen av kysten mellom Langesund og Portør som favorittområde. Hyttetettheten her er svært stor og dette området kom også i stor grad i berøring med oljeforurensning.

Tabell 14: Prosentvis svarfordeling når det gjelder respondentenes favorittområde (N=276)

Sone	Prosent
Øst for Nevlunghavn	13.4
Mølen, Oddane Sand, Nevlunghavn, Bramskjæra	10.5
Langesundsfjorden	10.1
Krogshavn, Langesund Bad, Steinvika	3.6
Strekningen Langesund-Portør, inkludert Rognsfjorden	45.7
Jomfruland	15.6
Hele strekningen Portør – Stavern	1.1
Total	100.0

3.3 Eventuell endring i hyttefolkets bruk av kystsonen i forhold til tidligere

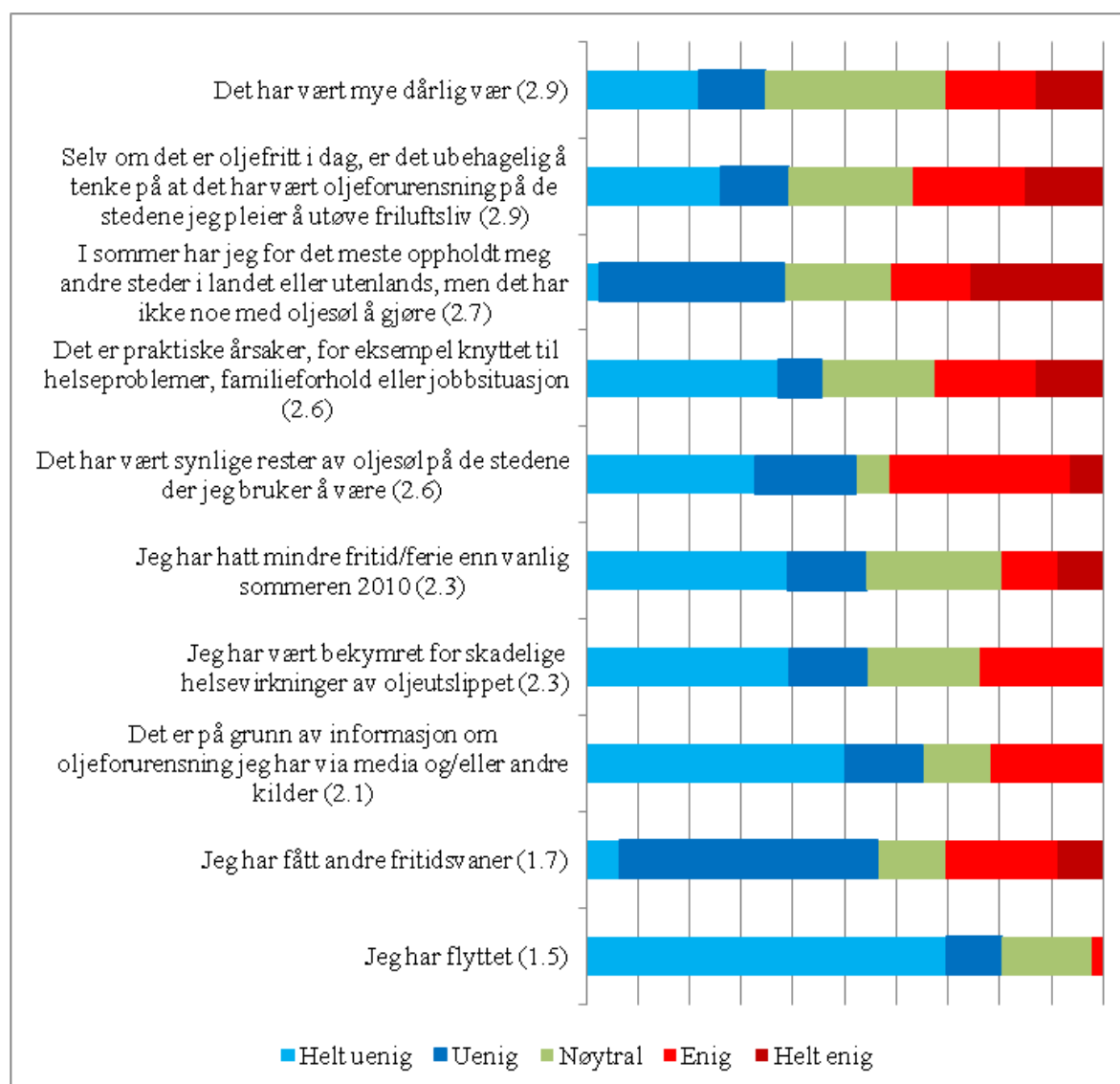
På spørsmål om hvor mye respondentene i sammenligning med foregående år har brukt den aktuelle kyststrekningen i friluftslivssammenheng sommeren 2010, svarer 77,7 % "like mye", mens 5,5 % oppgir at de har brukt kysten "mer" enn de har pleid å gjøre. Slår vi sammen svarkategoriene "noe mindre" og "betydelig mindre" har ca. 17 % av hyttefolket brukt den aktuelle kyststrekningen mindre sommeren 2010 enn de pleier å gjøre, mens til sammen 83,1 % har utøvd friluftsliv langs kysten like mye eller mer enn tidligere.

Figur 16: Fastboendes bruk av kyststrekningen til friluftsliv sommeren 2010 sammenlignet med de foregående årene. N=276.

3.4 Reduksjon i utøvelse av forskjellige friluftslivsaktiviteter blant hyttefolk, relatert til oljeforurensning fra Full City

I figur 16 går det fram at til sammen 16,8 % oppgir at de har brukt kysten mindre eller betydelig mindre til friluftsliv sommeren 2010 i forhold til foregående år. Disse ble bedt om å ta stilling til et sett med utsagn som betegner mulige årsaker til dette. Svarene ble gitt på en 5-delt skala der 1=helt uenig, 2=uenig, 3=nøytral, 4=enig og 5=helt enig. Ingen av utsagnene får en spesielt høy gjennomsnittsskår, men ligger mellom "helt uenig" og "nøytral".

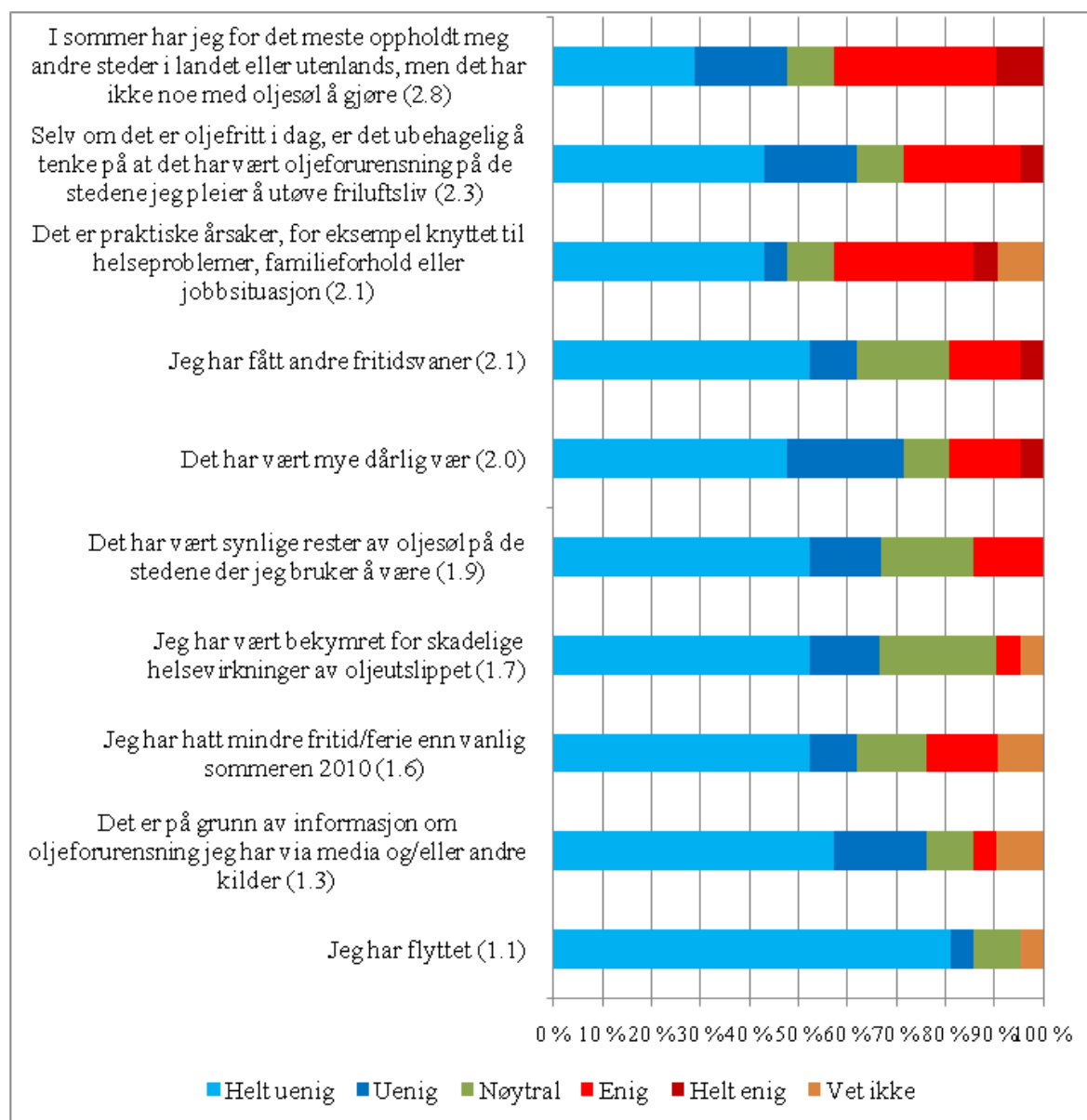

Figur 17: Årsaker til redusert bruk av kyststrekningen til friluftslivsformål sommeren 2010 sammenlignet med de foregående årene. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = helt uenig, 2 = uenig, 3 = nøytral, 4 = enig og 5 = helt enig. Gjennomsnittsskår viser gjennomsnitt av disse svarkategoriene. N = 46.

Årsaksforhold som *ikke* kan knyttes til oljeforurensning synes å ha en ganske stor betydning. Dårlig vær som en årsak oppnår en gjennomsnittskår på 2,9, mens årsaker om at man har oppholdt seg mer enn vanlig andre steder i landet eller utenlands (2,7) og mindre ferie/fritid (2,3) også synes å ha hatt en viss betydning. Årsaker som kan relateres til oljeforurensning blir imidlertid også tillagt vekt i denne sammenhengen. Utsagnet "Selv om det er oljefritt i dag, er det ubehagelig å tenke på at det har vært oljeforurensning på de stedene jeg pleier å utøve friluftsliv" har den høyeste gjennomsnittskår i denne sammenhengen (2,9). Utsagnene "Det har vært synlige rester av oljesøl på de stedene der jeg bruker å være" (2,6) og "Jeg har vært bekymret for skadelige helsevirkninger av oljeutslippet" (2,3) har gjennomsnittskår som er forholdsvis høye sammenlignet med de andre utsagnene. I dette tilfellet er utvalget N=46 for lavt til å foreta noen sikre konklusjoner. Dataene gir heller ikke entydige tendenser: På den ene siden blir faktorer som ikke har med oljeforurensning tillagt en viss vekt. Det samme gjelder imidlertid også for forekomst av oljerester, bekymring for skadelige helsevirkninger og vissheten om at det har vært oljeforurensning i området.

3.5 Flytting av sted for utøvelse av forskjellige friluftslivsaktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City

I spørreskjemaet ble det også stilt spørsmål til hyttefolk om de sommeren 2010 har benyttet *andre steder* langs kysten mer enn man har pleid å gjøre i de foregående årene, på grunn av oljeforurensning. 7,7 % svarte ja på dette spørsmålet, men 92,3 % svarte nei (N=276).

Figur 18: Årsaker til bruk av andre steder på kyststrekningen for utøvelse av friluftslivsformål, relatert til oljeforurensning. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = helt uenig, 2 = uenig, 3 = nøytral, 4 = enig og 5 = helt enig. Gjennomsnittsskår viser gjennomsnitt av disse svar-kategoriene og er oppgitt i parentes. N = 21

21 respondenter, det vil si 7,7 % av de som svarte at de har brukt andre steder mer enn de pleier, ble bedt om å ta stilling til flere utsagn som kan peke på årsaken til dette. Også i dette tilfellet ble det benyttet en 5-delt skala der 1=helt uenig, 2=uenig, 3=nøytral, 4=enig og 5=helt enig.

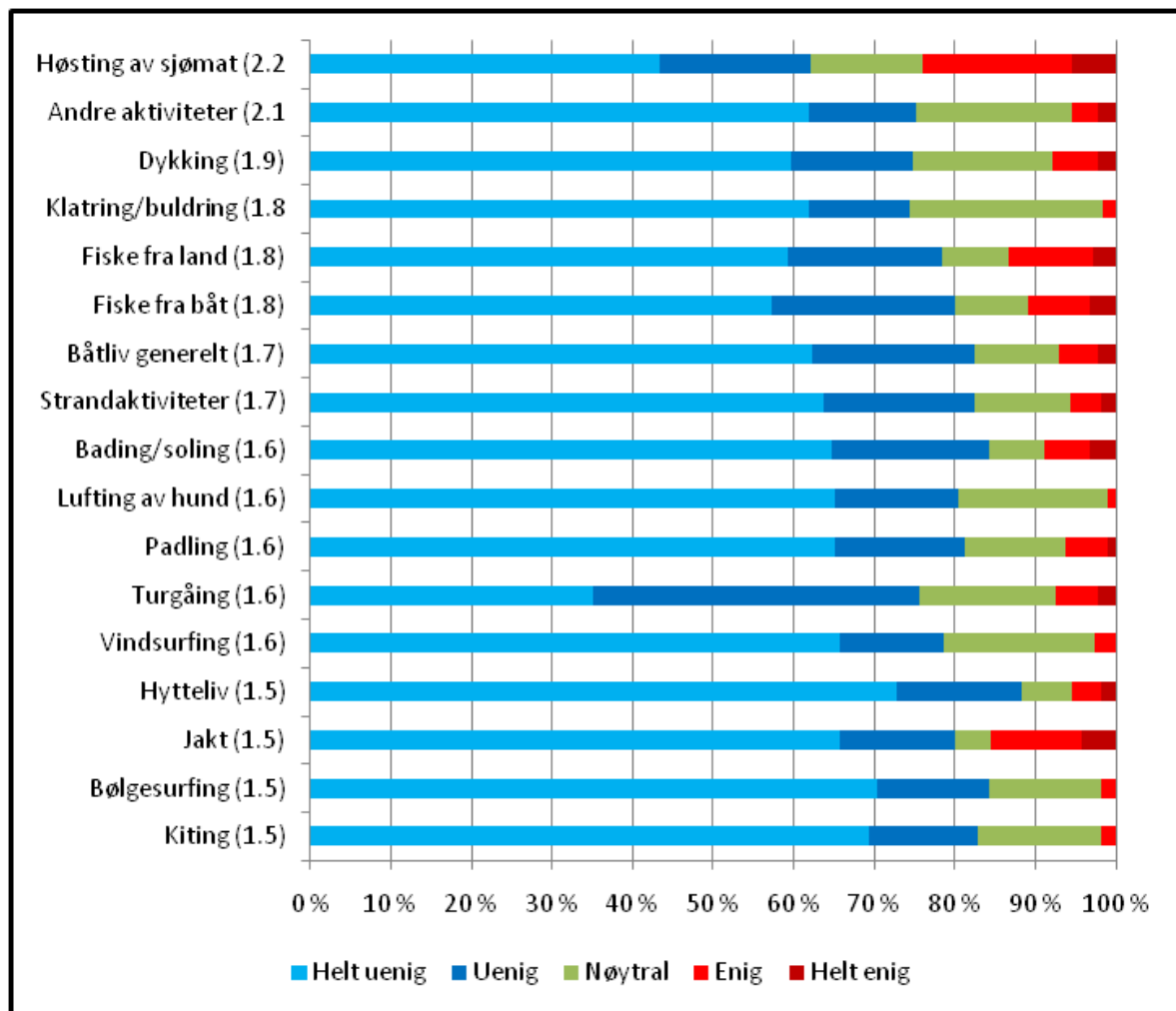
Som det går fram av **figur 18**, er det et gjennomgående trekk at utsagn som peker på forhold som ikke kan relateres til oljeforurensning får relativt høy gjennomsnittskår. Utsagnet "I sommer har jeg for det meste oppholdt meg andre steder i landet eller utenlands, men det har ikke noe med oljesøl å gjøre" har en gjennomsnittskår på 2.8. "Jeg har fått andre fritidsvaner" og "Det er praktiske årsaker, for eksempel knyttet til helseproblemer, familieforhold eller jobbsituasjon" har begge en gjennomsnittskår på 2.1. Dårlig vær ser også ut til å ha spilt en viss rolle for at denne avgrensede gruppen har valgt andre lokaliteter for friluftslivsutøvelse sommeren 2010, med en gjennomsnittskår på 2.0.

Utsagnet "Det har vært synlige rester av oljesøl på de stedene der jeg bruker å være" har en lav gjennomsnittskår (1,9). Bekymret for skadelige helsevirkninger av oljesøl, samt at man har fått informasjon om dette, ser også ut til å spille en mindre rolle ettersom gjennomsnittskår her i begge tilfeller er godt under 2. Utsagnet "Selv om det er oljefritt i dag, er det ubehagelig å tenke på at det har vært oljeforurensning på de stedene jeg pleier å utøve friluftsliv" får derimot gjennomsnittskår (2.3) som i sammenligning med de andre utsagnene er relativt høy.

3.6 Hyppighet i hyttefolks utøvelse av ulike friluftslivsaktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City

Som det går fram av **figur 19** er det relativt få hyttefolk som mener at oljeforurensningen har hatt innvirkning på deres friluftslivsaktivitet når det er snakk om hyppighet eller intensitet i ulike aktiviteter. Respondentene ble her bedt om å ta stilling til utsagnet for hver aktivitet ved hjelp av en 5-delt skala der 1= helt uenig, 2=uenig, 3=nøytral, 4=enig og 5=helt enig. Det var også mulig å krysse av for 'vet ikke' og for at man over hodet ikke utøver en bestemt aktivitet (driver aldri med dette).

Høsting av sjømat, turgåing, fiske fra land, fiske fra båt, samt bading/soling skiller seg noe ut etter som hhv 16,5 %, 13,8 %, 9,9 %, 9,5 % og 8,8 % så seg enig eller helt enige i at de hadde drevet mindre med disse aktivitetene som følge av oljeforurensningen. For andre aktiviteter er det mellom 0,4 % og 6,6 % som sier seg enig eller helt enig i et slikt utsagn.

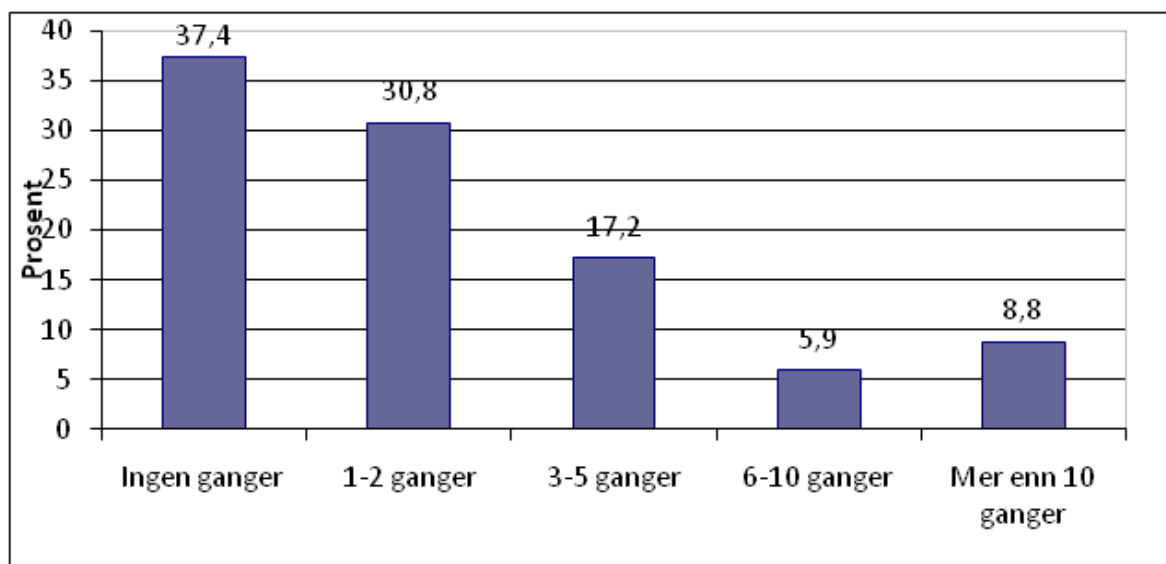
Figur 19: Redusert hyppighet i utøvelse av ulike aktiviteter relatert til oljeforurensning. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = helt uenig og 5 = helt enig. Gjennomsnittskår viser gjennomsnitt av disse svarkategoriene. N = 56-272

3.7 Oppsummering, reduksjon i utøvelse av forskjellige friluftslivsaktiviteter relatert til oljeforurensning fra Full City

Det er ca 17 % av hyttefolkene som har benyttet kyststrekningen i de tre studiekommunene noe mindre enn foregående år. I likhet med de fastboende oppgir de fleste hyttefolkene dårlig vær og andre forhold som ikke har noe med oljeutslippet å gjøre som den primære årsaken til dette. Ikke desto mindre er det en forholdsvis stor andel som syntes det har vært ubehagelig å tenke på at det har vært oljeforurensning på de stedene de pleier å utøve friluftsliv. Totalt er 39 % enig eller helt enig i at dette har bidratt til redusert bruk av kysten for friluftslivsformål sommeren 2010. I de tilfellene dette ikke har medført at man har utøvd friluftsliv sjeldnere, har følelsen av ubehag trolig gått noe utover trivselen hos en del. Høsting av sjømat er den eneste friluftslivsaktiviteten der det uttrykkes en sammenheng mellom redusert bruk og oljeforurensning. Hyttefolk har i liten grad skiftet sted for utøvelse av friluftsliv på grunn av oljeforurensning.

3.8 Funn av oljerester og reaksjoner på dette

Det er ca. 63 %, som oppgir at de har observert oljerester sommeren 2010, mens det er 37 % som sier de ikke har sett oljerester denne sommeren (N=276). Blant de som oppgir at de har sett oljerester er det ca. 31 % som oppgir at de har sett oljerester bare én gang (**figur 20**). Vel 17 % oppgir at de har sett oljerester mellom 3 og 5 ganger, ca. 6 % mellom 6 og 10 ganger og 8,8 % sier de har observert oljerester mer enn 10 ganger.

Figur 20: Observasjon av oljerester langs kysten av Kragerø, Bamble og/eller Larvik sommeren 2010, prosentvis fordelt. N=276.

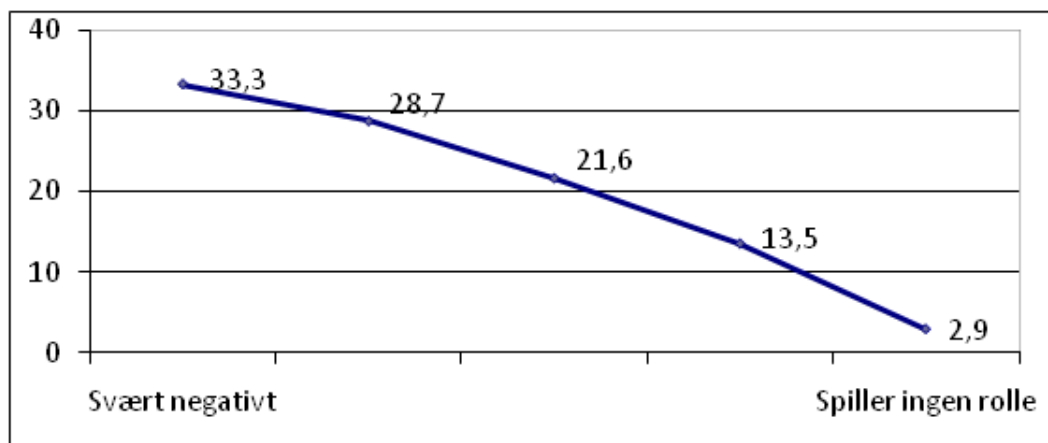
Av **tabell 15** går det fram at det er området ved Steinvika/Langesund bad/Krogshavn at hyttefolket sjeldnest har observert oljerester. Ved strekningen Nevlunghavn-Mølen og på Jomfruland er det gjennomgående en del flere som har kommet over oljerester. All tre steder er det oftest observert olje mellom steiner. Når det gjelder "andre områder" inkluderer den hele kyststrekningen Portør – Naverfjorden, unntatt de tre foran nevnte stedene. Her er rapporteringen av observasjon av oljerester betydelig mer omfattende enn i kjerneområdene. Mens observasjoner av oljerester på eller i sand er hhv 4,1 % og 5,3 % i området ved Steinvika/Langesund bad/Krogshavn er tilsvarende prosentandel når det gjelder andre områder hhv. 18,1 og 14,0. Når det gjelder oljerester mellom steiner og oljefilm på vannet er prosentandelene respondenter som rapporterer dette fra Steinvika/Langesund bad/Krogshavn hhv 9,9 og 4,7. I sammenligning oppgir 45,6 % å ha funnet oljerester mellom steiner i andre områder, og 32,7 sier at de har observert oljefilm på vannet utenfor kjerneområdene. Årsak til dette kan være at siden båtutfart er en av de mest populære friluftslivsaktivitetene blant hyttefolket, er det grunn til å regne med at forholdsvis mange steder på den aktuelle kyststrekningen har blitt besøkt i løpet av sommeren.

Tabell 15: Observasjoner av oljerester i ulike områder sommeren 2010. Prosentvis andel blant de som angir de har observert oljerester sommeren 2010. N=171.

Hva har du sett?	Steinvika/Langesund bad/Krogshavn	Nevlunghavn- Mølen	Jomfruland	Andre områder
Oljerester oppå sanden	4,1	5,8	8,2	18,1
Oljerester nedi sanden	5,3	7,0	3,5	14,0
Oljerester mellom steiner	9,9	14,6	17,0	45,6
Oljefilm på vannet	4,7	5,8	7,6	32,7
Jeg eller andre i husstanden har vært i berøring med oljesøl	1,8	7,0	3,6	21,8
Annet	0,0	1,8	0,6	11,1

3.9 Reaksjoner på observasjon av eller kontakt med oljerester

Det er en klar tendens til at de 171 respondentene som oppgir å ha observert oljerester opplever dette som negativt. Til sammen er det mer enn 62 % som på en skala fra 1 til 5 oppgir at de opplevde det som svært negativt eller negativt. 13,5 % krysset imidlertid av for svarkategori 4, som ligger nærmest "spiller ingen rolle", mens 2,9 % sier at observasjon av oljerester ikke spiller noen rolle.

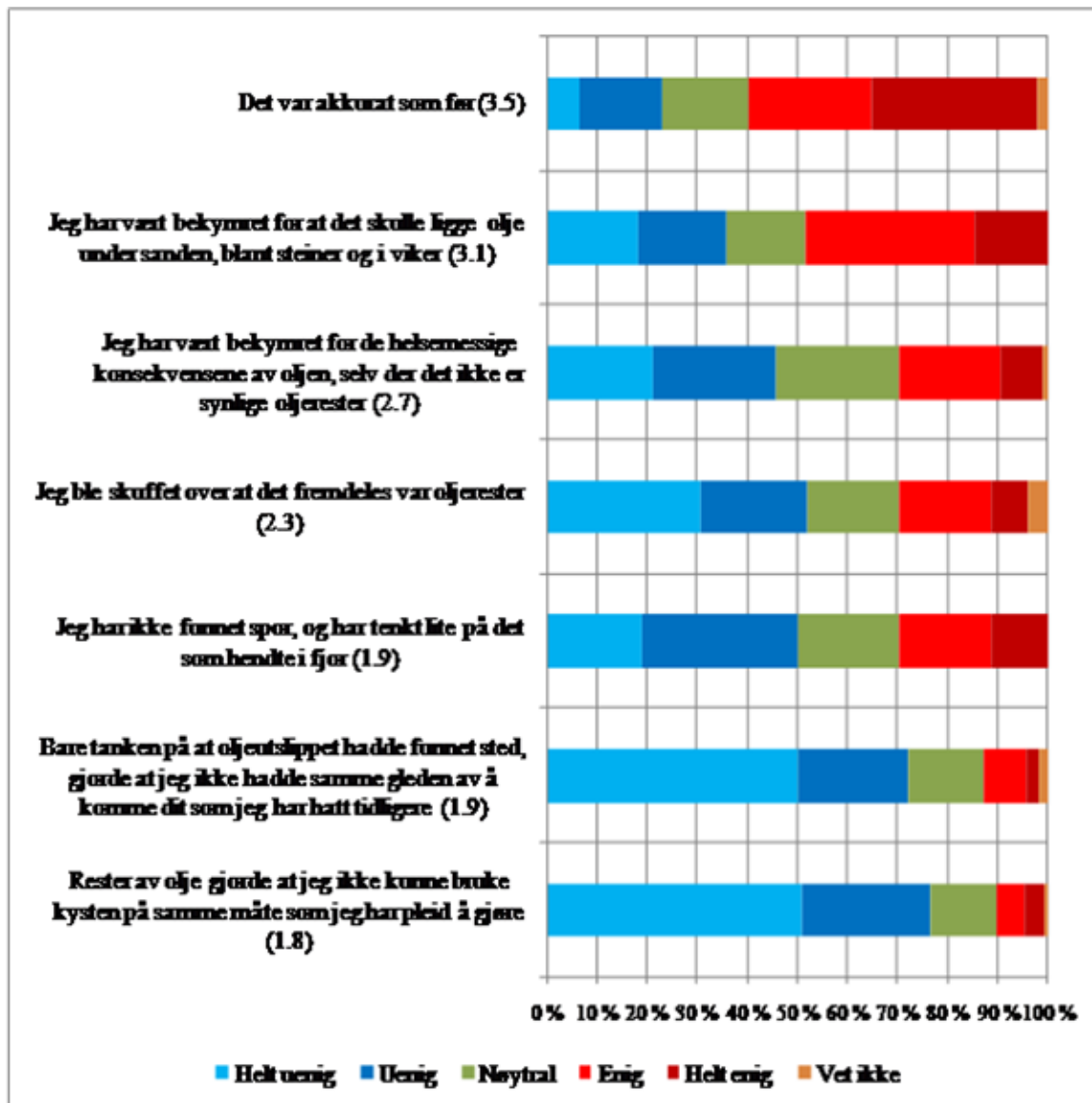
Figur 21: Prosentvis svarfordeling når det gjelder reaksjoner på funn av oljerester på en skala fra 1 til 5 der 1=svært negativt og 5=spiller ingen rolle. N=171.

3.10 Opplevelsen av å komme tilbake til kysten sommeren 2010

For å kartlegge hyttefolkets opplevelse av å komme tilbake til kysten sommeren 2010 ble de bedt om å ta stilling til et sett med utsagn som på ulike måter karakteriserer dette. Her ble det også brukt en 5-delt skala der 1=helt uenig, 2=uenig, 3=nøytral, 4=enig og 5=helt enig. Det utsagnet respondentene er mest tilbøyelig til å være enige i er "Det var akkurat som før". Gjennomsnittskår er her 3,5, noe som tilsvarer mellom "nøytral" og "enig". Til sammen er det godt over halvparten (57,5 %) som er helt enig eller enig i dette utsagnet, men 23 % sa seg uenig eller helt uenige (se **figur 22**).

Utsagnet om at "alt var som før" fikk høyest gjennomsnittskår, det vil si 3,5. Utsagnet "Bare tanken på at oljeutslippet hadde funnet sted, gjorde at jeg ikke hadde samme gleden av å komme dit som jeg har hatt tidligere" fikk en gjennomsnittskår på 1,9. 11,3 % sa seg enige eller helt enige i dette tilfellet. Utsagnet "Jeg har vært bekymret for de helsemessige konsekvensene av oljen, selv der det ikke er synlige oljerester" har en noe høyere gjennomsnittskår (2,7). Her er det 28,6 % som gir uttrykk for at de er enige eller helt enige i utsagnet. Dette tyder på at uro over helsemessige virkninger av oljeutslippet har lagt en viss demper på opplevelsen av kysten denne sommeren. Utsagnet "Jeg har vært bekymret for at det skulle ligge olje under sanden, blant steiner og i viker" har en gjennomsnittskår på 3,1, og det var nærmere halvparten (48,5 %) som sa seg enig eller helt enig i denne påstanden.

Når vi ser nærmere på utsagn som tematiserer observasjon av faktiske oljerester har utsagnet "Rester av olje gjorde at jeg ikke kunne bruke kysten på samme måte som jeg har pleid å gjøre" en gjennomsnittskår på 1,8. Det var 76,5 % som i varierende grad sa seg uenig i utsagnet og 9,9 % som tok det motsatte standpunkt. Med andre ord vurderer de fleste hytteeierne at kysten for deres egen del kunne tas i bruk på samme måte som tidligere. Like fullt er det nærmere 10 % av dette segmentet av friluftslivsutøvere som sier at de på grunn av oljerester ikke kunne utøve friluftsliv på samme måte som de pleier. Selv om rester av olje bare ser ut til å ha påvirket friluftslivet til et lite mindretall, er det likevel mer enn en fjerdedel (25,6 %) av hyttefolket som i en eller annen grad sier seg enig i at "de var skuffet over å finne oljerester" (gjennomsnittskår 2,3). Blant den fjerdedelen som gir uttrykk for skuffelse over å finne oljerester, kan forventninger som er skapt av medias og andre informasjonskanalers formidling av resultatene av opprenskningsaksjonen ha spilt en rolle. I den forstand behøver ikke skuffelsen nødvendigvis påvirke selve opplevelsen av å komme tilbake eller omfanget av bruk.

Figur 22: Opplevelse av å komme til kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik sommersesongen 2010. Hyttefolket svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = helt uenig og 5 = helt enig. Gjennomsnittskår viser gjennomsnitt av disse svarkategoriene, og står i parentes. N = 273.

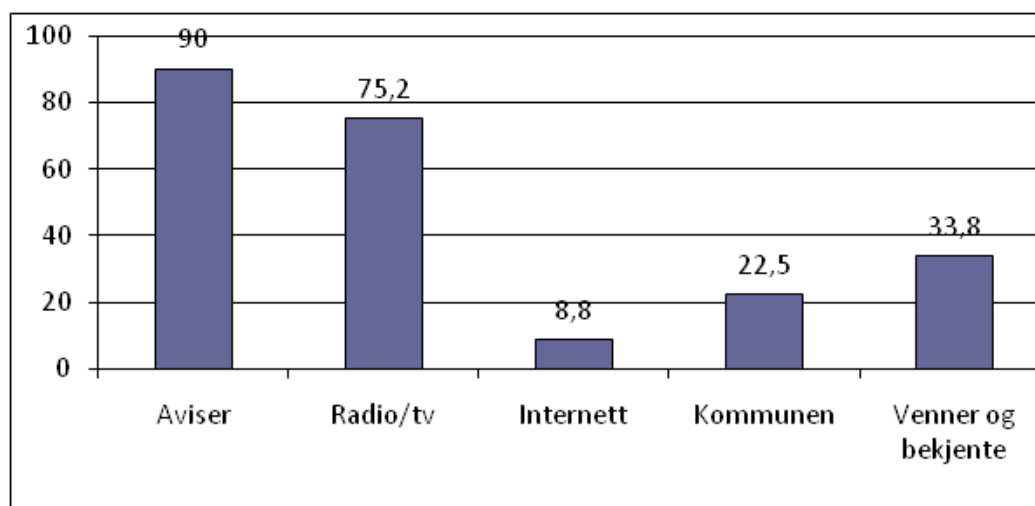
3.11 Informasjon om helserisiko forbundet med oljeforurensning som følge av havariet av Full City

Når det gjelder informasjon om helserisiko ved oljeforurensning oppga 58 % at de hadde lest eller hørt om helserisiko forbundet med oljeforurensning som følge av havariet av Full City, mens 42 % svarte at de ikke hadde vært informert om dette (N=276).

De 160 respondentene som svarte at de hadde blitt informert om helserisiko ble bedt om å svare på hva de hadde blitt informert om i denne sammenhengen. Blant disse var det 71,3 % og 69,4 % som sa de hadde blitt informert om helserisiko ved bading og ved å spise sjømat

(figur 23). 53,8 % svarte det samme når det gjelder å spise fisk, mens 14,4 % oppga at de hadde blitt informert om helserisiko ved andre forhold.

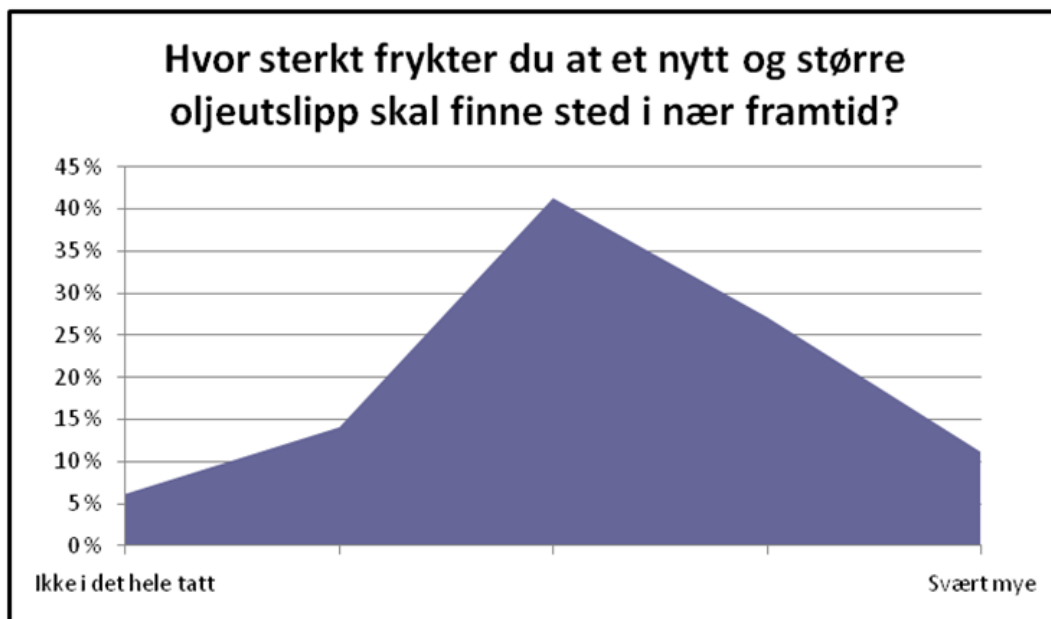
Aviser ser ut til å være den aller viktigste informasjonskilden ettersom 90 % oppgir dette som en kanal for informasjon. Radio og tv er også viktig (ca. 75,2 %). Omlag en tredjedel (33,8 %) oppgir venner og bekjente som en informasjonskilde, mens det er 22,5 % som sier de har fått informasjon via kommunen. Kystverkets hjemmeside og andre internettsider scorer lavt med 8,8 %.

Figur 23: Informasjonskanaler om helserisiko, prosentfordeling (N=160)

3.12 Hyttefolkets forhold til miljøet og oljeforurensning

Respondentene ble spurt om hvor sterkt frykter du at et nytt og større oljeutslipp skal finne sted i nær framtid? Det ble anvendt en 5-delt skala der 1=ikke i det hele tatt og 5=svært mye. Gjennomsnittskår er her 3,2, noe som ligger omtrent midt mellom ytterpunktene. Som det går fram av figur 24 var det 6,2 % som svarte at de ikke i det hele tatt fryktet et nytt utslipp i nærmeste framtid, mens 11,2 % oppgir at de frykter dette svært mye. 27,2 % har krysset av for svarkategori 4 som ligger nærmest svært mye, mens omtrent halvparten så mange (14,1 %) hadde krysset av midt på skalaen. Dette innebærer at det blant hyttefolket manifesterer seg en viss bekymring for nye oljeutslipp.

Figur 24: Hyttefolks frykt for et nytt og større oljeutslipp, besvart på en 5-delt skala fra "Ikke i det hele tatt" til "Svært mye". Gjennomsnittskår = 3,23. N= 276.

Respondentene tok også gjennom en 5-delt skala (slik det er redegjort for ovenfor) stilling til et sett utsagn som representerer holdninger og synspunkter på forurensning og oljeforurensning spesielt. **Tabell 16** viser at hyttefolk gjennomgående viser seg opptatt av faren ved menneskets inngrepen i naturen, mens det er færre som gir uttrykk for tro på menneskeheten som en grunnleggende god forvalter av natur. **Tabell 17** viser først og fremst at hyttefolkene ikke er helt entydige i sine besvarelser i forhold til om havariet av Full City har endret deres syn på natur og forurensning. Påstander om et uendret syn på natur og forurensning har fått høyest gjennomsnittskår, men påstander om et endret syn på forurensning har fått nesten like høy gjennomsnittskår.

En felles analyse av fastboende og hyttefolk gjøres i kap.4, der vi ser på om miljøholdninger generelt har innvirkning på risikovurdering av oljeforurensning og brukshyppighet i forhold til friluftsliv.

Tabell 16: Miljøholdninger generelt (skala Kaltenborn m.fl. 2005). Respondentene har svart på en 5-delt skala der 1= Helt uenig og 5= helt enig. De som har svart vet ikke er utelatt fra analysen.

Utsagn	Gj.snittskår
Mitt forhold til naturen er som før	3,75
Jeg har ikke forandret oppfatninger om forurensning	3,38
Jeg har blitt mer oppmerksom på synlig forurensning	3,34
Jeg setter mer pris på naturmiljøet enn tidligere	3,12
Jeg er mer opptatt av negative helseeffekter av forurensning enn tidligere	2,97
Jeg er mer opptatt av miljøvern nå enn tidligere	2,96
Jeg har blitt mer optimistisk med tanke på samfunnets evne til å håndtere oljesøl	2,66
Oljesølet etter Full City viser at naturen selv er i stand til å håndtere oljeforurensning	2,55

Tabell 17: Miljøholdninger generelt (skala Kaltenborn m.fl. 2005). Respondentene har svart på en 5-delt skala der 1= helt uenig og 5= helt enig. N=276.

Utsagn	Gj.snittskår
Dyr og planter har like stor rett til å leve på jorda som mennesker	4.25
Balansen i naturen er svært ømfintlig og lett å forstyrre	4.19
Mennesket misbruker naturen i et omfang som er svært alvorlig	3.81
Hvis vi fortsetter på samme kurs som nå, vil vi snart oppleve en økologisk katastrofe	3.11
Menneskenes oppfinnsomhet vil sikre at det ikke blir ulevelig på jorda	2.75
Alt snakket om den ”økologiske krisa” er betydelig overdrevet	2.42
Balansen i naturen er stabil nok til å tåle påvirkningene fra et moderne industrisamfunn	2.15

4 Holdninger til miljø, felles analyse for hyttefolk og fastboende

I studien av korttidseffekter av oljeforurensing etter havariet av Full City ble representanter for ulike lag og foreninger, miljøforvaltningen og andre ressurspersoner intervjuet (Øian m.fl. 2010). I dette materialet kunne vi se indikasjoner på at informantenes holdninger til miljø- og naturvern generelt hadde innvirkning på reaksjoner på og holdninger til oljeforurensingen etter Full City spesielt. I spørreskjemaet til de fastboende og hyttefolket ble det derfor lagt inn spørsmål som angår nettopp miljøholdninger generelt. I analysen av disse spørsmålene ble respondentene delt inn i to grupper, ut fra om de gir uttrykk for **pessimisme** eller **optimisme** med tanke på naturens evne til å motstå skadelig innvirkning fra menneskelige aktiviteter. Av totalt 1119 respondenter var det 368 respondenter (38,9 %) som gjennom stillingtaken til utsagn om holdninger til naturmiljøet kunne klassifiseres som enten pessimistiske eller optimistiske. De resterende falt utenfor ettersom deres samlede stillingtaken til de ulike utsagnene om holdninger til miljøet ikke viste en tydelig nok tendens i den ene eller andre retningen.

Tidligere i rapporten har det kommet fram at en del respondenter (riktignok et klart mindretall) oppgir at de har brukt mindre tid til friluftsliv ved kysten som følge av oljeforurensningen eller at de av samme grunn har funnet det nødvendig å finne fram til andre steder enn de man bruker til vanlig for utøvelse av friluftsliv. Vi har følgelig sett nærmere på om miljøholdninger påvirker slike valg. Denne rapporten har så langt også vist at en forholdsvis stor andel av respondentene gir uttrykk for erfaringer som kan tolkes som at oljeforurensingen har forringet opplevelsesverdien av friluftslivet, selv om aktivitetsnivået ikke nødvendigvis er redusert. Vi har derfor også undersøkt om forskjeller i miljøholdninger spiller en rolle for opplevelsesverdien av friluftslivet, det vil si om den er redusert som følge av oljeforurensning eller ikke.

4.1 Miljøholdninger og redusert friluftslivsbruk ved den aktuelle kyststrekningen

En Chi-kvadrat test viser en signifikant forskjell ($\chi^2 = 8,2$, $df=3$, $p=0,042$) mellom de to segmentene i forhold til om de har brukt mindre tid på friluftsliv ved kysten denne sommeren. Det er flere respondenter i segmentet av de som gir til kjenne en pessimistisk holdning som har utøvd friluftsliv langs kysten *mindre* enn de har pleid å gjøre. Tilsvarende er det en høyere prosentandel i det optimistiske segmentet som sier at de har brukt kysten like mye eller mer. Forskjellene i prosentandeler mellom de to ulike segmentene framgår av **tabell 18**. Slik sett kan det se ut til at en generell bekymring for naturmiljøet kan ha medvirket til at enkelte i løpet av sommeren 2010 reduserte sin friluftslivsutøvelse ved den aktuelle kyststrekningen.

Tabell 18: Sammenligning av hvordan ulike miljøholdninger varierer med forskjeller når det gjelder hyppighet i utøvelse av friluftsliv langs kysten sommeren 2010.

Holdning til natur og miljø:		Pessimistisk	Optimistisk	Total
Sammenlignet med de foregående årene, hvor mye har du utøvd friluftsliv på ett eller flere steder ved kyststrekningen i Kragerø, Bamble og/eller Larvik kommuner?	Betydelig	N	2	15
	mindre	Prosent	1.9	5.8
	Noe	N	16	63
	mindre	Prosent	14.8	24.2
	Like mye	N	84	174
		Prosent	77.8	66.9
	Mer	N	6	8
		Prosent	5.6	3.1
Totalt			108	260
				368

4.2 Miljøholdninger og opplevelsesverdi i friluftsliv ved den aktuelle kyststrekningen

Når det gjelder spørsmålet om det finnes forskjeller mellom de pessimistiske og optimistiske segmentene med tanke på selve opplevelsesverdien, viser det seg at respondentene som heller i retning av en optimistisk naturholdning, i sammenligning med det pessimistiske segmentet, var mer *enige* i utsagnet om at "alt var som før". Utsagnet "Bare tanken på at oljeutslippet hadde funnet sted, gjorde at jeg ikke hadde samme gleden av å komme til kysten som jeg har hatt tidligere" var de optimistiske derimot mer *uenige* i enn de pessimistiske. Forholdet var motsatt når det gjelder utsagnet "Jeg har tenkt lite på det som hendte i fjor". Her var det en signifikant større andel pessimistiske respondenter som så seg *uenige*. De pessimistiske var dessuten *mest* enige i utsagnene "Jeg har vært bekymret for at det skulle ligge olje under sanden, blant steiner og i viker", "Jeg har vært bekymret for de helsemessige konsekvensene av oljen selv der det ikke er synlige oljerester" og "Rester av olje gjorde at jeg ikke kunne bruke kysten på samme måte som jeg har pleid å gjøre". Det var bare utsagnet "Jeg ble skuffet over at det fremdeles var oljerester" som ikke gir signifikante forskjeller mellom de to segmentene.

Som det går fram av **tabell 19** er forskjellene klart statistisk signifikante ($p=.000$ eller $.004$). På bakgrunn av dette kan det se ut til at generelle holdninger til naturmiljøet påvirker opplevelsen av å komme tilbake til kysten året etter at oljeutslippet fra Full City fant sted. Det er også verdt å merke seg at utsagnet om at man ikke kunne bruke kysten på samme måte som før på grunn av oljerester bare så vidt er signifikant ($P=.049$). Med andre ord er det selve opplevelsen av effekter av oljeforurensingen og ikke endret bruk som gir størst utslag i forhold til miljøholdninger. I **tabell 19** går det for øvrig fram at det *ikke* er signifikante forskjeller mellom de pessimistisk og optimistiske segmentene når det gjelder utsagn om skuffelse over å finne oljerester ($P=.122$).

Tabell 19: Sammenligning av ulike miljøholdningers innvirkning på opplevelsesverdien av friluftslivet i lys av oljeforurensningen, signifikante forskjeller framgår i høyre kolonne. N=368

Utsagn	Segment	N	Gj.-snitt	S.E.	T	P
Det var akkurat som før	Optimisme	108	3.97	.109	4.093	.000
	Pessimisme	260	3.32	.093		
Jeg har tenkt lite på det som hendte i fjor	Optimisme	108	3.09	.126	4.025	.000
	Pessimisme	260	2.51	.077		
Jeg har vært bekymret for at det skulle ligge olje under sanden, blant steiner og i viker	Optimisme	108	2.43	.121	-5.383	.000
	Pessimisme	260	3.27	.087		
Jeg har vært bekymret for de helsemessige konsekvensene av oljen, selv der det ikke er synlige oljerester	Optimisme	108	2.18	.117	-4.652	.000
	Pessimisme	260	2.88	.085		
Bare tanken på at oljeutslippet hadde funnet sted, gjorde at jeg ikke hadde samme gleden av å komme til kysten som jeg har hatt tidligere	Optimisme	108	1.69	.106	-2.878	.004
	Pessimisme	260	2.11	.081		
Rester av olje gjorde at jeg ikke kunne bruke kysten på samme måte som jeg har pleid å gjøre	Optimisme	108	1.69	.106	-1.978	.049
	Pessimisme	260	1.95	.072		
Jeg ble skuffet over at det fremdeles var oljerester	Optimisme	108	2.04	.134	-1.550	.122
	Pessimisme	260	2.31	.098		

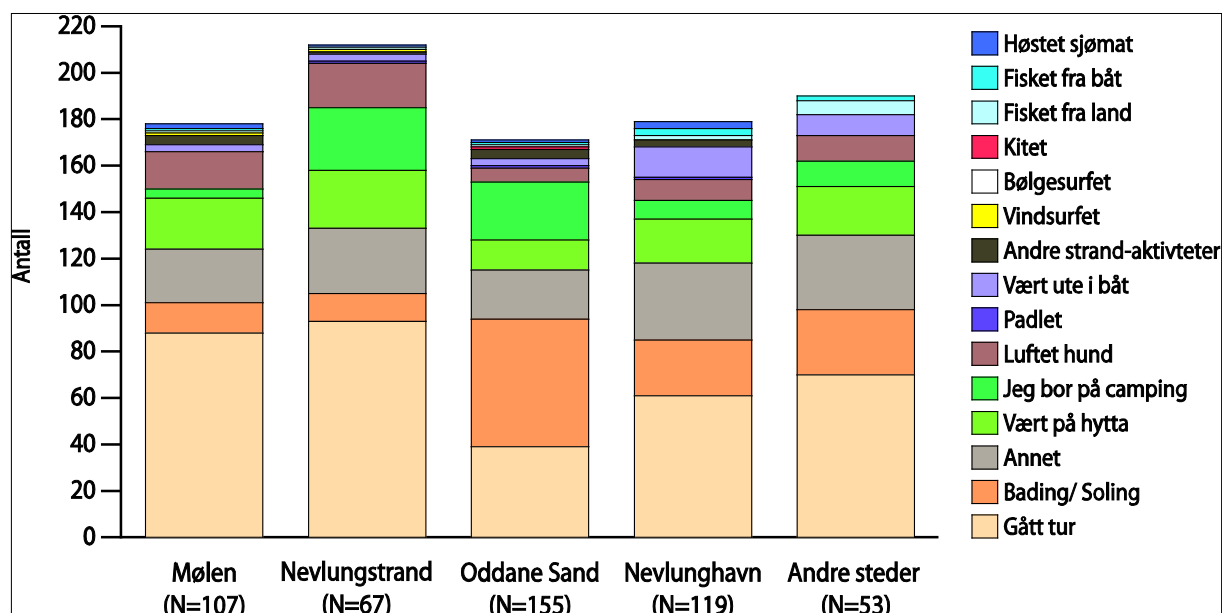
Friluftslivsutøveres opplevelse av oljeforurensning bygger ikke på objektive vurderingskriterier av konsekvensene, men er også formet av flere forskjellige typer forforståelser, som for eksempel ideologiske og politiske holdninger, den identitetsmessige betydning av friluftslivsaktivitetene og de forhåpninger som informasjon fra myndigheter og media skaper. Som tidligere drøftet kan skuffelsen over at det fremdeles var oljerester tenkes å ha et grunnlag i forventninger som er skapt av medias og andre informasjonskanalers formidling av resultatene av opprenskningsaksjonen. Da vinteren inntraff i 2009 formidlet media en stor tro på at spesielt badestrandområdene ville være som før ved neste badesesong, og at naturkreftene i løpet av vinteren ville ha skuret bort rester av olje. Media har siden oljeutslippet formidlet ulike typer beskrivelser av hendelsen, fra katastrofe fokus til framtidsoptimisme. Det er umulig å vite hvilket perspektiv som henger igjen i folks bevissthet. Denne analysen tyder på at individuelle, etablerte miljøholdninger virker inn på friluftslivsbruk og opplevelse, og/eller i kombinasjon med annen påvirkning.

5 Dagsbesøkende

Som nevnt i metodekapittelet valgte vi å gjøre en on site undersøkelse i området Mølen-Nevlungshavn i sommer for å belyse segmentet dagsbesøkende. 346 personer ble intervjuet på stedet om hva de hadde gjort i løpet av dagen, om de hadde observert oljerester, hvor de eventuelt hadde observert olje og hvordan de hadde reagert på det. NorStat som gjennomførte intervjuene gjennomførte intervjuer fire steder: Mølen, Nevlungshavn, Oddane Sand og Nevlungstrand. Bakgrunn for valg av sted for undersøkelsen var at dette området er besøkt for mange ulike formål som bading, vindsurfing, turgåing, fuglekikking, camping og hytteliv. Samtidig er det et område som ble direkte berørt av oljepåslag.

5.1 De tilreisendes bruk av strandsona

Figur 25 viser deltakelse i ulike aktiviteter, samlet sett for de ulike stedene og for hvert enkelt sted respondentene har besøkt. Vi ser at turgåing er den viktigste aktiviteten på alle stedene bortsett fra på Oddane sand camping. Både turgåing, hundelufting og andre aktiviteter innebærer at en i stor grad beveger seg i området, og på den måten skulle respondentene totalt sett hatt gode muligheter til å oppdage eventuelle oljerester.

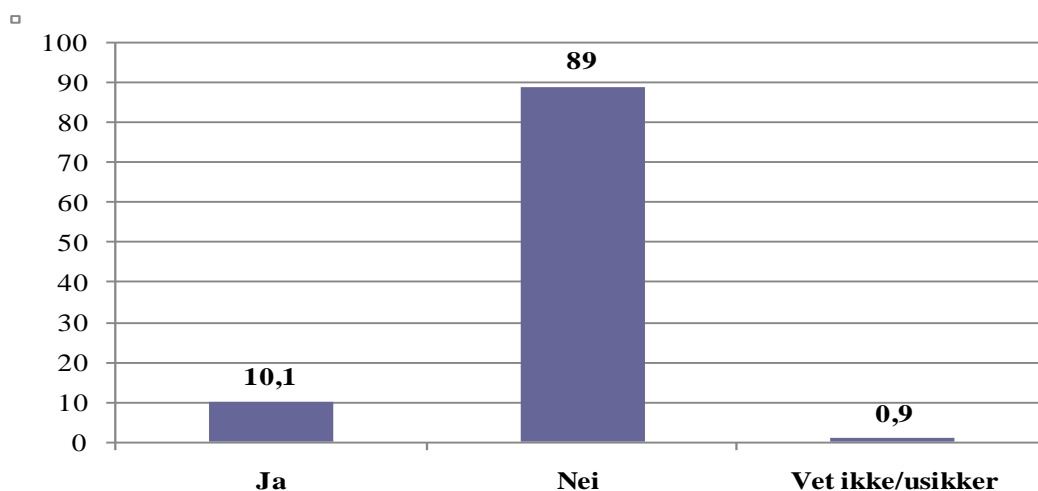

Figur 25: Deltakelse i ulike aktiviteter (mulighet for å krysse av på flere alternativer). Totalprosent for alle stedene og for hvert enkelt sted. N=346 respondenter.

5.2 Funn av oljerester og reaksjoner på dette

I **figur 26** ser vi at ca. 10 % av de tilreisende har sett spor etter oljerester den dagen de ble intervjuet, mens ca. 90 % ikke har sett noe. Den svært lave andelen av "vet ikke/usikker" kan relateres til at respondentene besvarte spørsmål løpende, og at denne kategorien kom etter at de hadde svart ja eller nei på spørsmålet. Respondentene fikk mulighet til å gi kommentarer i forbindelse med dette spørsmålet. De fleste kommentarene sier noe om at en har observert olje tidligere, men ikke denne dagen intervjuet ble gjennomført. Noen kommentarer beskriver at en er fornøyd med opprydningsarbeidet, noen forteller om skuffelse over at det er olje igjen.

Av de 38 observasjonene som er gjort av olje de ulike stedene (se **tabell 20**), er flest gjort ved Nevlungstrand (10), Mølen (9) eller andre steder (8). Ved Oddane Sand ble det gjort 6 observasjoner av olje og ved Nevlunghavn 5 observasjoner. De intervjuete ble også spurt om hva slags type oljerester de hadde observert, der oljerester mellom steiner på Mølen og Nevlungstrand var det vanligste alternativet. 45 observasjoner av ulike typer oljerester hadde blitt observert, altså har noen observert flere ulike typer olje på det samme stedet.

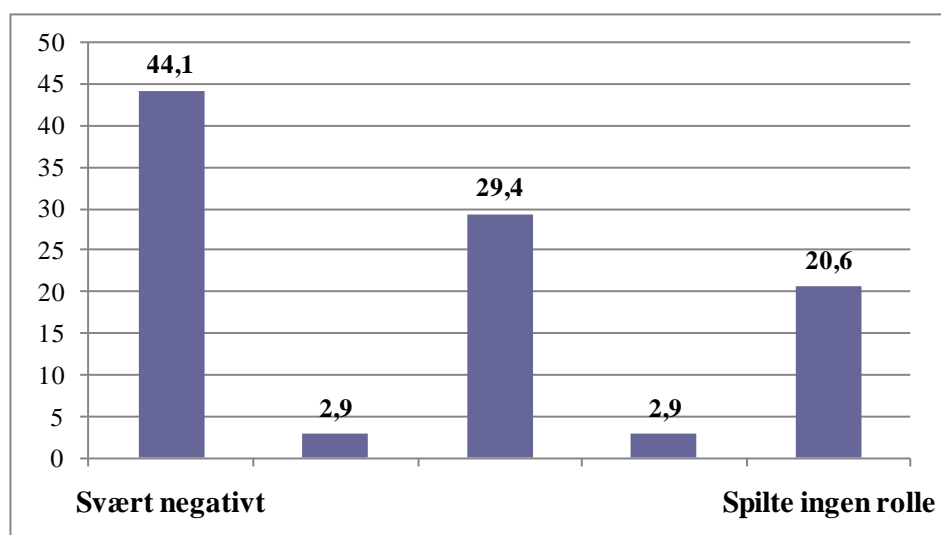
Figur 26: Dagsbesøkendes funn av oljerester, i prosent. N=346.

Tabell 20: Antall observasjoner av oljerester de ulike stedene og antall observasjoner av ulike typer oljerester de ulike stedene. Antall respondenter = 35.

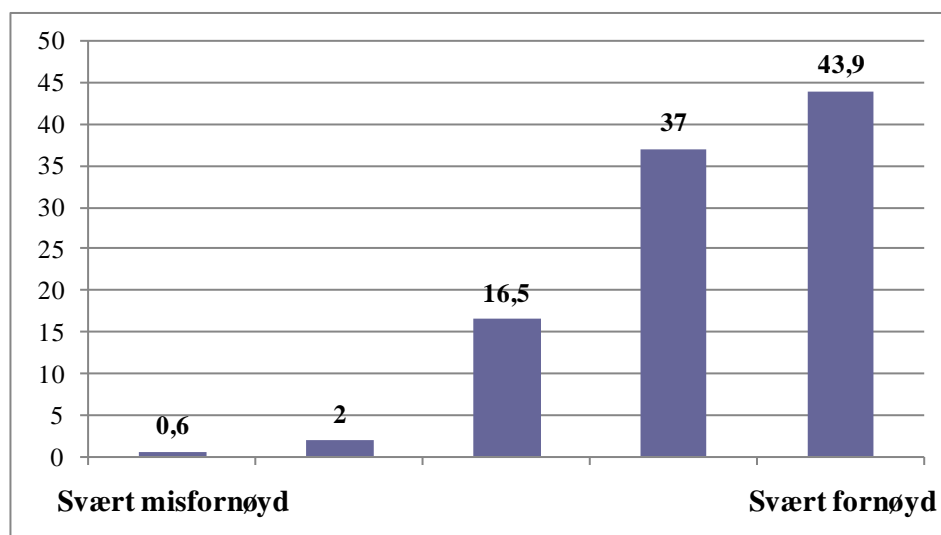
	Mølen	Nevlungstrand	Oddane sand	Nevlunghavn	Andre steder	Totalt antall observasjoner
Antall observasjoner	9	10	6	5	8	38
Ulike steder						
Oljerester oppå sanden	1		1			2
Oljerester nedi sanden	1			1	1	3
Oljerester mellom Steiner	8	10	4	1	5	28
Oljefilm på vannet				2		2
En eller flere av oss har fått oljesøl på seg i dag	1		1			2
Annet		2	1	1	4	8
Total	11	12	7	5	10	45

Av 346 intervjuede var det altså 10 % som hadde observert oljerester den dagen de ble intervjuet, det vil si 35 personer. Av de 45 ulike typene oljerester disse hadde sett, var olje mellom steiner på Mølen og Nevlungstrand vanligst.

I **figur 27** ser vi at 44,1 % reagerte svært negativt på å finne olje mens for 20,6 % spilte det ingen rolle. På en skala fra 1 til 5 var gjennomsnittskår 2,5, altså noe under gjennomsnittet mellom "svært negativt" og "det spilte ingen rolle". På spørsmålet som ble stilt tidlig i intervjuet, "Hvor fornøyd er du med dagen?" svarte ca. 80 % at de var fornøyd med dagen (se **figur 28**). Det var ingen signifikante sammenhenger mellom det å ha observert olje og det å være misfornøyd med dagen generelt. Alle intervjuene ble gjennomført i bra vær.

Figur 27: Reaksjoner på funn av oljerester. Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = svært negativt og 5 = spilte ingen rolle. Gjennomsnittskår = 2,53. N=34.

Figur 28: Hvor fornøyd er du med dagen? Respondentene svarte på en skala fra 1 til 5 der 1 = svært misfornøyd og 5 = svært fornøyd. Gjennomsnittskår = 4,22. N=346.

Lokale media hadde våren 2010 størst fokus på hvorvidt badeplassene, og spesielt det populære friområdet Krogshavn, ville være klare til skoleferien. De lokale mediene formidlet noe ulike signaler om tilstanden i strandsona, om helserisikoen, og om hvordan folk opplevde forholdene. Likevel, et hovedinntrykk er at lokale media formidlet mest positive signaler i forhold friluftslivsbruk av den aktuelle kyststrekningen sommeren 2010 (se kapittel 6). Riksmediene har hatt få oppslag om oljeforurensing etter Full City havariet denne sommersesongen. Det er derfor vanskelig å se for seg verken noen positiv eller negativ medieeffekt for tilreisende. En eventuell positiv effekt må ha kommet etter flere oppslag rundt ettårs markeringa av Full City-havariet, i månedsskiftet juli-august. Men de dagsbesøkende ble intervjuet *før* ettårs markeringa og medieoppslag rundt Full City-havariet, og intervjuene med de dagsbesøkende gir heller ikke noe informasjon om deres *forventninger* til besøket i området Mølen-Nevlunghavn. Som tidligere nevnt har nok media på ulike måter bidratt til å skape forventninger til de dagsbesøkende, men det er vanskelig å vite hvilket av perspektivene som media har formidlet, fra katastrofe til optimisme, som eventuelt hadde bitt seg fast i folks bevissthet da de besøkte området Nevlunghavn-Mølen sommeren 2010.

6 Medias presentasjon av tilstanden i den aktuelle strandsona relatert til friluftsliv, gjennom 2010

I rapporten vår om kortsiktige effekter av oljeforurensning på friluftsliv (Øian et al. 2010) hadde vi en fylldig og ganske detaljert gjennomgang av medieoppslag. Her gir vi en kortere oversikt for å vise det grove mønsteret i oppslagene, i løpet av vinteren, ny vår og sommeren etter utslippet. Formen er også styrt av at antall relevante oppslag er langt mindre i 2010 enn det var i den umiddelbare perioden etter Full City-havariet. Det kan en også se ved å sammenligne mediestatistikken fra Øian et al. (2010) med de to statistikkfigurene (**figur 29 og 30**) i dette kapitlet.

I rapporten om de kortsiktige effektene, viste vi ganske tydelige faser i medieinnholdet. Våren og sommeren 2010 er det mindre tydelige temafaser, utover det som logisk følger av årstidernes forløp. Det finnes også tema som kommer og går gjennom hele den aktuelle tidsperioden, for eksempel innspill om og vurderinger av Langesunds positive eller negative omdømme i folks bevissthet.

Presentasjonen er delt mellom statistikk og innhold. 'Statistikk' er en automatisk opptelling av antall oppslag ut fra valgt søkeprofil i Ppoint Medieovervåkning. 'Innhold' dreier seg om gjennomlesing og presentasjon av de utvalgte artiklene som har tydelig relevans i denne sammenheng, og de er langt færre enn det statistikken indikerer. Vi vektlegger bare innhold som er relevant i forhold til friluftsliv og turistmessig bruk av den aktuelle kystsona, dvs. tema som attraktivitet og trivsel, bruksforhold og helsesikkerhet. Det betyr at det også finnes viktige oppslag i perioder når medieoppmerksomheten er generelt lav. "Tonen" i mediene var gjennomgående veldig optimistisk senhøstes 2009, etter den store innsatsen med opprensning fra profesjonelle og frivillige. Det gjaldt både lokale og nasjonale medier.

6.1 Hovedfunn og tematiske faser i medieanalysen

Her oppsummer vi medienes fokus på friluftsliv i fire ulike faser. Grunnlaget for oppsummeringa finnes til slutt i kapitlet, der relevante sitater og utdrag fra både lokale og nasjonale medier er strukturert ukesvis. De to statistikkfigurene (**figur 29 og 30**) viser at det er få oppslag før påske (uke 13) og få oppslag etter 1. august (uke 31). Det viktigste og meste av friluftslivsstoffet er fra fase 2 og 3, dvs utover våren når friluftsområdene skal bli klare til sommer- og badesesongen (fase 2), og i juli, i selve ferie- og badesesongen (fase 3).

Mediene har særlig konsentrert seg om kvaliteten på badestrendene og friluftaktiviteten bading. Blant friluftsområdene er det Krogshavn som er viet stor oppmerksomhet. Langesund Bad blir også mye omtalt, men på en helt annen måte og ikke fordi det er regna som en viktig badeplass.

6.1.1 Fase 1: Før påske: Miljøtilstand og renskebehov?

Dette er en fase med få medieoppslag (mellom ett og fem i uka) og de fleste er lokale. Innholdet er i hovedsak slik:

Kystverket konstaterer at vinteren ikke har tatt seg av "finrenskinga". Renskebehovet for å klargjøre strendene til badesesongen blir kartlagt og regjeringa bevilger 34 millioner til arbeidet. Krogshavn får prioritet fordi det er regna som en særlig viktig badeplass, og fordi det er meldt om fare for badeforbud pga. olje i bunnsedimentene.

To andre tema blir nevnt og begge går igjen i de to neste fasene: kvaliteten på sjømaten (er det trygt å spise blåskjell?), og omdømmet til Langesundskysten (er attraktiviteten redusert?). Riksmediene skriver lite om Langesundområdet, men det blir referert at Kystverket vurderer behovet for etterrensning.

6.1.2 Fase 2: Fra påske til skoleferie: Finrenskning. Kvaliteten i friluftsområdene?

Arbeidet med etterrenskning starter og fokuset er på om strendene blir bra til badesesongen. De lokale mediene har fra 5 til 20 oppslag i uka, mens de nasjonale mediene er fraværende.

Det blir meldt at Kystverket er optimistisk for bademulighetene i Krogshavn, og uttrykt generelt at nå skal friluftsområdene prioriteres framfor verneområdene. I løpet av mai blir områdene etter hvert friskmeldte, først i Vestfold (Mølen) og senere i Telemark, inkludert Krogshavn. Men myndighetene garanterer ikke strender helt frie for olje. I begynnelsen av juni blir det diskusjon vannkvalitet. Dette er ikke Kystverkets, men Helsetilsynets ansvar og en melder en at badevannet i Krogshavn må testes jevnlig. Eierne av Langesund Bad er misfornøyd med tilstanden og renskeinnsatsen i bukta ved hotellet. En fagrapport fraråder "mye" bading der. Langesund Bad blir en gjenganger i media denne sommeren.

6.1.3 Fase 3: Bade- og turistsesong: *Det ble da bra, eller...?*

Stadig er det lokalavisene som dominerer fullstendig (opp til 20 oppslag i uka). Ved ettårs markeringa for Full City-forliset (ei uke med 125 oppslag) kommer de nasjonale mediene på banen. Men ett viktig unntak er en firesiders VG-artikkel tidlig i juli som er sterkt kritisk til norsk oljevernberedskapen, og som formidler ord og ferske bilder av olje i Krogshavn og på Såstein. Lokalt melder en om badegjester i Krogshavn som reagerer på olje i vannet og på kroppen, og olje er også registrert på Stråholmen og Såstein. Kystverket bytter ut den forurensa sanden i Krogshavn. Fylkeslegen sier det ikke er farlig å bade der, og unge badegjester i Krogshavn blir portrettert og de sier de ikke tenker så mye på olja. Midt i juli fortsetter "ping-pong skrivinga" med Langesund Bad i sentrum – er klaging over dårlig oljerensking et viktig korrektiv eller gir det bare negativ markedsføring av Langesundområdet? Hvorfor skal de få misfornøyde "få mikrofonen" når de fleste er så fornøyde med tilstanden?

Rundt ettårs dagen for havariet skriver de nasjonale mediene om Langesundsområdet. Mange gir en positiv inngang gjennom overskrifter som "Gleder seg over rene strender", og formidler at sjømat kan spises og at badekvaliteten er god. Bare ABCNyheter har en artikkel med både idyll og elendighet; det siste illustrert med Langesund Bad og bukta utenfor. Noen nasjonale aviser skriver bare om den mangelfulle norske oljevernberedskapen og generelt om Full City-havariet, men ingenting om tilstanden langs strendene i dag.

6.1.4 Fase 4: Ettersommer: Naturen får overta finpussen

Etter årsmarkeringa av havariet er det skrevet lite, både lokalt og nasjonalt. I slutten av august blir en slags avrundning presentert: Finkontrollene og oppryddinga etter olje-risikoen skal avsluttes 1. september. Nå får naturen vaske vekk de siste oljerestene.

6.1.5 Samla vurdering

Her vurderer vi først og fremst i forhold til følgende problemstillinger:

1. **Lokalt: Kan mediene ha påvirket folks opplevelse av om strendene og badeplassene er egna og attraktive for friluftsliv eller ikke, inkludert eventuell helserisiko?**
2. **Regionalt/nasjonalt: Kan riksmidiene ha påvirket folks opplevelse av om den aktuelle kyststrekningen er attraktiv og trygg å feriere ved?**

Til 1: En gikk inn i vintersesongen med håp om at vinterstormene ville drive finrenskning av strendene. Isforholdene forhindra dette og det var derfor ikke overraskende når mediene meldte om behov for etterrensk våren 2010. I motsetning til i august og september 2009, så var hovedinnsatsen våren 2010 å renske friluftsområder og ikke verneområder. Dette ble formidla i mediene og det samme ble den nitide innsatsen med etterrensk som ble gjennomført utover våren. Sjømaten har vært friskmeldt fra ettervinteren, men med tvetydige signaler om spiselige, men giftige blåskjell.

Mediene har skrevet lite om for eksempel turgåing langs sjøen, men hatt en overvekt av oppslag om strandopphold og bading, og særlig er Krogshavn omtalt: En meldte først om frykt for badeforbud pga. olje i bunnsedimentene. Så ble Krogshavn ble friskmeldt siste uka i mai, men IUA (Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning) Telemark og Kystverket understreka at folk likevel kunne finne olje i løpet av sommeren, og ba om innrapportering av slike funn. I juni kommer så mediediskusjonen om strandkvalitet i forhold til vannkvalitet; Kystverket kan ikke uttale seg om kvaliteten på badevannet og henviser til Helsetilsynet. Og i begynnelsen av juli reagerer en del badegjester på olje i vannet og på kroppen etter bading i Krogshavn, og sandskifte blir igangsatt. Dette ble ikke gjort fordi det var farlig å bade i Krogshavn, sier Kystverket, men fordi det er så mange barn som bruker badeplassen. Likevel er den oppgravde sanden å regne som spesialavfall. Fylkeslegen melder at det ikke er farlig å bade i Krogshavn, og badende gjester melder at de ikke bryr seg så mye om olja. Den uakseptable tilstanden i bukta ved Langesund Bad har fått stor oppmerksomhet i lokale media, men ifølge de samme mediene har ikke denne bukta hatt noen betydning som lokal badeplass "på seksti år".

Konklusjon: Det er altså ulike og dels tvetydige signaler i de lokale mediene om tilstanden på forskjellige badestender, om blåskjell bør spises eller ikke, når det er helserisiko ved å bade, og om hvordan lokale brukere opplever de lokale forholdene. Men det er en overvekt av positive medieoppslag om strandkvalitetene i de viktigste fasene (2 og 3), og de oppslagene som bikker andre veien er mer tvetydige og kritiske enn negative og "skremmende". Det er størst sannsynlighet for at folk flest vil ha vurdert situasjonen og tilstanden på strendene og i badeområdene som godt tilfredsstillende, særlig med tanke på hvordan det så ut her for mindre enn ett år sida. Og selv om Krogshavn har dominert i antall oppslag (og ofte med kritisk vinkling) så har disse blitt supplert med flere spredte og entydig positive oppslag om Mølen, Steinvika, Rognstranda og presentasjoner av for eksempel "Bambles badeperler".

Til 2: Riksmediene har hatt få oppslag i 2010. Men behovet for etterrensning ble meldt av noen, før påske. Så blir det ganske stille fra riksmediene til ut i juli, når etterrennsarbeidet i hovedsak er avslutta. Hytteavisen melder at det likevel ikke var reint på Stråholmen, og VG har en stor og ganske kritisk reportasje om oljevernberedskapen generelt, men nevner også oljesand i Krogshavn, ved Langesund Bad, og olje "i tykke lag" på Såstein. Det følger flere innslag og intervjuer med hotelleieren av Langesund Bad som understreker at det ikke er reint i bukta nedenfor hotellet. Men sett i forhold til antall oppslag, så ser det ut til at denne debatten rundt omdømmenedbryting (som hotelleieren beskyldes for) har gått sterkest i de lokale avisene og kanskje i NRK Telemark. Rundt ettårs markeringa for Full City-havariet så har de fleste nasjonale medier enten et positivt lokalt fokus ("Gleder seg over rene strender" eller "Fra katastrofe til idyll"), eller de skriver om den mangelfulle nasjonale oljevernberedskapen og lite om Langesundsforhold. Dessuten er vi nå i månedsskiftet juli-august og medieoppslag vil sannsynligvis ha liten innvirkning på ferieadferd for sommeren 2010.

Konklusjon: Det oppslaget som kan ha hatt størst negativ innvirkning på lysten til å besøke Langesundsområdet denne sommeren er trolig den firesiders VG-artikkelen tidlig i juli. Men artikkelen var ikke bare negativt vinkla, og det er lite sannsynlig at en enkelt reportasje skal slå særlig sterkt ut på folks ferieatferd. Men det er skrevet så lite om Langesundsforhold – uansett vinkling - i nasjonale medier, for eksempel i fase 2 og tidlig i fase 3 (da en ferietur normalt vil bli planlagt), at det er like vanskelig å se for seg noen positiv medieeffekt. Den må eventuelt ha kommet etter all skrivinga og flere "idyll-oppslag" rundt ettårs markeringa av Full City-havariet, i månedsskiftet juli-august.

6.2 Metode

Medieanalysen er fullt og helt basert på søk i og statistikkgenerering fra Opoint Medieovervåking. Opoint gir oss tilgang til ca 160 dags-/ukesaviser og ukeblader, samt relevante og tilgjengelige nettsteder for de aktuelle søkeordene. Men Opoint gir oss ikke mulighet til systematisk å søke i ei bestemt avis for en tidsperiode; inngangen må være et tema (ord, eksakt tekst eller ulike ordkombinasjoner) for en fritt valgt tidsperiode for "hele nettet".

Vi har bare brukt **søkeprofilen "Oljesøl Friluftsliv"**. Den ble også brukt i den første rapporten (Øian et al. 2010), men den gang i kombinasjon med søkeprofilen "Full City" (dvs. alle oppslag som inneholdt skipsnavnet). I profilen "Oljesøl Friluftsliv" **kombinerer vi minst ett av disse ordene**: Mølen Krogshavn Steinvika Jomfruland Nevlunghavn Rognstranda Helgeroa Hydrostranda Portør, **med minste ett av disse ordene**: olje oljesøl* oljelense* oljeutslipp* oljeklump* oljefilm* oljekatastrofe* oljelekkasje* oljeskad*. Søkeprofilen griper altså fatt i **stedene** og ikke i friluftsliv og friluftaktiviteter. Det er ikke fordi aktiviteter er valgt bort som mindre viktig enn stedene, men fordi det er et så stort spekter av aktiviteter og mange ord som kan dekke en og samme aktivitet, at det er vanskelig å fange opp friluftsliv, i kombinasjon med navngitte, relevante aktiviteter i en søkeprofil.

Søk med bestemte søkeord/-profil for en valgt periode kan også sammenstilles til **statistikk**: altså sammenstilling av hvor mange artikler / nettsaker som Opoint finner for den bestemte profilen (temaet). Vi deler presentasjonen av statistikk i to tidsbolker; januar til juni, og så juli til oktober. Skillet ved 1. juli er mer praktisk-teknisk enn faglig, for å få mengdefordelinga inn i to figurer, samt at det også viser sprangene i mediedekning i ulike perioder i løpet av disse 10 månedene.

I den automatisk genererte statistikken må vi be leseren være oppmerksom på at skalaen til venstre (antall oppslag i mediene) vil variere fra den ene figuren (dvs. perioden) til den neste (se **figurene 29 og 30**). Skalaen er styrt av den uka med mest oppslag for den aktuelle søkeperioden. Rett etter havariet (første uka i august 2009) var en oppe i nær 400 oppslag på ei uke (se Øian et al. 2010), mens det maksimale i løpet av 2010 har vært 125 oppslag på ei uke (uke 30, i forbindelse med ettårs markeringa av havariet).

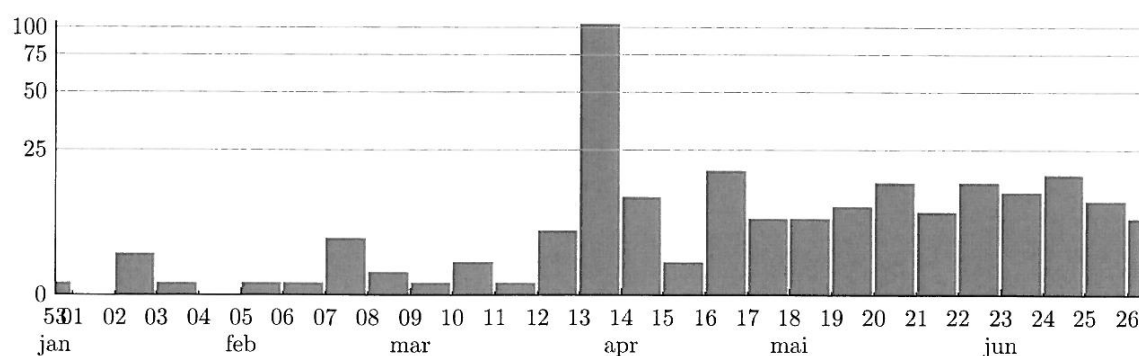
Det er viktig å nevne at ikke alle "tilslag" i søket er relevante. Der vi får tilslag på ønskte ordkombinasjoner i papirutgavene (dvs. pdf-versjoner av avisene) så er ikke nødvendigvis søkeordene å finne i samme artikkelen, men bare på samme avisside. Da gir vanligvis ikke tilslaget noe nyttig eller meningsfullt funn. Slike feilfunn er ikke sortert ut i statistikken, men selvsagt i den innholdsmessige gjennomgangen. Feil funn av denne typen vil fordele seg tilfeldig i hele søkeperioden (januar til oktober) og vil derfor ikke påvirke poenget med å sammenligne mengden oppslag mellom de ulike delperiodene eller fasene.

6.3 Medieoppslag i 2010.

6.3.1 Statistikk første og andre halvår

Figuren og tabellen nedenfor (**figur 28**) viser antall medieoppslag for **første halvår** (januar-juni 2010). Det er en medietopp i uke 13 (påskeuka), men ellers er det veldig lite mediefokus før påske. Utover våren er det imidlertid noe mer oppmerksomhet med mellom 10 og 20 oppslag pr uke. Toppen i uke 13 gjelder en ny grunnstøting utenfor Jomfruland (kystvaktskipet "Nornen") den 1. april, som ga et lite oljeutslipp.

Oljesøl friluftsliv

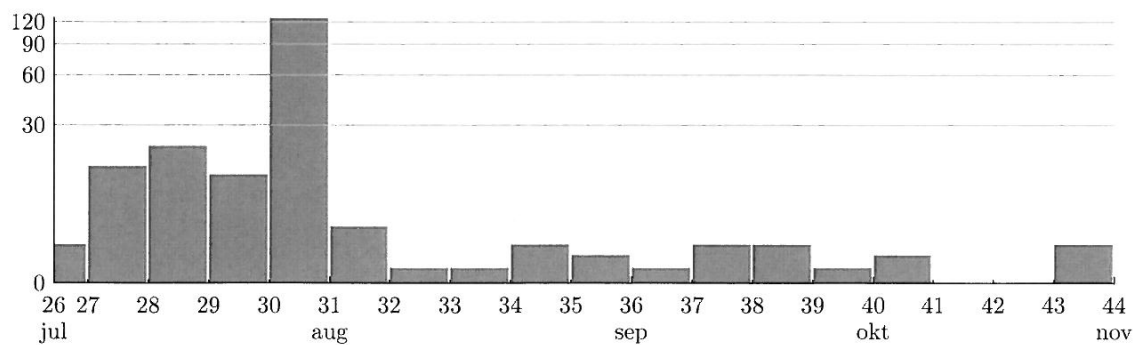

Kilde	jan					Feb				mar					apr				mai					jun				Sum
Uke	53	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
Varden - Papirutgaven	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	1	0	0	1	4	1	4	3	9	11	2	40
Telemarksavisa - Papirutgaven	1	0	0	0	0	1	0	2	0	0	3	0	2	0	4	0	1	2	0	3	3	2	3	2	4	0	3	36
Østlands-Posten - Papirutgaven	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	2	0	1	4	4	3	0	1	0	1	0	21
Porsgrunns Dagblad, Papirut.	0	0	1	0	0	0	1	0	2	0	0	0	1	0	2	0	2	0	1	1	1	1	0	2	2	0	1	18
NRK	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	2	0	1	4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	11
Totalt	1	0	4	1	0	1	1	6	2	1	3	1	7	104	13	3	19	9	9	11	16	10	16	14	18	12	9	291

Figur 29: OpointMonitor 1/1 – 30/6 – 2010. Søkeprofil "Oljesøl Friluftsliv" (både grafisk totalpresentasjon og utvalgt tabellpresentasjon)

Neste figur og tabell (**figur 30**) viser andre halvår, til og med oktober. Det er oppslag i feriemånen juli og særlig ettårs markeringa av Full City havariet den 31. juli som gir størst utslag på statistikken. I august og resten av høsten har det vært lite medieoppmerksomhet (null til 3 i uka).

Oljesøl friluftsliv

Kilde	jul					aug					sep				okt				Sum
Uke	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	
Telemarksavisa - Papirutgaven	2	6	7	2	4	1	0	1	1	0	0	0	2	0	1	0	0	0	27
Varden - Papirutgaven	0	1	6	6	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	17
Porsgrunns Dagblad – Papirutg	0	2	7	2	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	15
Østlands-Posten - Papirutgaven	1	1	0	0	2	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	8
NRK	0	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Totalt	3	16	22	14	125	5	1	1	3	2	1	3	3	1	2	0	0	3	205

Figur 30: OpointMonitor 1/7 – 31/10 – 2010. Søkeprofil "Oljesøl Friluftsliv" (både grafisk totalpresentasjon og utvalgt tabellpresentasjon)

6.3.2 Relevant innhold uke for uke

I denne ukevisе gjennomgangen har vi søkt å unngå egne (forsker-)vurderinger og formuleringer, men det er selvsagt våre prioriteringer som ligger bak selve tekstutvalget. Det er brukt mange sitater for å understreke lojaliteten til kildene, og der det ikke er sitert har vi brukt formuleringer som ligger nær det som avisa eller det aktuelle mediet har brukt. På den måten slipper vi stadig å repetere at "Avisa mener, hevder, poengterer..." og lignende. Alle personnavn er sletta, men vi tar i regelen med hvem eller hva den aktuelle personen representerer.

Oppslag som for eksempel nyhetskavalkader rundt nyttår, eller saka i Tingretten (april) der kapteinen og styrmannen på Full City er tiltalt, blir ikke nevnt. Men også slike oppslag inngår i statistikken over (så lenge de inneholder ord som søkeprofilen leter etter). I gjennomgangen refererer vi bare unntaksvis hvilken lokalavis som uttrykker hva, men vi oppgir navnet på riksavis/-medium når dette er kilden. De to tabellene i **figurene 29 og 30** viser hvilke fire lokalavis som dominerer også i innholdsgjennomgangen, og ofte skriver flere av lokalavisene om samme sak. Der et oppslag bare gjelder Vestfold så vil det gå fram av teksten, men det er Telemarksoppslagene som dominerer.

Uke 5:

Telemarksavisa melder at Bamble kommunes ber om inntil 20 millioner statlige kroner fra Fiskeri- og kystdepartementet (gjerne som spleiselag mellom flere dept) for å **bygge opp omdømmet**. Bambles kyst ble svertet av olje og fikk mye negativ omtale da «Full City» havarerte. Bamble kommune redegjør for sitt syn på omdømmetap og tanker om hvordan de kan sikre at kystområdene som ble rammet av ulykken opprettholder og styrker sin attraktivitet i ettertiden. Over natten ble fiske- og badebyen Langesund i Bamble kjent over hele verden for bilder av svaberg og sjøfugl dekket av olje. Badesesongen tok brått slutt, sjøen og strendene var ubru-

kelige. Befolkningen var i sjokk og sorg, og alle fikk lære hvor verdifull og sårbar naturen er i forhold til behovet for nødvendig transport langs, og til og fra kysten. Dette er noe av begrunnelsen for søknaden. Kommuneledelsen sier: - Kystverket lover rene strender sommeren 2010. Fylkesmannens miljøvernavdeling uttrykker bekymring for naturmiljøområdenes utvikling de neste årene. "Vi går sommeren positivt i møte med utgangspunkt i innsatsen som er lagt ned i vasking av strendene, er beskjedne til departementene".

Uke 6:

Første melding om at vårens oppstart med **finrensking** av oljerester blir utsatt fra 1. mars til 12. april pga. den strenge vinteren. Det er nå snakk om å "ned på kne og skrubbe stein for stein."

Uke 7-8:

Fiskere er rasende for at de ikke får være med på oppsummeringen av konsekvensene og fordi de ikke har fått erstatning. Med unntak av døde sjøfugl rett etter oljeutslippet, er det **ikke oppdaget dramatiske forandringer verken på det marine livet eller faunaen i sjøen. Unntaket er blåskjell som nå er sterkt forurensset**, men siden de første prøvene i august ser det ut til at verdien av prøvene går ned og kan bli spiselig igjen om ikke altfor lenge. Mattilsynet opprettholder fortsatt kostholdsrådet, når det gjelder å spise sjømat fra områder som ble forurensset. - Det hadde vært fullt mulig å lempe litt på det strenge rådet nå som det ikke er gjort dramatisk funn i sjømat, sier fiskarlagslederen. Han er bekymret over den negative omtalen etter havariet. - Det blir sagt at sjømat fra vår region er forurensset. Det er ikke riktig, og det må noen fortelle befolkningen, sier han.

NRK Telemark og Magasinet Dykking: Kystverket har **tatt bunnprøver og i Krogshavn er det påvist olje**. Det er derfor behov for videre oppfølging av bunnsedimentene ved Krogshavn. Da prøvene ble tatt i november var opprensningsarbeidet ikke helt avsluttet. Det er forventet at gjenværende olje og PAH i sjøbunnen vil bli betydelig redusert gjennom vinteren. Det vil bli tatt nye sedimentprøver til våren, før badesesongen. I de delene av Krogshavn der det er mye vannutskifting og dypere ble det ikke funnet rester av oljeforurensning på sjøbunnen.

Uke 11:

NRK Telemark: Fisk, reker og krabber på Telemarks-kysten har ikke spor av oljeforurensning etter Full City-havariet i sommeren 2009. Det viser en rapport fra Havforskningsinstituttet. **Forskerne kan ennå ikke friskmelde blåskjell i området.** Det er funnet spor av giftstoffer fra Full City i skjell. Mattilsynet har ennå ikke tatt stilling til om de skal advare mot å spise blåskjell fra Telemarks-kysten.

Uke 12:

23. mars kommer første (men tvetydige) melding om at **"giftige blåskjell kan spises"**. Selv om blåskjellene fra fjordene i Grenland fortsatt er sterkt forurensset av miljøgiften dioksin, er de spiselige. Det fastslår fagfolk hos Fylkesmannen i Telemark. Fortsatt gjelder hovedregelen om at problemområdet er definert innenfor strekningen Helgeroa i Vestfold og Såstein i Bamble. Men i øyeblikket anbefaler Mattilsynet at blåskjellene likevel ikke spises på grunn av oljeforurensninger fra Full City. Torskefilet fra Frierfjorden ligger innenfor grenseverdiene og kan spises, men skygg unna leveren og annen innmat. Filet av makrell og sjørret fra Langesundsfjorden er også friskmeldt i forhold til dioksiner. **Kyst.no** formulerer det samme dagen mer entydig: **Blåskjellene er igjen spiselige**

NRK Vestfold har overskrifta **"Fortsatt olje langs kysten"**. Det trengs penger til opprydding; før det er mulig å si hvor mye som skal til, må alle områdene som fikk påslag av olje undersøkes. Denne undersøkelsen har startet. **"Seilas"** skriver at isen har ikke fjernet oljen utenfor Stråholmen etter "Full City"-forliset i Telemark.

Uke 13:

Grunnen til de mange oppslagene denne uka er at **kystvaktskipet "Nornen" gikk på grunn utenfor Jomfruland** (eller hadde "grunnberøring" som det heter i enkelte oppslag) **1. april**. Det ble bare et lite utslipp av hydraulikkolje. Dette gir de første registrerte oppslag i Osloaviser og større riksmedier i 2010 (VG, TV2, P4), og aviser fra hele landet dekket saken.

3. april melder en lokalavis en Skjærtorsdagsrapport fra Krogshavn: de første trekkfuglene og turgåerne er på plass, "hvor sporene etter oljen fra «Full City» fortsatt er synlige."

Uke 14:

7. april og framover leser vi overskrifta: "**Oljesølet i Krogshavn kan gi badeforbud**". Og videre: "Kystverket vil ikke ta noen sjanser, og dermed kan oljesølet etter havaristen «Full City» føre til badeforbud i Krogshavn i sommer." Det kritiske er tilstanden i bunnmassene på grunt vann.

Nå skal **strandrensearbeidet starte opp igjen**. I Kystverket er en "**meget godt fornøyd med gårsdagens befarings på Rognstranda og Hydrostranda**. Vi fant nesten ikke olje i disse områdene i det hele tatt, og det lille som var er i form av flekker på fjellet noen få steder." Det blir også uttrykt **optimisme med tanke på bading i Krogshavn**.

Denne uka melder også **Aftenposten** at **kysten ikke er rein for olje**, og nå skal det undersøkes hvordan det står til og hvor mye arbeid som gjenstår. "I løpet av kommende uke håper fagfolkene å ha god oversikt over hva som må gjøres for at sørlandskysten igjen skal være trygg for folk og fugl.

Uke 16:

20. april: Det er klart at det blir **34 millioner (etter regjeringsvedtak) til strandrensing denne våren**. Kystverket er fornøyd og tror det skal være nok. "Det er først og fremst **Krogshavn og Stråholmen** som trenger mer ryddearbeid, men også en del andre steder må vi inn å gjøre noe. Som tidligere nevnt har vi funnet mindre olje enn forventet enkelte steder, men det går nok med opp mot 2000 dagsverk for å bli helt ferdige".

"Beredskapsdirektøren er optimist med tanke på om det blir tillatt å bade i Krogshavn denne sommeren."

I forbindelse med saka i Tingretten melder **NRK Telemark 21. april** under overskrifta "**Oljen er borte om fem år**", og siterer en representant for Kystverket. "Det vil være områder hvor vi sier at det er bedre at naturen rydder opp. Oljen vil være borte om to til fem år. Da vil det kun være litt sort igjen på steinene, og da vil spørsmålet være om vi skader mer ved å gå inn med varmt vann og høytrykksspyler." **Nå er det først og fremst friluftsområdene som skal vaskes**, slik at folk som kommer og skal bade ikke skal grise seg til. Deretter er det naturreservatene, men det blir i vurdering sammen med Fylkesmannen om en skal vente til fuglene er ferdig med hekkeperioden.

"De viktigste områdene ryddemannskapene renses for olje, var og er Mølen og Stråholmen. Dette er steder de skal jobbe spesielt med i år, også i tillegg til mange kilometer med oljeforurensede strekninger andre steder. Neste uke starter en ny omgang med rengjøring av strender og svaberg.

Noen dager senere: "**Arbeidet med å rydde opp etter «Full City»-ulykken er i gang.**" **22. april** skal arbeidet starte opp i Krogshavn, som er en av stedene der det er mest å gjøre.

Det er et **tidkrevende arbeid** og det vil kreve mange dagsverk å få strendene rene. Mange steder må en og en stein vaskes for å bli rene. Svaberg og fjell skal spyles med høytrykk og skrubbes. Noen områder må **skrubbes for hånd** da fjellet kan smuldre opp om en bruker høytrykk på det. Der oljesølet er for omfattende må de bytte ut en del av massen. For de områdene som får vask nå så er **målet å bli ferdig til skoleferien starter**. Om det trengs skal det set-

tes inn flere personer på jobben for å nå dette målet. I **Vestfold** blir det meldt (overskrift): "**Kyststien snart friskmeldt**. Bruker en dag på å rense 100 m kyststi i Nevlungshavn."

Uke 17:

29. april: Overskrift: **Klart til badesesongen**. "De siste «oljearbeiderne» jobber på spreng for å gjøre kysten så oljefri de kan for å bli ferdige til ferien. **Siste rest av oljen langs fjellet skraperes og spyles bort i Krogshavn**. Samtidig holdt Kystverket, IUA Telemark og Vestfold pressekonferanse om tilstanden etter oljekatastrofen, og planene fremover for å gjøre kysten så klar som mulig til badesesongen." En representant for Kystverket **lover bading overalt**: "Jeg tok sjansen på det da jeg traff barna i vannkanten her om dagen." Men det er en møkkajobb og det tar tid. "Kystverket og IUA Telemark og Vestfold informerte om fakta på pressekonferansen i Langesund i går formiddag. Totalt ble 75 km strandlinje berørt, og hittil er 2600 tonn oljeholdig avfall samlet inn. Nå skal de kartlegge omfanget for å se på konsekvensene. 18 000 dagsverk har gått med til å samle opp oljen, og 16 000 av dem ble brukt i fjor. - Folk har gjort en enorm innsats, og vi kan nesten ikke få rost dem nok. De har gjort en flott jobb, avsluttet beredskapsdirektør i Kystverket."

Uke 18:

Kystverket og Vestfoldavisene melder at **strandrenseaksjonen avsluttes i Vestfold i løpet av uka**. Ryddemannskaper på Mølen melder om hyggelige tilbakemeldinger fra hyttefolk undervegs; "mange så hvor ille det var og hvor mye bedre det er nå".

Kystverket sier: "Naturreservater og rekreasjonsområder blir prioritert. Derfor skal det i Telemark jobbes i 6 naturreservater og utføres ytterligere rensing på Lille Fengesholmen, Østre Rauane, Stråholmen, Rauholmen, Lille Såstein, Krogshavn og Steinvika." En **har prioritert områder der det er mange som oppholder seg**.

Kystverket er **også fornøyd med framdrifta i Krogshavn**, men det er uvisst om det må gjøres noe med sjøbunnen. Prøvene er ennå ikke ferdiganalysert. De tror stadig på yrende badeliv her når sommerferien starter.

Uke 19:

Ordføreren i Bamble uttaler: "Mitt mål er at **Krogshavn faktisk skal bli bedre enn før**. Vi snakker også om å bygge en ekstra sandvolleyballbane der ute. Den som er der er svært populær, slik at det er venteliste for å bruke den."

Den 11. mai blir det meldt at **Stråholmen er ferdig rydda**. Jomfruland for tur, og i Krogshavn driver en stadig på for fullt.

Uke 20:

Mange oppslag lokalt om danseforestillinga "Sommerdag i Steinvika", ved Bamble kulturskole – en hyllest til Steinvika. "**Alle i Bamble har et forhold til Steinvika**, er kulturskolens påstand".

Uke 21:

Overskrift: **Krogshavn er friskmeldt**. "Når vi får skiftet ut sanda et par steder og gjort de siste nødvendige arbeidene på land, vil vi anse oss som ferdige her i Krogshavn. Det betyr at vi her og nå kan ønske folk velkommen til å bade i Krogshavn så mye de vil."

"Selv om Krogshavn herved friskmeldes, og mange tar til orde for at det aldri har vært renere på svabergene der ute, så understreker IUA Telemark og Kystverket at de ikke kan garantere at det ikke vil være olje å finne denne sommeren. Varmen kan få det til å dukke opp flekker her og der, men i det store og hele anser en seg som ferdige etter uka som kommer."

Noe **mer usikkert utenfor Langesund Bad**: "Prøvene fra bunn sedimentene viser en bedring fra de første vi tok, men de viser også at det er et stykke igjen til vi er fornøyd."

"Prøvene som er tatt av skalldyr og fisk nå viser at det er fullt ut **å anbefale å spise det aller meste man plukker opp av sjøen. Det er faktisk bare blåskjell som har et for høyt innhold av giftstoffer**", sier en spesialrådgiver i Kystverket.

Uke 22:

Det jobbes for fullt for å få Krogshavn tilbake til gammel prakt. "Ny flytebrygge og enda en volleyball-bane er noe av det Krogshavn kan friste med i sommer". Det går med over 300 dagsverk til oppryddingsarbeidet i Krogshavn denne våren. En regner nå at disse stedene er ferdig renset hittil i år: Elvikstrand, Fengesholmen, Jomfruland, Krikken, Lille Fengesholmen naturreservat, Lille Såstein, Rauholmane naturreservat og Stråholmen. I Bamble kommune er det **opp-ryddingsarbeidet i Krogshavn og Steinvika som nå prioriteres**. "Bildet som gleder oss"; overskrifta blir fulgt av et bilde av 3 blide vannsprutende jenter i Krogshavn. "Det er en gledelig nyhet for alle som liker å bade, men også for kommunen, næringslivet og turismen".

Hotelleier i **Langesund krever erstatning for manglende rensing**: Badestranda Krogshavn i Langesund er friskmeldt. Men 200 meter unna må hotelleier XX foreløpig nekte gjestene å bruke hotellets strand. "Vi har derfor varslet krav om erstatning overfor Kystverket". Hotelleieren ba (like etter havariet) om å få lagt ut oljelenser inn til bukta til hotellet, i håp om å unngå massiv oljeforurensning. Det ble ikke gjort. "Svabergene er vasket, men bunnen er fremdeles tilsølt av oljerester. Muligens i en slik grad at sedimentene må fjernes."

"Representant for Kystverket gjorde det helt klart at Kystverket ikke har noe ansvar for å si at sjøvannet i **Krogshavn** ikke er farlig å bade i. - Vi er ikke Mattilsynet og **kan ikke si noe om vannkvaliteten er god nok til å bade i**. Vi har tatt prøver av **sedimentene på bunnen** og i henhold til Statens forurensingstilsyn er **prøvene godkjent og viser moderat forurensing**."

Uke 23:

Helsetilsynet ser igjen for seg at **vannkvaliteten i Krogshavn bør testes jevnlig**, pga. oljeforurensninga. Kvaliteten der har vært så bra at det ikke har vært testa de siste åra.

Kystverket sier at **friluftsområdet ved Krogshavn kan benyttes som normalt til bading**. I den innerste bukta ved Langesund Bad er det reduksjon i forurensingen, men verdiene der er fortsatt høye. Det er konklusjonen i en rapport fra Norconsult. Det er foretatt en helserisikovurdering angående bading i bukta **ved Langesund Bad, og mye bading frafrådes**.

Uke 24:

14. juni melder Hytteavisen at det stadig er oljesøl på Stråholmen. Stråholmen Vel håper på en ny runde med bark eller høytrykksspyling.

Fagansvarlig for oppryddinga i **Vestfold** melder om utfordringer og nytenking bak renskinga av **Mølen**. Rullesteinstranda ble rensa ved hjelp av en steintrommel, fylt med stein, torv og bark, og innsatsen på Mølen tok ei uke med lange dager. I Vestfold kunne eg også i større grad enn i Telemark bruke høytrykksspyler og 90 graders varmt vann, pga. de harde bergartene. Det effektiviserte arbeidet. "Områder hvor det ferdes mye folk renset vi nøyere enn områder som er mer utilgjengelige og med mindre folk".

Uke 26:

"Både Krogshavn og Steinvika er nesten som før, og man ser ikke noen rester etter oljesølet."

Over to sider presenterer Varden "Bambles badeperler" med mye bilder og noe tekst: "Da Full City grunnstøtte i fjor sommer, var det få som trodde at man allerede i sommer kunne få bade igjen. Men mannskapene som har stått på for å fjerne olje og smuss fortjener all ros de kan få for jobben." Og de **ramser opp badeplasser i Bamble**: Krogshavn, Steinvika, Furustranda, Langøya, Ekstrand, Brevikstrand, Ivarsand, Rognstranda, Hydrostranda, Rakkestadstranda, Jypleviktangen, Valle, Trosbyfjorden og Fossingfjorden.

På et informasjonsmøte ble det stilt **kritiske spørsmål til Kystverket** om tilstanden etter all opprenskinga: "En grunneier på **Såstein** og driveren av **Langesund Bad** ga begge klart uttrykk for at de langt fra er fornøyde". "Olja flyter dersom du løfter på en stein på Såstein." I følge avisa har vedkommende hele Såstein-holmen ute for salg, men "Han begrunnet sitt utspill med at han tenker på allmennheten, som bruker områder på Såstein regelmessig."

"Steinvika med sine koraler er fredet etter de strengeste bestemmelser." Før stormen og Full City-havariet var det ei **badetrapp i Steinvika**. "Jeg har sagt at jeg som fylkesgeolog ikke kan anbefale at trappa kommer opp igjen. Det må være mulig å finne en annen plass som ikke skjuler de sjeldne korallene. Det blir nå opp til Bamble kommune å søke Fylkesmannen i Telemark om tillatelse, for egentlig kan det ikke plukkes så mye som en stein fra Steinvika uten å søke, sier fylkesgeologen. "Badetrappa i Steinvika er grov **miljøkriminalitet**."

Uke 27:

NRK Østafjells melder: "Kystverket har friskmeldt **Krogshavn** som badeplass, men badegjester reagerer fremdeles på **oljesøl i vannet**". Badegjester har sett olje i vannet, og må skrubbe kroppen når de kommer hjem, for å få vekk oljen.

Dagen etter melder NRK også at **den forurensa sanden i Krogshavn skal byttes ut**; det har Kystverket bestemt. Kystverket vil ikke si at de friskmeldte området for tidlig, men ber folk melde ifra om oljefunn: "Fylkeslegen sier at det ikke er farlig å bade i disse områdene. Folk må ta hensyn, og kan risikere å få olje på seg. Vi har også sagt at det er olje på svabergene, og kan være olje i grunnen enkelte steder", sier representanten for Kystverket.

Til avisene sier strandrensesjefen i Kystverket at: "Denne sanden er for **spesialavfall** å regne, og må deponeres i samsvar med dette".

Og senere i uke melder **NRK**: "Torsdag formiddag ble seks containere fylt med mulig oljeholdig sand fra Krogshavn i Langesund. **Ny sand er allerede på plass ved ett badested**. Resten av den nye sanden skal være på plass innen mandag." Det var lite olje i sanden, sier representanten fra Kystverket. "Vi valgte å gjøre dette fordi det er mange barn som bruker området."

I slutten av uka blir tre jenter kortintervjua i **Porsgrunn Dagblad**, om de har bada i Krogshavn i år. Ja alle har gjort det, og fått olje på seg. Men de **tenker ikke så mye på olja**. Og TA har et lignende lite oppslag samme dagen.

Søndagen har **VG** fire helsider om norsk oljevernberedskap, illustrert med Full City-havariet og en Langesundsreportasje. Det er en kritisk gjennomgang, og supplert med kritiske uttalelser fra flere lokale parter. Inngangen er en barnespade som har **gravd fram oljesand i Krogshavn**, og videre diskusjon om offentlige aktører, ansvar, tilstand, tolking og eventuell fare ved å bade eller være på stranda. Flere ytrer seg kritisk, bl.a. eieren av Langesund Bad som er misfornøyd både med innsatsen og tilstanden. Det blir også nevnt oljerester fra Stråholmen og Såstein. "**Ett år etter at Full City gikk på grunn er det fortsatt tykke lag av olje på øya Såstein**". Men artikkelen er ikke bare "krisefokusert"; den gir også nøkterne vurderinger om tilstanden i Krogshavn, kvalitet på badevannet og opprenskingsarbeidet.

Uke 28:

En kronikk tirsdag i **Porsgrunn Dagblad** stiller seg kritisk til hvordan ulike medier og særlig en sentral reiselivsaktør driver **negativ markedsføring av sitt eget produkt** ved å formidle elendighetsbilder om dårlig rensarbeid og at det stadig er olje i sand og på strand, for eksempel ved Langesund Bad. Overskrifta er "Om å sage av greina man sitter på". **Hvorfor skal NRK og andre medier lete fram de få misfornøyde når det er så enormt mange flere som er fornøyde både med innsats og tilstand?** Kronikken er skrevet av tidligere kommunikasjonsansvarlig for Full City-aksjonen i Telemark.

Dagen etter formidler **TA** fra "badeturen" som hotelleieren for **Langesund Bad** har invitert ordføreren og rådmannen i Bamble til. Hotelleieren vil få skifta ut mudder og masser slik at gjestene hans kan bade trygt. Her ville han vise kommuneledelsen at "at det fortsatt er olje i gjørmebukta ved badet", som avisa uttrykker det, "der det ifølge lokalbefolkningen ikke har vært noe bading på 60 år". Hotelleieren reagerer på at Krogshavn er friskmeldt, "mens det **på hans eiendom både lukter og synes at det fortsatt er oljeforurensning**". Kommuneledelsen berømmer rensearbeidet som er gjort, misliker "riksmedia som fokuserer på at det er giftig å bade i Bamble". Men de påpeker også at en finner jo olje om en leter etter det.

Lørdag er kronikkforfatteren fra tirsdag på banen igjen i PD, om det organiserte gjørmebadet: "For første gang på mer enn femti år ble det sommerbadet i bukta nedenfor Langesund Bad". Hun skriver om spriket mellom behovet for god omdømmebygging og den nedbryting av Langesunds omdømme som hotelleieren bedriver, for å få dekket rensing av egen strand. Hun skriver også at Fiskeri- og kystdepartementet sa nei til søknaden fra Bamble kommune i februar om 10-20 millioner til nettopp omdømmebygging (se medieoppslaget fra uke 5).

Uke 29:

"Rognstranda – en oljefri perle. En stor takk til Bamble brannvesen". Det har knapt nok vært en oljeflekk på Rognstranda etter forliset i fjor, og det er mye takket være brannvesenet som la ut lenser så tidlig at det skjerma mot oljeinnsig. Og Rognstranda Camping har trafikk omtrent som normalt – noe flere faste gjeste, men en liten nedgang på gjennomfartstrafikken. "Men det er nok været som har skylda." Utrykningslederen i brannvesenet forteller at de la ut lenser på eget initiativ ulykkesnatta. "IUA hadde ennå ikke blitt operative da vi la dem ut."

Uke 30:

Vi er inne i uka for **ettårs markering av havariet**. Torsdag er det forhåndsmøte av fire ulike konserter i Krogshavn og Langesund som skal arrangeres i takknemlighet "over at naturen er reparert for oljesøl". Fredag og lørdag er det oppslag over hele landet om Full City-havariet for ett år sida (se statistikken over). De lokale oppslagene dreier seg mest om hendelsesforløpet i fjor, om omfanget av oljesøl, om lokal sorg og innsatsvilje, om opprenskinga og kostnader. Men også om kritikk av den sentrale prioriteringa som satte friluftsområder i andre rekke, bak verneområdene, og om badestrender som "unødig" fikk oljepåslag (eksempel Sandvika).

Her legger vi mest vekt på de nasjonale oppslagene, for nå er de nasjonale mediene på banen: **Dagsavisen, Kommunal Rapport, Stavanger Aftenblad, Trønder-avisa og Dagen Magazinet** har henta inn eller laga sin egen versjon av en NTB-tekst med overskrifta **"Gleder seg over rene strender"**, altså en positivt vinkla artikkel. Her er setninger som "... ett år etter er det meste som før", "... i dag kan all sjømat fra de berørte kystområdene spises" og "... badevannskvaliteten er generelt god". Men den har sterkt kritiske ytringer om oljevernberedskapen langs kysten. Her er Vestfold inngangen til artikkelen, og et intervju med ordføreren i Larvik. Han reagerer på at myndighetene "... så ut til å være mer opptatt av å redde tilgrisede fugler framfor å beskytte næringslivs- og friluftsinnteresser".

ABCNyheter har en litt annen inngang til samme tema: **"Fra katastrofe til idyll"** er overskrifta, og ingressen: "Få hadde trodd at det gikk an å bade i Langesund ett år etter at "Full City" gikk på grunn. Idyllen er blitt gjenoppbygd for flerfoldige millioner." Men fortsetter: "... ikke alle er like fornøyd". Dette er en lang artikkel om hendelsesforløpet for ett år siden, om været, Kystverket, oppryddingsaksjonen og situasjonen i dag. Krogshavn og nabobukta ved hotellet Langesund Bad blir presentert – den første som det idylliske eksemplet på god opprydding og godt resultat, den andre som "restområdet" som ennå ikke er rensa og den fortvilte hotelleieren "... som har fått gjennomgå i lokalpressen den siste tiden. Kommunen mener han skremmer bort turister ved å si at det fortsatt er olje i vannet". "Men det er det jo", sier hotelleieren. Han sier også at det egentlig er helt utrolig at det er blitt så rent her i Langesund; "visuelt ser det jo veldig fint ut".

Aftenposten, Hegnar Online, Dagens Næringsliv, NTB mfl. er mest opptatt av **den mangelfulle oljevernberedskapen** og hvor begrenset effekten av oljelenser er. I den grad en nevner Full City ulykken så er det havariet "minutt for minutt", hvor mye olje som lakk ut, hvor lang kyststrekning som fikk påslag, at mer enn halvparten av all olje som rant ut ennå er igjen i naturen, og hvor mye alt har kosta. **Tilstanden nå etter opprenskinga langs strendene som fikk oljepåslag, er ikke nevnt.**

Dagbladet har en særegen helsides kommentar med en ingress som sier at Full City –forliset mest er "en studie i kommunalt entreprenørskap". Skribenten skriver om forvandling og statushøyning av Langesundsskjærgården over flere år, og at **eiendomsmarkedet ett år etter forliset er tilbake på samme nivå som før ulykka, og "det er også til dels naturen"**: En kan stadig finne oljerester, men fisk, skalldyr og blåskjell er friskmeldt, og Krogshavn har endatil fått ny gressplen. Og kommunelegen blir sitert: Man må "bade mer enn én time om dagen i 90 dager i flere år, før eksponeringen blir skadelig".

Uke 31:

Fiskeribladet Fiskaren melder at fiskerne i området stadig venter på erstatning for ødelagt redskap og tapt fortjeneste, enda det er for småpenger å regne sammenligna med alt som er utbetalt til opprensking. Bladet melder også at **skrekksenarioene slo feil**, for i dag er det meste som før.

Uke 34:

Porsgrunn Dagblad skriver 26. august om at finkontrollene og **finishen etter oljebriset skal avsluttes 1. september**. Sist lørdag ble arrangementet "Muntert ved havet" avvikla i Steinvika, og hundrevis fikk oppleve "en naturvakker perle i solnedgang". Og overskrifta er "Melankolien snudd til glede i Steinvika". Artikkelen er også ei oppsummering av hele renskearbeidet, både i Steinvika og ellers, **og den er en hyllest til den menneskelige innsatsen. For egentlig har de ikke fått hjelp av naturen i det hele tatt**, ikke i form av høststormer i fjor og ikke gjennom den iskalde vinteren. Men nå skal naturen få ta resten...

Dette er den siste artikkelen av interesse for denne tematiske gjennomgangen, som går fram ut oktober 2010.

7 Fastboende, hyttefolk og dagsbesøkende: sammenstillende drøfting

7.1 Bakgrunn og problemstillinger

I Øian m.fl.(2010) er det gjort rede for de mer kortsiktige effektene av oljeforurensning fra Full City-havariet på friluftslivet. Studien av korttids-effekter viser en utvikling fra den umiddelbare fasen da mange friluftslivsaktiviteter stoppet opp, og utover høsten da de fleste aktivitetene gradvis tok seg opp igjen. Full City havarerte utenfor Langesund 31. juli 2009, altså mot slutten av den mest hektiske ferisesongen. Oljeforurensningen ville utvilsomt hatt større konsekvenser for friluftslivet om havariet for eksempel hadde skjedd på forsommeren. Utover høsten 2009 ble det gjennomført en storstilt oppryddingsaksjon og strandsanering. Både informantintervjuene og medieanalysen i Øian m.fl. (2010) viser at da vinteren kom i 2009 hadde folk stor tro på at strendene og andre friluftslivsområder ville være som *før* båthavariet. Båthavariet skjedde i et område med stor befolkningstetthet og et stort antall besøkende på sommeren, og kystnaturen har stor tiltrekningskraft og er et viktig element for opphold. Samtidig skjedde båthavariet i et område av landet med mye industri og skipstrafikk, og slik har det vært lenge. På den måten er lokalbefolkningen vant til både industriforurensning, forurensning fra skipstrafikk og flott kystnatur, som viktige elementer i livsgrunnlag og stedstilknytning. Dette er et interessant utgangspunkt og en viktig kontekst for å studere holdninger til oljeforurensningen fra Full City og eventuelle effekter på friluftsliv i tre ulike grupper av befolkningen: fastboende, hyttefolk og dagsbesøkende.

Andre studier som belyser virkninger av oljeforurensningen ved transportulykker på friluftsliv og lignende aktiviteter representerer for det meste økonomiske analyser av verditap som følge av redusert bruk eller forringede opplevelser (se for eksempel Carson et.al. 2003; Garza-Gill 2006; Louleiro et. al. 2009). Disse undersøkelsene er derfor vanskelig å relatere til denne studien ettersom vi ikke vurderer verdien av friluftslivet til økonomiske variable. Et unntak i denne sammenhengen er studier som er foretatt etter Exxon Valdez ulykken i 1989. Disse publikasjonene tar imidlertid opp konsekvenser av psykologisk (Palinkas et al. 1993) og sosio-kulturell (Gill & Picou 1997) art. I tillegg handler det i dette tilfellet om oljeutslipp av helt andre dimensjoner, som dessuten berørte en urbefolkning hvis materielle og sosio-kulturelle livsbetingelser var avhengig av råvarer i naturen som ble utsatt for oljen. Ettersom den foreliggende litteraturen i stor grad omhandler andre aspekter ved konsekvensene av oljeforurensning enn det som er utgangspunktet for denne rapporten, og til dels fokuserer på konsekvenser av betydelig større utslipp for samfunn som til dels er radikalt annerledes sosialt og kulturelt organisert, er det vanskelig å trekke veksler på denne litteraturen i denne studien.

Som det allerede er påpekt har oljeforurensningen fra Full City en liten skala i sammenligning med tidligere oljeutslipp i transportsammenheng. Utslipp fra havarerte tankere som Prestige, Erika og Exxon Valdez hadde helt andre dimensjoner ved seg, noe som også medførte andre konsekvenser for naturmiljøet og for samfunnene som på ulike måter ble direkte og indirekte berørt. Det spesielle i denne sammenhengen er imidlertid at oljeforurensningen fant sted rett utenfor en kystlinje som tjener som friluftslivs- og ferieområde for store folkegrupper. Her er det snakk om både lokale, regionale og nasjonale brukere i et (etter norske forhold) stort omfang. I takt med endringer i mønsteret av ferie- og fritidsvaner har kysten gjennom de senere årene også blitt tatt i bruk gjennom et mangfold av aktiviteter, ikke minst knyttet til et utstrakt båtliv.

Denne studien av effekter av havariet av Full City på friluftsliv sommeren 2010 er basert på spørreundersøkelser på internett blant fastboende og hyttefolk *etter* sommersesongen, og tillegg en undersøkelse blant dagsbesøkende i området Nevlunghavn-Mølen i sommer. Studien undersøker hvordan de tre gruppene opplevde å komme tilbake til den aktuelle kyststrekningen sommeren 2010, og den undersøker eventuelle endringer i friluftslivsbruk som følge av oljeforurensningen. Den undersøker også eventuelle sammenhenger mellom holdninger til miljø ge-

nerelt og oljeforurensing spesielt. I tillegg beskriver studien i korte trekk medias framstilling og fokus på friluftsliv gjennom sommersesongen, som er avgrenset i studien fra 1. april og fram til spørreundersøkelsen ble avsluttet 6. oktober.

Som nevnt var forventningene til neste sommer og muligheter for friluftslivsbruk av kysten positive da vinteren inntraff 2009, og saneringsarbeidet for året var avsluttet. Det som ble formidlet gjennom media og andre informasjonskanaler var at naturen selv ville renske opp igjen det som var igjen av oljerester. Vinteren 2009/2010 ble ekstremt kald, og islegging førte til redusert sliping av strendene i forhold til normalt. Da de ansvarlige for opprenskningsaksjonen befarte området våren 2010, fant de noe mer oljerester enn forventet. Det var likevel ikke mer oljerester igjen enn at vanlig bruk av strendene ble anbefalt. Sedimentprøver av grunnen ved Krogshavn og Langesund Bad viste at bading ikke var forbundet med helserisiko, men mye bading ved bukta innerst ved Langesund bad ble frarådet først på sommeren. Kostholdsrådet om å unngå blåskjell i avgrensede områder i forbindelse med forliset til "Full City" ble også opphevet på forsommeren, mens målinger allerede hadde vist at det ikke var funnet forurensning i fisk, krabber eller reker. I planene for det videre opprenskningsarbeidet etter vinteren ble naturreservater og rekreasjonsområder prioritert. Værutsatte områder skulle renses mindre, fordi evnen til selvrensing er høy (www.kystverket.no).

Før vinteren kom 2009 hadde det skjedd en utvikling i media fra et katastrofefokus umiddelbart etter ulykken til en svært optimistisk tone rett før vinteren kom. Lokale media hadde våren 2010 størst fokus på hvorvidt badeplassene, og spesielt det populære friområdet Krogshavn, ville være klare til skoleferien. De lokale mediene formidlet noe ulike signaler om tilstanden i strandsona, om helserisikoen, og om hvordan folk opplevde forholdene. Likevel, et hovedinntrykk er at lokale media formidlet mest positive signaler i forhold friluftslivsbruk av den aktuelle kyststrekningen sommeren 2010. Riksmediene har hatt få oppslag om oljeforurensing etter Full City havariet denne sommersesongen.

7.2 Fastboende, hyttefolk og dagsbesøkendes bruk av kyststrekningen sommeren 2010

Til sammen dokumenterer studien en aktiv bruk av den aktuelle kyststrekningen til friluftslivsformål sommeren 2010, til tross for mye dårlig vær. Ikke overraskende er bading/soling og turgåing de viktigste friluftslivsaktivitetene på den aktuelle kyststrekningen, målt i brukshyppighet for de tre ulike delutvalgene samlet sett.

For å kunne beskrive befolkningens bruk av den aktuelle kyststrekningen sommeren 2010 ble hyttefolket og de fastboende bedt om å vurdere hvor ofte de hadde benyttet den aktuelle kyststrekningen til en eller flere friluftslivsaktiviteter sommeren 2010, på en skala fra "aldri" til "svært ofte". 87 % av de fastboende og 93,8 % av hyttefolket brukte kyststrekningen til friluftslivsformål sommeren 2010. For de fastboende vil det si et sted mellom "av og til" og "ofte" og for hyttefolket "ofte" i gjennomsnitt.

Hyttefolket utøver altså friluftsliv noe hyppigere enn de fastboende. Det er viktig å ta i betraktning at hyttefolk gjerne har en annerledes, og kanskje mer intens bruk av kystsonen enn de fastboende, fordi de er på hytta i avgrensede perioder. Dermed kan det som betraktes som "ofte" for en hyttebruker være målt ut fra et avgrenset sommeropphold, mens samme hyppighet for en fastboende som oppholder seg i området hele sommeren ikke vil bli beskrevet som like hyppig. Dette kan antyde at forskjellene mellom hyttefolket og de fastboende kan være noe mindre enn det studien antyder. Men fastboende kan også være de som velger å reise andre steder om sommeren, og heller benytte kysten for friluftslivsformål i skuldresesongene vår og høst.

Målt i hyppighet er bading/soling den viktigste friluftslivsaktiviteten blant de fastboende, mens turgåing kommer på andre plass før båtliv. Fiske fra båt, hytteliv, andre aktiviteter og fiske fra

land utøves et sted mellom "sjelden" og "av og til" av de fastboende. Høsting av sjømat og andre strandaktiviteter er aktiviteter som en god del fastboende gjør innimellom, og de utøves et sted mellom "sjelden" og "aldri" i gjennomsnitt. Lufting av hund får en forholdsvis lav plassering fordi det er såpass mange som aldri gjør det (71,8 %). Padling og dykking er det ca. 10 % av de fastboende som gjør "sjelden" og ca. 5 % som gjør "av og til". Jakt utføres i ennå litt mindre grad. Klatring/buldring og ulike surfeaktiviteter er det et lite mindretall av de fastboende i undersøkelsen som driver med.

Hytteliv er naturlig nok den viktigste aktiviteten for hyttefolket, før bading/soling, båtliv og turgåing. Hele 65 % av hyttefolket er ofte eller svært ofte på stranda mens ca. 43 % er hyppige turgåere. Vel halvparten er hyppige båtbrukere, noe som kan relateres til at hele 90 % av hytteeierne opplyser at de eier eller har tilgang på båt. Fiske fra båt og fra land, samt høsting av sjømat er det en del hytteeiere som gjør innimellom. Resten av aktivitetene har som for de fastboende en gjennomsnittsskår på under 2, og bruksfrekvensen på avviker heller ikke mye fra de fastboendes. Det at hyttefolket selv vurderer at de så ofte utøver "hytteliv", kan tyde på at de ofte er på hyttene sine. Det kan også være en naturlig årsaksforklaring til at de oftere enn de fastboende utøver bading/soling og turgåing, fordi de generelt har mye fritid når de er på hytta.

Av de dagsbesøkende hadde hele 58 % gått tur den dagen de ble intervjuet, 34 % hadde badet og solt seg, mens 10 % hadde luftet hund. 5 % hadde vært ute i båt, 3 % deltatt i andre strandaktiviteter mens resten av de spesifiserte friluftslivsaktivitetene omfattet kun ca. 1 % av respondentene. Intervjuene ble foretatt på dager med sol. 26 % hadde også gjort andre ting den dagen som ikke er spesifisert. Vi ser altså at flere dagsbesøkende hadde krysset av for deltakelse i turgåing enn for bading/soling den dagen de ble intervjuet, til tross for at intervjuene ble gjennomført på dager med sol.

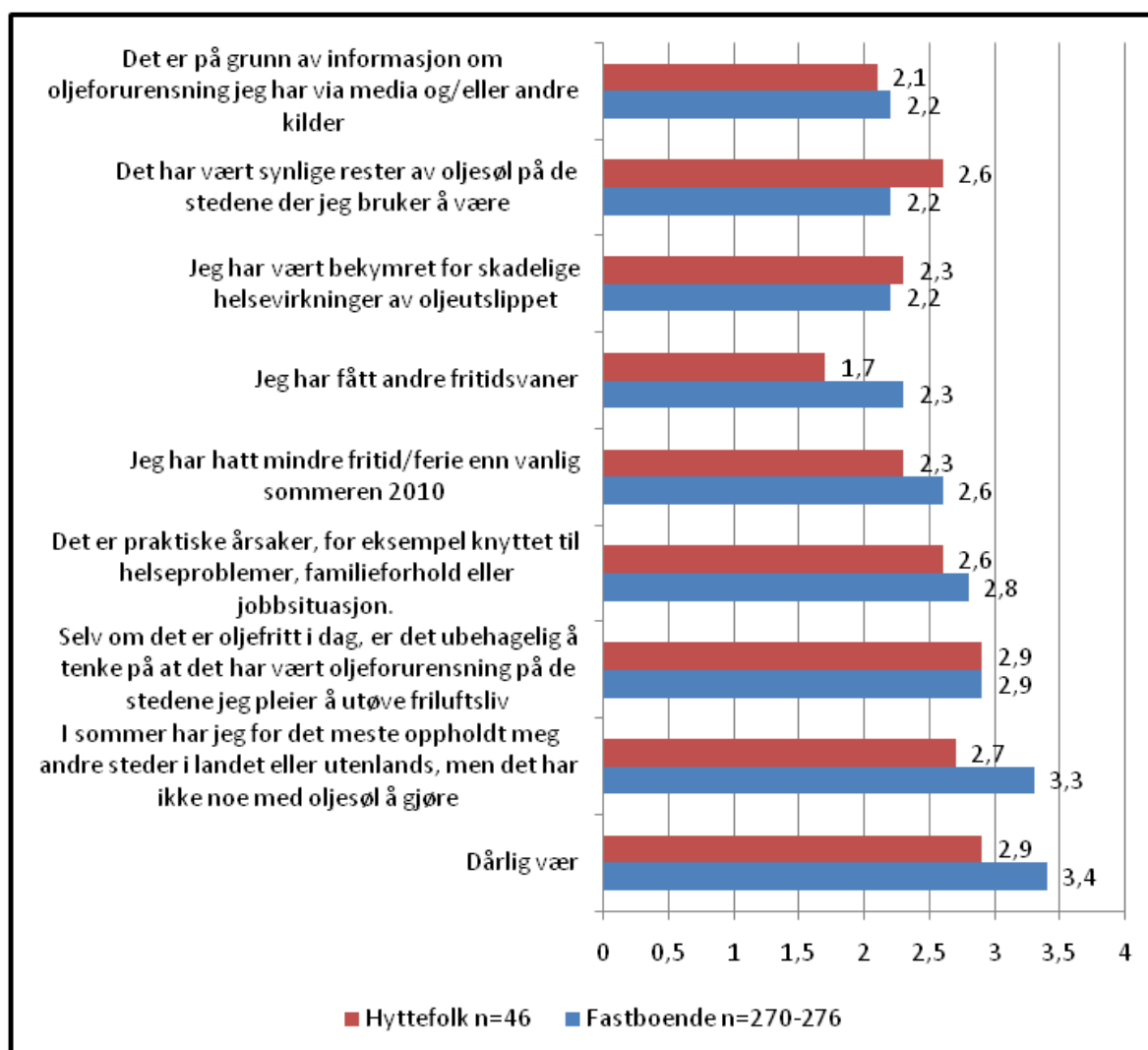
Nesten 40 % av de fastboende har sitt favoritt friluftslivsområde der de bor. Dette viser hverdagsfriluftslivets betydning langs kysten. På den måten vil et oljeutslipp som rammer befolkningstette områder egnet for friluftsliv ramme friluftslivet spesielt hardt, sammenlignet med mer grigrendte strøk eller områder som er mindre egnet for friluftsliv. Befolkningens vektlegging av nærfriluftslivsområder viser også hvor tett friluftslivet er knyttet opp mot stedstilhørighet, noe som gjør eventuelt skifte av sted på grunn av oljeforurensning mer betydningsfullt hvis oljeforurensning treffer ens nærmiljø og favorittområde.

7.3 Endringer i friluftslivsbruk i forhold til tidligere år – er oljeforurensning en årsak?

Av denne studien går det fram at den aktuelle kyststrekningen har blitt brukt noe mindre til friluftsliv denne sommeren enn foregående år. 28 % av de fastboende mener de har brukt mindre tid på friluftsliv denne sommeren, mens av hyttefolket er det 16,9 % som mener de har utøvd friluftsliv mindre enn vanlig.

Gruppen av fastboende og hyttefolk som hadde brukt kysten *mindre* enn vanlig til friluftsliv i sommer ble bedt om å vurdere ulike påstander som sa noe om årsaker til dette. Vurderingene ble gjort på en 5-delt skala fra "helt uenig" til "helt enig". For de fastboende er påstanden med høyest gjennomsnittsskår "Det har vært mye dårlig vær" (3,4) og "I sommer har jeg for det meste oppholdt meg andre steder i landet eller utenlands, men det har ikke noe med oljesøl å gjøre" (3,3). Som tredje viktigste årsak til mindre bruk av kysten enn tidligere, oppgir de fastboende "Selv om det er oljefritt i dag, er det ubehagelig å tenke på at det har vært oljeforurensning på de stedene jeg pleier å utøve friluftsliv" (2,9). For hyttefolket er "Det har vært mye dårlig vær" en like viktig årsak til redusert bruk (2,9) som "Selv om det er oljefritt i dag, er det ubehagelig å tenke på at det har vært oljeforurensning på de stedene jeg pleier å utøve friluftsliv" (2,9).

Det er altså ikke store forskjeller mellom hyttefolk og fastboende i deres begrunnelser for redusert bruk av den aktuelle kyststrekningen i forhold til tidligere år, noe som illustreres i **figur 31**. En noe større andel av de fastboende enn hyttefolk begrunner redusert bruk av kysten i sommer med dårlig vær. I sammenligning med hyttefolk byr de fastboendes hjemlige hverdagsliv på flere alternativer enn når man tilbringer tid på hytta, som å reise andre steder. Mens hyttefolk reiser til denne kyststrekningen i ferien, vil en del fastboende reise andre steder i sin ferietid. Flere fastboende enn hyttefolk begrunner også redusert bruk av kysten med det at de har oppholdt seg andre steder, men uten at det er relatert til oljeforurensning. Utsagnet om "synlige rester av oljesøl" har en forholdsvis høy gjennomsnittsskår hos hyttefolket, noe som nok gjenspeiler at mange hytter faktisk ligger i det som har vært eller er et oljeforurenset område. Blant hyttefolk er oppmerksomhet og aktiviteter i mye større grad kontinuerlig rettet mot naturomgivelsene og utøvelse av en eller annen form for friluftsliv. På den måten vil oljeforurensning nær hytta ha stor innflytelse på opplevelsen av å være der for mange, noe som også ble understreket i studien av korttids-effekter (Øian m.fl.2010). Selv om utvalget av hyttefolk som mener de har redusert friluftslivsbruken sin på grunn av oljeforurensning er begrenset i antall, viser også andre spørsmål i studien at hyttefolks friluftsliv i noe større grad enn fastboendes var påvirket av oljeforurensning sommeren 2010.

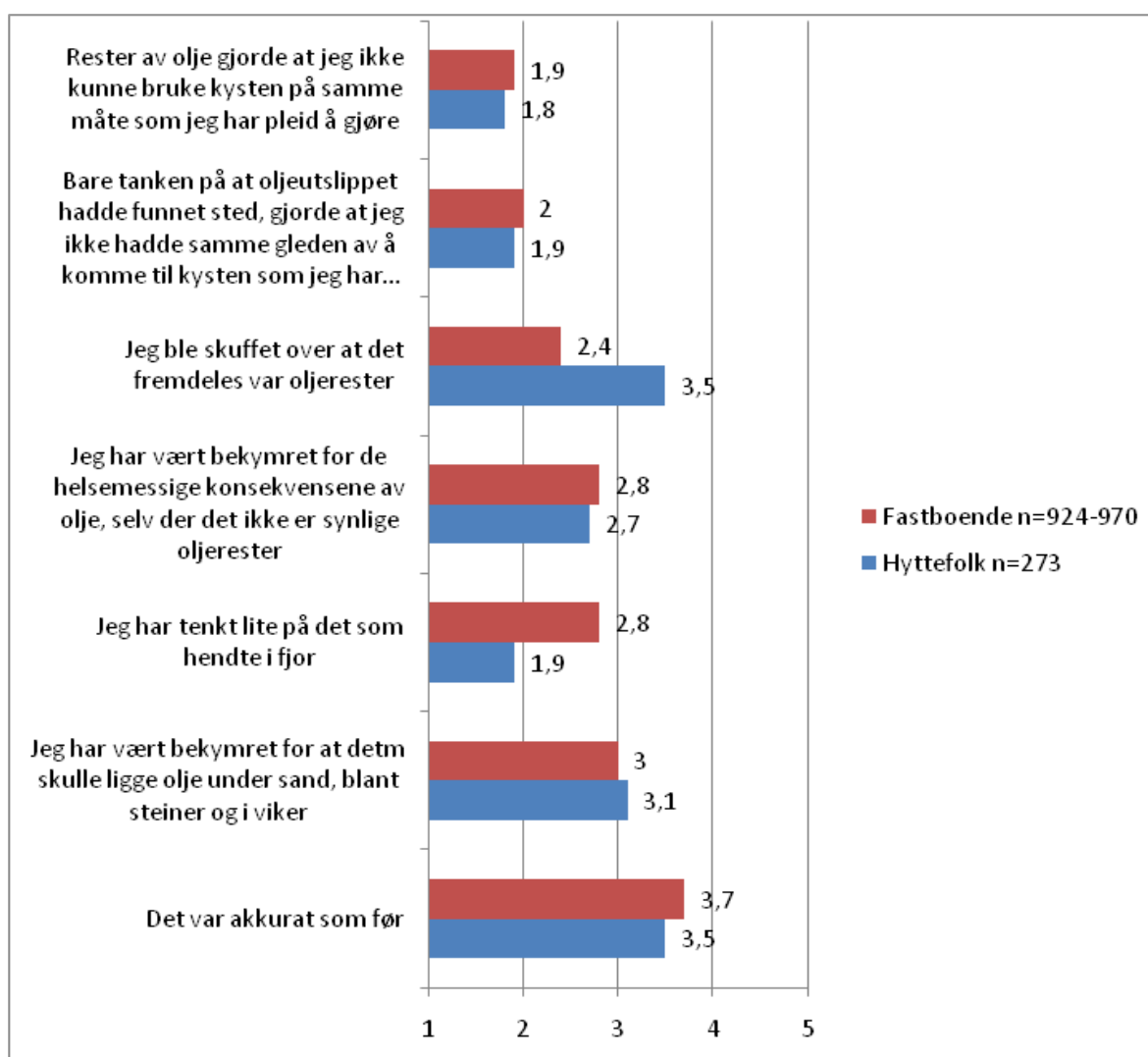

Figur 31: Årsaker til redusert friluftslivsbruk sommeren 2010, blant de av fastboende og hyttefolk som mener de har utøvd friluftsliv mindre enn forgående år. Respondentene svarte på en 5-delt skala der 1=helt uenig og 5=helt enig. Gjennomsnittsskår viser gjennomsnitt av disse svarkategoriene.

For de fastboende er redusert friluftslivsbruk i sommer først og fremst begrunnet i dårlig vær og forhold som ikke har noe med oljeutslippet å gjøre. Ubehaget ved å tenke på at det har vært oljeforurensning på de stedene de pleier å utøve friluftsliv ser likevel i begrenset grad ut til å ha bidratt til redusert utøvelse av friluftsliv. For hyttefolk er årsaker relatert til oljeforurensning og andre årsaker omtrent like lite viktig. Selv om faktorer som ikke har med oljeforurensning å gjøre ser ut til å spille størst rolle samlet sett, har altså et mer generelt ubehag ved tanken på at det har vært forurensning hatt en viss betydning for bruk. Her det heller ingen forskjell mellom hyttefolk og fastboende.

7.4 Folks opplevelse av å ta kyststrekningen i bruk sommeren 2010

De fastboende og hyttefolket vurderer i spørreskjemaet ulike påstander som beskriver opplevelsen av å komme tilbake til den aktuelle kyststrekningen sommeren 2010 (se figur 32). Et viktig resultat var at ca. 61 % av de fastboende og 54,5 % av hyttefolket var enig i påstanden "Det var akkurat som før".

Figur 32: Fastboende og hyttefolks opplevelse av å komme til kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik sommersesongen 2010. Respondentene svarte på en 5-delt skala der 1 = helt uenig og 5 = helt enig. Gjennomsnittskår viser gjennomsnitt av disse svarkategoriene.

For hyttefolket hadde påstanden "Jeg ble skuffet over at det fremdeles var oljerester der" like høy gjennomsnittsskår som "Det var akkurat som før" (3,5) og "Jeg har vært bekymret for at det skulle ligge olje under sanden, blant steiner og i viker" hadde også en gjennomsnittsskår på over 3. Påstanden som hadde lavest skår blant hyttefolket var "Jeg har ikke funnet spor, og har tenkt lite på det som hendte i fjor" (1,9). Påstanden "Jeg har tenkt lite på det som hendte i fjor" hadde en høyere gjennomsnittsskår blant de fastboende (2,9) enn blant hyttefolket (1,9). Dette indikerer at oljeutslippet fra Full City har hatt noe større innvirkning på hyttefolkets opplevelse av å komme tilbake til kysten sommeren 2010 enn for de fastboende.

Dette kan ha sammenheng med at hyttefolket ikke har fulgt utviklingen i området like tett som de fastboende, og at de derfor har hatt en større grad av bekymring i forkant av sommerseongen. De fastboende har gjennom lokale media, venner og bekjente hatt gode muligheter til å orientere seg om forurensingssituasjonen, i tillegg til kontinuerlig å være i området. Et annet aspekt som tidligere er nevnt, er det at grenlandsbefolkningen lever i et industriområde, og på den måten på ulike måter er vant til forurensning. Dette er en annerledes situasjon enn for hyttefolket, som i stor grad forbinder oppholdet på hytta med ren natur og naturopplevelse. Men det å vende tilbake til kysten sommeren 2010 kan også innebære en nysgjerrighet på å følge med i utviklingen av oljeforurensingen, noe som faktisk kan ha motivert en del folk til å se ekstra godt etter i strandkanten. Studien av korttids-effekter (Øian m.fl. 2010) viste at en del folk holdt seg unna strendene rett etter båthavariet, mens andre oppsøkte de forurensete stedene for å følge med.

7.4.1 Rester av olje og betydning for opplevelse og bruk

63 % av hyttefolket og 50 % av de fastboende har observert oljerester i sommer. Hyttefolket har også observert oljerester hyppigere enn de fastboende. 10 % av de dagsbesøkende på strekningen Nevlunghavn-Mølen hadde observert oljerester den dagen de ble intervjuet. Det at hyttefolket har observert oljerester hyppigere enn de fastboende, kan tyde på at en del hytter ligger i berørte områder som ennå ikke er rensket opp, eventuelt at det slår ut at hyttebrukere bruker nærområdene ennå mer aktivt enn de fastboende. Alle de tre delutvalgene hadde en gjennomsnittlig negativ reaksjon på det å finne oljerester, men reaksjonen var i gjennomsnitt ikke *svært* negativ. Blant de dagsbesøkende som hadde observert oljerester den dagen de ble intervjuet svarte så mange som 44,4 % "svært negativt" på sine reaksjoner på å finne oljerester. Det var likevel ingen signifikante sammenhenger mellom det å ha observert olje og det å være misfornøyd med dagen generelt. Denne rapporten viser at mange har observert olje i sommer, og dette tyder på at befolkningen har hatt et fokus på dette når de har brukt kysten. Studien viser også at observasjon av oljerester for mange synes å være en negativ "der og da" reaksjon, som kan relatere seg til de forventninger som ble skapt av media og de ansvarlige for opprydningen, vel så mye som til selve opplevelsen av å observere oljerester i seg selv. Observasjon av olje har derfor ikke nødvendigvis hatt mye innflytelse på bruk og opplevelse av kysten mer generelt.

Påstanden om at man på grunn av oljerester ikke har kunnet utøve friluftsliv på samme måte som man pleier har en gjennomsnittsskår som ligger nærmere uenig enn enig. Dette gjelder både for hyttefolk og de fastboende (**figur 31**). Men likevel kommer det i denne rapporten fram at 10 % av hyttefolket og 8,5 % av de fastboende sier seg *enig* i påstanden om at de på grunn av oljerester ikke har kunnet utøve friluftsliv på samme måte som de pleier. Selv om dette dreier seg om et lite mindretall, er det ikke desto mindre en reell effekt av oljeforurensningen. Ca. 30 % av fastboende- og hyttefolk er enig i at opplevelsen i sommer har vært preget av uro over skadelige helsevirkninger, og ca. 50 % i begge utvalgene har vært bekymret for at det skulle være olje under sanden, iblant steiner og i viker. Den negative effekten av oljeforurensningen synes dermed å ha vært større med tanke på at *opplevelsesverdien* av friluftslivet ble forringet enn at den har påvirket brukshyppighet. Dette underbygges av spørsmål som relaterer hyppighet i utøvelse av de enkelte friluftslivsaktivitetene til oljeforurensing. Bortsett fra høsting av sjømat er både de fastboende og hyttefolk i stor grad *uenige* i at oljeforurensing har påvirket aktivitetsnivået.

7.4.2 Generelle miljøholdninger og opplevelsen av å ta kysten i bruk

Vi har i studien undersøkt om folks holdninger til miljø generelt har hatt betydning for hyppighet i friluftslivsbruk og opplevelsen av å komme tilbake sommeren 2010. Av totalt 1119 respondenter var det 368 respondenter (38,9 %) som gjennom stillingstaken til utsagn om holdninger til naturmiljøet kunne klassifiseres som enten pessimistiske eller optimistiske i forhold til menneskets evne som naturforvalter. Studien viser signifikante forskjeller mellom de to segmentene. De som gir til kjenne en pessimistisk holdning har utøvd friluftsliv langs kysten *mindre* enn de har pleid å gjøre, og de har også hatt en mer negativ opplevelse av det å ta kysten i bruk igjen i sommer. De som har en mer pessimistisk holdning til miljø generelt har hatt større bekymringer knyttet til både helserisiko, det at det skulle være oljerester igjen og de har hatt mindre glede av å komme tilbake sommeren 2010, begrunnet i tanken om at oljeutslipp faktisk har funnet sted. På den andre siden er de som gir til kjenne en mer optimistisk miljøholdning i større grad *uenig* i påstandene over, mens de er mer enig i utsagn som at "alt er som før", og at "de har tenkt lite på det som hendte i fjor". Denne analysene viser at folks risikovurderinger knyttet til oljeforurensing og forventninger til sommeren henger sammen med deres generelle miljøholdninger.

7.4.3 Medias framstilling og rolle i det å skape forventninger før sommeren 2010

Etter Full City havariet i 2009 formidlet media ulike perspektiver på oljeforurensing, fra et katastrofefokus rett etter ulykken til det å formidle framtidsoptimisme på kystlinjas vegne rett før vinteren inntraff. Lokale media hadde våren 2010 størst fokus på hvorvidt badeplassene, og spesielt det populære friområdet Krogshavn, ville være klare til skoleferien. De lokale mediene formidlet noe ulike signaler om tilstanden i strandsona, om helserisikoen, og om hvordan folk opplevde forholdene. Likevel, et hovedinntrykk fra mediastudien (kapittel 6) er at lokale media formidlet mest positive signaler i forhold til friluftslivsbruk av den aktuelle kyststrekningen sommeren 2010. Det er vanskelig å vite hvilket av perspektivene som media har formidlet, fra katastrofe til optimisme, som hadde bitt seg fast i folks bevissthet da de tok kysten i bruk igjen sommeren 2010. Riksmediene har hatt svært få oppslag om oljeforurensing etter Full City-havariet denne sommersesongen. Det er derfor vanskelig å se for seg verken noen positiv eller negativ medieeffekt. En eventuell positiv effekt må ha kommet etter flere oppslag rundt ettårs markeringa av Full City-havariet, i månedsskiftet juli-august. De dagsbesøkende ble intervjuet *før* ettårs markeringa og medieoppslag rundt Full City-havariet, og intervjuene med de dagsbesøkende gir heller ikke noe informasjon om deres forventninger til besøket i området Mølen-Nevlunghavn.

Studien viser ellers at folk med et generelt pessimistisk syn på menneskets rolle som forvaltere av naturmiljøet også opplevde funn av oljerester og tanken på at det hadde vært forurensing i området mer negativt enn de med et mer optimistisk syn. Dette viser at grunnleggende miljøholdninger er av betydning for folks risikovurdering av oljeutslippet etter Full City, noe som også vises i andre studier knyttet til naturkatastrofer. Det er nærliggende å anta at media kan underbygge folks grunnleggende miljøholdninger ved at det er perspektiver som bekrefter ens eget verdisyn som fester seg. På den annen side kan en også tro at medias måte å formidle på, særlig hvis det er entydig, kan være med på å nyansere etablerte holdninger. I vår sammenheng er det nærliggende å tro at fokuset på badeplasser og vannkvalitet i media har bidratt til et fokus på dette også i folks bevissthet, og en tredjedel av både hyttefolk og de fastboende uttrykker gjennom denne studien at de har vært bekymret for den helsemessige risikoen av oljeforurensing. På den annen side har media formidlet mange positive signaler til friluftslivsbruk etter påske 2010. Dette finner også resonans i studien ellers, blant annet ved at flertallet av respondenter opplyser at de har brukt kystsonen som før. Likevel har mange av respondenter hatt en bekymring i sommer knyttet til ulykken og oljeforurensing, noe som utvilsomt henger sammen med medias formidling av situasjonen. Aviser, radio og TV oppgis som en mye viktigere informasjonskanal for både hyttefolk og fastboende enn for eksempel venner og bekjente.

8 Konklusjon

Kyststrekningen i Kragerø, Bamble og Skien brukes ofte av mange, og bruken er variert og mangfoldig. 98 % av de fastboende og hytteeierne hadde brukt kysten til friluftslivsformål minst én gang i løpet av sommeren. Rundt halvparten av de fastboende oppga at de hadde brukt kysten ofte eller svært ofte. For hyttefolkene er denne andelen noe større, ca 73 %.

Flertallet av hyttefolket og de fastboende opplyser at de har brukt den aktuelle kyststrekningen til friluftsliv omtrent på samme måte som de foregående årene. Likevel, ca. 28 % av de fastboende og ca. 17 % av hyttefolkene oppgir at de har brukt kysten *mindre* eller *betydelig mindre* til friluftsliv sommeren 2010 sammenlignet med foregående år.

63 % av hyttefolket og 48 % av de fastboende har sett olje en eller flere ganger i løpet av sommeren 2010. 10 % av de dagsbesøkende opplyser at de observerte oljerester den dagen de ble intervjuet på strekningen Nevlunghavn-Mølen. I alle de tre utvalgene er det grovt regnet rundt 40 % som oppga at de reagerte svært negativt på observasjoner av oljerester.

De viktigste årsakene som oppgis til redusert eller endret bruk er faktorer som ikke kan relateres til oljeforurensningen, som dårlig vær, det å reise andre steder og forskjellige praktiske årsaker. Bortsett fra høsting av sjømat er både de fastboende og hyttefolk i stor grad enige i at oljeforurensning ikke har påvirket aktivitetsnivået for de enkelte friluftslivsaktivitetene.

Studien viser likevel at 10 % av hyttefolket og 8,5 % av de fastboende uttrykker at de ikke har kunnet utøve friluftsliv på samme måte som de pleier på grunn av oljerester. Selv om dette dreier seg om et lite mindretall, er det ikke desto mindre en reell effekt av oljeforurensningen. Det er en svak tendens at hyttefolkene legger noe større vekt på de oljerelaterte faktorene.

Ca. 60 % av de fastboende og hyttefolket uttrykker at "det var akkurat som før" da de tok kyststrekningen i bruk sommeren 2010. Samtidig sier ca. 30 % i begge utvalgene at de har vært urolige for skadelige helsevirkninger av oljeutslippet, og ca. 50 % har vært bekymret for at det skulle være olje under sanden, iblant steiner og i viker. Ca. 14 % mente at tanken på at oljeutslippet hadde funnet sted gjorde i seg selv at de ikke hadde samme gleden ved å drive med friluftsliv langs kysten.

Lokale media hadde våren 2010 størst fokus på hvorvidt badeplassene, og spesielt det populære friområdet Krogshavn, ville være klare til skoleferien. De lokale mediene formidlet noe ulike signaler om tilstanden i strandsona, om helserisikoen, og om hvordan folk opplevde forholdene. Likevel, et hovedinntrykk er at lokale media formidlet mest positive signaler i forhold friluftslivsbruk av den aktuelle kyststrekningen sommeren 2010. Riksmediene har hatt få oppslag om oljeforurensning etter Full City havariet denne sommersesongen.

Studien viser at generelle pessimistiske holdninger til menneskets evne til å ta vare på naturmiljøet har forsterket den negative opplevelsen av å komme tilbake til kysten året etter at oljeutslippet fra Full City fant sted. Generelle pessimistiske holdninger på naturmiljøets vegne er også mer vanlig hos de som begrunner redusert friluftslivsbruk i sommer med oljeforurensning fra Full City. Dette viser at folks risikovurderinger knyttet til oljeforurensning og forventninger til sommeren henger sammen med deres generelle miljøholdninger.

Samlet sett viser studien at den negative effekten av oljeforurensningen synes å ha vært større gjennom forringelse av *opplevelsesverdien* av friluftslivet mer enn at den har påvirket bruks-hyppighet og områdebruk.

9 Referanser

- Arnesen, T., Ericsson, B. Hagen, S.E. (2010). Full City og reiselivet. Rapport nr. 2010/14. Østlandsforskning, Lillehammer.
- Bloch, V. og Steinnes, M. (2003). *Fritidshusområder 2002*. Rapporter 2003/1. Statistisk Sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger.
- Bonnieux, F. & P. Rainelli (2003) 'Cost recreation and amenities: the Erika spill perspectives'. I A. Prada and M.X. Vázquez (red.): *Economic, Social and Environmental Effects of the Prestige Oil Spill*. Consello da Cultura Galega, Santiago de Compostela. pp. 139–186.
- Byrd, H., English, E., Lipton, D., Meade, N., Tomasi, T. (2001). *Chalk Point oil spill lost recreational use valuation report*. Seattle, WA: U.S. Dept. of Commerce, NOAA, Damage Assessment, Remediation, and Restoration Program.
<http://www.darrp.noaa.gov/northeast/chalk%5Fpoint/pdf/cpar1970.pdf>
<http://purl.access.gpo.gov/GPO/LPS103820>
- Carson, R.T., Mitchell, R.C., Hanemann, W.H., Kopp, R.J., Presser, S., Ruud, P.A. (2003) Contingent valuation and lost passive use: damages from the Exxon Valdez oil spill, *Environmental Resource Economics*, 25:257-286.
- Garza-Gill, M.D., A. Prada-Blanco, M. X. Vazquez-Rodriguez (2006) Estimating the short-term economic damages from the Prestige oil spill in the Galician fisheries and tourism. *Ecological Economics* 58:842–849
- Gill, D.A. & J. S. Picou (1997) The day the water died. Cultural impacts of the Exxon Valdez oil spill. I J. Steven Picou (red.): *The Exxon Valdez Disaster. Readings on a Modern Social Problem*. Dubuque, Iowa, s. 167-187.
- Kaltenborn, B.P., Bjerke, T., Thrane, C., Andersen, O., Nelleman, C., Eide, N. (2005) *Holdninger til hytteliv og utvikling av hytteområder. Resultater fra en spørreundersøkelse*. NINA Rapport 39.
- Kaltenborn, B.P. (2002) Å bo i naturen – meningen med hyttelivet. *Utmærket 3/2002*
- Loureiro, M.L., Loomis, J.B., Vazquez-Rodriguez, M.X. (2009) Economic valuation of environmental damages due to the Prestige oil spill in Spain. *Environmental Resource Economics*, 44:537-553
- Odden, A. 2008. *Endringer i norsk friluftsliv 1971-2004*. Dr. avhandling, NTNU.
- Palinkas, L.A., Petterson, J.S., Russell, J., Downs, M.A. (1993) Community patterns of psychiatric disorders after the Exxon Valdez oil spill, *American Journal of Psychiatry*, 150:1517-1523.
- SSB 2010. www.statistisk-sentralbyra.no

Vedlegg 1

Havariet av Full City og eventuelle konsekvenser for friluftsliv

Spørreskjema utfyllt av NorStat, dagsbesøkende ved Nevlungstrand, Oddane Sand, Mølen og Nevlungshavn

1. Hvilken kommune bor du i? _____

2. Hvor har du vært i dag? Kryss av et eller flere steder.

Mølen	Nevlungstrand	Oddane Sand	Nevlungshavn	Andre steder, Fyll ut

3. På en skala fra 1 til 5, hvor fornøyd er du med dagen?

Svært misfornøyd				Svært fornøyd

4. Hvem er du eventuelt sammen med? Sett et eller flere kryss.

Reiser alene	
Reiser sammen med flere voksne	
Har med barn	

5. Hva har du gjort i dag? Kryss av et eller flere alternativer.

	Kryss av
Padlet	
Gått tur	
Luftet hund	
Bading/soling	
Andre strandaktiviteter (ex strandvolleyball)	
Vindsurfet	
Bølgesurfet	
Kitet	
Fisket fra land	
Fisket fra båt	

Høstet sjømat (krabber, blåskjell etc.)	
Vært ute i båt	
Vært på hytta	
Jeg bor på camping	

6. Har du sett spor etter olje der du har vært i dag?

	Ja	Nei	Kanskje/usikker
Har du sett spor etter olje der du har vært i dag?			
Eventuelle kommentarer:			

7. Hvis ja, hvor har du sett spor etter olje?

Mølen	Nevlungstrand	Oddane Sand	Nevlunghavn	Andre steder, Fyll ut

8. Hva slags spor etter olje har du sett? Kryss av.

	Mølen	Nevlungstrand	Oddane Sand	Nevlunghavn	Andre steder, Fyll ut
Oljerester oppå sanden					
Oljerester nedi sanden					
Oljerester mellom steiner					
Oljefilm på vannet					
En eller flere av oss har fått oljesøl på seg i dag					
Annet					

9. Hvordan reagerte du på det å finne oljerester? På en skala fra 1 til 5, sett kryss:

Svært negativt				Spilte ingen rolle

10. Kjønn

Kvinne	Mann

11. Alder

15-20	20-40	40-60	60 +

12. Utdanning

Ikke høyere utdanning	Høyskole	Universitetsutdanning

Tusen takk for at du ble med!

Vedlegg 2

Havariet av Full City og effekter på kystfriluftsliv

1) * Hvor ofte utøver du vanligvis en eller flere av disse aktivitetene langs kysten av Kragerø, Bamble og/eller Larvik kommuner?

	Aldri 1	Sjelden 2	Av og til 3	Ofte 4
Padling	☐	☐	☐	☐
Turgåing	☐	☐	☐	☐
Lufting av hund	☐	☐	☐	☐
Bading/soling	☐	☐	☐	☐
Strandaktiviteter (for eksempel strandvolleyball)	☐	☐	☐	☐
Vindsurfing	☐	☐	☐	☐
Bølgesurfing	☐	☐	☐	☐
Kiting	☐	☐	☐	☐
Fiske fra land	☐	☐	☐	☐
Fiske fra båt	☐	☐	☐	☐
Jakt	☐	☐	☐	☐
Høsting av sjømat (krabber, blåskjell etc.)	☐	☐	☐	☐
Båtliv generelt	☐	☐	☐	☐
Hytteliv	☐	☐	☐	☐
Klatring/buldring	☐	☐	☐	☐
Dykking	☐	☐	☐	☐
Andre aktiviteter	☐	☐	☐	☐

2) * Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene?

- ☐ 1 Aldri
☐ 2 Sjelden
☐ 3 Av og til
☐ 4 Ofte
☐ 5 Svært ofte

3) * Har du hørt eller lest noe om helserisiko forbundet med oljeforurensning som følge av havariet av Full City?

- ☐ Ja ☐ Nei

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har du hørt eller lest noe om helserisiko forbundet med oljeforurensning som følge av havariet av Full City? - Ja

4) * Hva har du fått informasjon om?

- ☐ Bading
☐ Sjømat
☐ Fisk
☐ Annet

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har du hørt eller lest noe om helserisiko forbundet med oljeforurensning som følge av havariet av Full City? - Ja

5) * Hvor har du fått denne informasjonen?

- ☐ Aviser
- ☐ Radio og tv
- ☐ Kystverket sin hjemmeside eller andre internettsider
- ☐ Fra kommunen
- ☐ Fra venner og bekjente
- ☐ Gjennom andre kanaler

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 2 Sjelden *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 5 Svært ofte *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 4 Ofte *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 3 Av og til

6) * Hvor ofte har du observert oljerester langs kysten av Kragerø, Bamble og/eller Larvik i sommer?

- ☐ Ingen ganger
- ☐ 1-2 ganger
- ☐ 3-5 ganger
- ☐ 6-10 ganger
- ☐ Mer enn 10 ganger

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 2 Sjelden *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 3 Av og til *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 4 Ofte *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 5 Svært ofte *og*
- Hvor ofte har du observert oljerester langs kysten av Kragerø, Bamble og/eller Larvik i sommer? - 1-2 ganger *eller*
- Hvor ofte har du observert oljerester langs kysten av Kragerø, Bamble og/eller Larvik i sommer? - 3-5 ganger *eller*
- Hvor ofte har du observert oljerester langs kysten av Kragerø, Bamble og/eller Larvik i sommer? - 6-10 ganger *eller*
- Hvor ofte har du observert oljerester langs kysten av Kragerø, Bamble og/eller Larvik i sommer? - Mer enn 10 ganger

7) Dersom du har sett spor etter olje, hva har du sett?

	Steinvika- Langesund bad- Krogshavn	Nevlunghavn- Mølen	Jomfruland
Oljerester oppå sanden	☐	☐	☐
Oljerester nedi sanden	☐	☐	☐
Oljerester mellom steiner	☐	☐	☐
Oljefilm på vannet	☐	☐	☐
Jeg eller andre personer i husstanden har vært i berøring med oljesøl	☐	☐	☐
Annet	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 2 Sjelden *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 3 Av og til *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 4 Ofte *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 5 Svært ofte *og*
- Hvor ofte har du observert oljerester langs kysten av Kragerø, Bamble og/eller Larvik i sommer? - 1-2 ganger *eller*
- Hvor ofte har du observert oljerester langs kysten av Kragerø, Bamble og/eller Larvik i sommer? - 3-5 ganger *eller*
- Hvor ofte har du observert oljerester langs kysten av Kragerø, Bamble og/eller Larvik i sommer? - 6-10 ganger *eller*
- Hvor ofte har du observert oljerester langs kysten av Kragerø, Bamble og/eller Larvik i sommer? - Mer enn 10 ganger

8) * Hvordan reagerte du på det å finne oljerester på en skala fra 1 til 5?

- ☐ 1. Svært negativt
- ☐ 2.
- ☐ 3.
- ☐ 4.
- ☐ 5. Spiller ingen rolle

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 1 Aldri

9) * Hva er grunnen til at du sommeren 2010 ikke har utøvd friluftslivsaktiviteter på kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik?

	Helt uenig 1	Uenig 2	Nøytral 3	Enig 4	Helt enig 5
Jeg har hørt/lest om at det fortsatt er oljeforurensning der	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har flyttet	☐	☐	☐	☐	☐
Det er praktiske årsaker, for eksempel knyttet til helseproblemer, familieforhold eller jobbsituasjon	☐	☐	☐	☐	☐
Det er på grunn av informasjon om oljeforurensning jeg har via media og/eller andre kilder	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har fått andre fritidsvaner	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har endret måten jeg utøver friluftsliv på, andre friluftslivsområder er derfor mer egnet for meg	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har vært bekymret for skadelige helsevirkninger av oljeutslippet	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har hatt mindre fritid/ferie enn vanlig sommeren 2010	☐	☐	☐	☐	☐
I sommer har jeg for det meste oppholdt meg andre steder i landet eller utenlands	☐	☐	☐	☐	☐
Selv om det er oljefritt i dag, er det ubehagelig å tenke på at det har vært oljeforurensning på de stedene jeg pleier å utøve friluftsliv	☐	☐	☐	☐	☐
Andre grunner	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

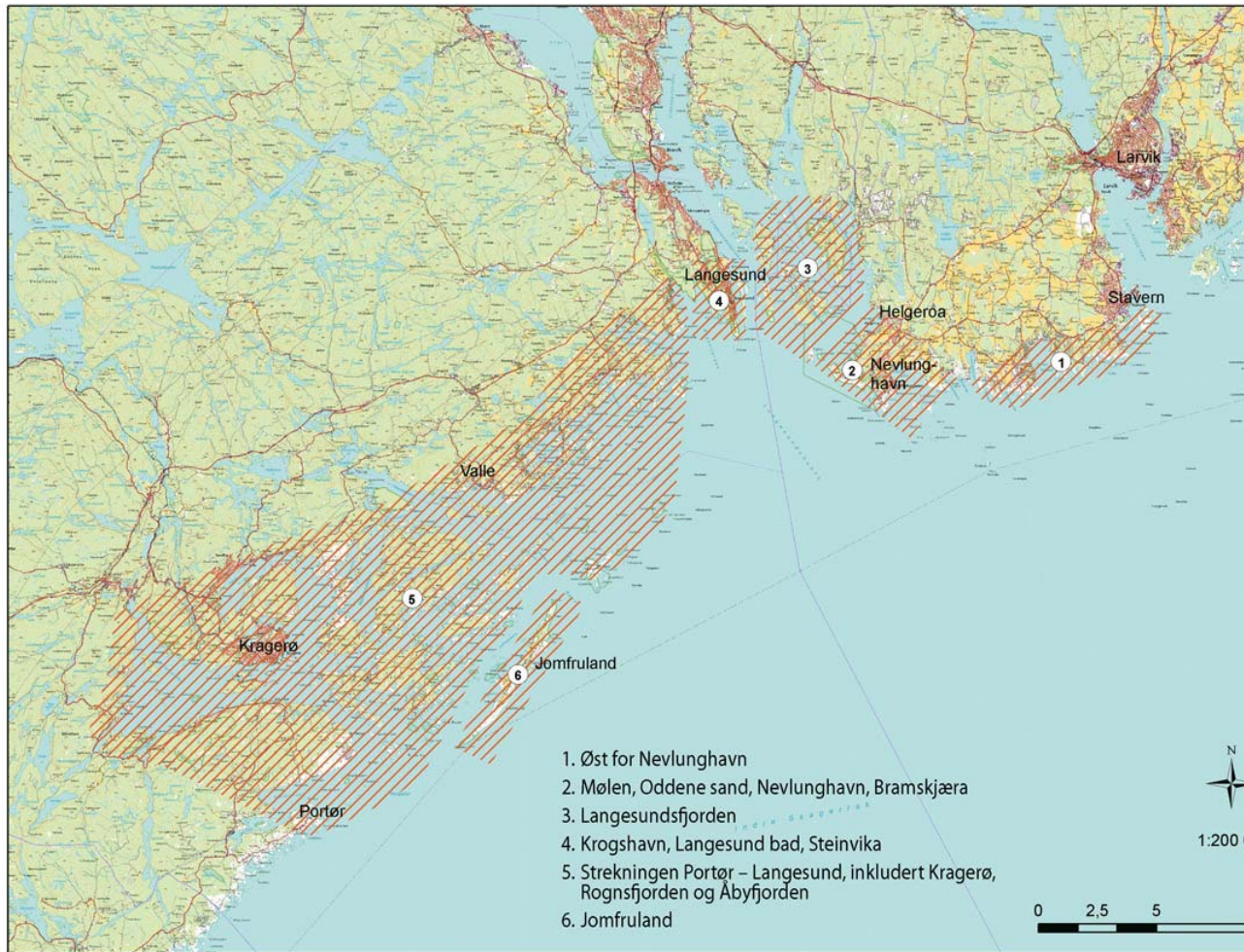
Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 2 Sjelden *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 5 Svært ofte *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 4 Ofte *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 3 Av og til

10) * Hvordan opplevde du det å komme til kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik sommersesongen 2010?

	Helt uenig 1	Uenig 2	Nøytral 3	Enig 4	Helt enig 5
Det var akkurat som før	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ble skuffet over at det fremdeles var oljerester	☐	☐	☐	☐	☐
Bare tanken på at oljeutslippet hadde funnet sted, gjorde at jeg ikke hadde samme gleden av å komme til kysten som jeg har hatt tidligere	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har tenkt lite på det som hendte i fjor	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har vært bekymret for at det skulle ligge olje under sanden, blant steiner og i vikene	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har vært bekymret for de helsemessige konsekvensene av oljen, selv der det ikke er synlige oljerester	☐	☐	☐	☐	☐
Rester av olje gjorde at jeg ikke kunne bruke kysten på samme måte som jeg har pleid å gjøre	☐	☐	☐	☐	☐

11) * I hvilke av de følgende sonene oppholder du deg mest når du utøver friluftslivsaktiviteter? Kryss av for ett av alternativene

- ☐ Sone 1: Øst for Nevlunghavn
- ☐ Sone 2: Mølen, Oddane Sand, Nevlunghavn, Bramskjæra
- ☐ Sone 3: Langesunds-fjorden
- ☐ Sone 4: Krogshavn, Langesund Bad, Steinvika
- ☐ Sone 5: Strekningen Langesund-Portør, inkludert Rognsfjorden, Åbyfjorden og Kragerø
- ☐ Sone 6: Jomfruland
- ☐ Sone 7: Hele strekningen Portør - Slavern

12) * Hvorfor er dette ditt favorittområde? (Kryss av for ett av alternativene)

- ☐ Jeg bor der
- ☐ Jeg har hytte der
- ☐ Jeg har venner der
- ☐ Jeg pleier å feriere der
- ☐ Jeg liker meg godt der
- ☐ Ingen spesiell grunn

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 2 Sjelden eller
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 5 Svært ofte eller
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 4 Ofte eller
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 3 Av og til

13) * Sammenlignet med de foregående årene, hvor mye har du utøvd friluftsliv på ett eller flere steder ved kyststrekningen i Kragerø, Bamble og/eller Larvik

- ☐ ... betydelig mindre
- ☐ ... noe mindre
- ☐ ... like mye

 ... mer

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Sammenlignet med de foregående årene, hvor mye har du utøvd friluftsliv på ett eller flere steder ved kyststrekningen i Kragerø, Bamble og/eller Larvik kommuner? - ... noe mindre *eller*
- Sammenlignet med de foregående årene, hvor mye har du utøvd friluftsliv på ett eller flere steder ved kyststrekningen i Kragerø, Bamble og/eller Larvik kommuner? - ... betydelig mindre

14) * Hva er grunnen til at du sommeren 2010 brukte mindre tid ved kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og Larvik enn du vanligvis gjør?

	Helt uenig 1	Uenig 2	Nøytral 3	Enig 4	Helt eni 5
Det har vært synlige rester av oljesøl på de stedene der jeg bruker å være	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har flyttet	☐	☐	☐	☐	☐
Det er praktiske årsaker, for eksempel knyttet til helseproblemer, familieforhold eller jobbsituasjon.	☐	☐	☐	☐	☐
Det er på grunn av informasjon om oljeforurensning jeg har via media og/eller andre kilder	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har fått andre fritidsvaner	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har vært bekymret for skadelige helsevirkninger av oljeutslippet	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har hatt mindre fritid/ferie enn vanlig sommeren 2010	☐	☐	☐	☐	☐
Det har vært mye dårlig vær	☐	☐	☐	☐	☐
I sommer har jeg for det meste oppholdt meg andre steder i landet eller utenlands, men det har ikke noe med oljesøl å gjøre	☐	☐	☐	☐	☐
Selv om det er oljefritt i dag, er det ubehagelig å tenke på at det har vært oljeforurensning på de stedene jeg pleier å utøve friluftsliv	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 2 Sjelden *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 5 Svært ofte *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 4 Ofte *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 3 Av og til

15) * Har du denne sommeren brukt andre steder på kyststrekningen i kommunene Bamble, Kragerø og/eller Larvik mer enn du pleier å gjøre?

☐ Ja ☐ Nei

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Har du denne sommeren brukt andre steder på kyststrekningen i kommunene Bamble, Kragerø og/eller Larvik mer enn du pleier å gjøre? - Ja

16) * Hvorfor har du valgt å benytte andre steder?

	Helt uenig 1	Uenig 2	Nøytral 3	Enig 4	Helt eni 5
Det har vært synlige rester av oljesøl på de stedene der jeg bruker å være	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har flyttet	☐	☐	☐	☐	☐
Det er praktiske årsaker, for eksempel knyttet til helseproblemer, familieforhold eller jobbsituasjon	☐	☐	☐	☐	☐
Det er på grunn av informasjon om oljeforurensning jeg har via media og/eller andre kilder	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har fått andre fritidsvaner	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har vært bekymret for skadelige helsevirkninger av oljeutslippet	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har hatt mindre fritid/ferie enn vanlig sommeren 2010	☐	☐	☐	☐	☐
Det har vært mye dårlig vær	☐	☐	☐	☐	☐
I sommer har jeg for det meste oppholdt meg andre steder i landet eller utenlands, men det har ikke noe med oljesøl å gjøre	☐	☐	☐	☐	☐
Selv om det er oljefritt i dag, er det ubehagelig å tenke på at det har vært oljeforurensning på de stedene jeg pleier å utøve friluftsliv	☐	☐	☐	☐	☐

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 2 Sjelden *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 5 Svært ofte *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 4 Ofte *eller*
- Hvor ofte har du i løpet sommeren 2010 besøkt/brukt kyststrekningen i kommunene Kragerø, Bamble og/eller Larvik i forbindelse med en eller flere av disse aktivitetene? - 3 Av og til

I hvilken grad er du enig/uenig i følgende påstand?

17) * På grunn av oljeforurensning har jeg denne sommeren drevet mindre med friluftslivsaktiviteter enn jeg vanligvis gjør på kyststrekningen i Kragerø, Bamble og Larvik kommuner.

	Helt uenig 1	Uenig 2	Nøytral 3	Enig 4	Helt enig 5	VET IKK
Padling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Turgåing	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lufting av hund	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bading/soling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Strandaktiviteter (for eksempel sandvolleyball)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vindsurfing	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bølgesurfing	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kiting	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fiske fra land	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fiske fra båt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jakt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Høsting av sjømat (krabber, blåskjell etc.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Båtliv generelt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hytteliv	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Klatring/buldring	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dykking	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre aktiviteter	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Holdninger til miljøvern og forurensning

18) * I hvilken grad er du enig i disse påstandene?

	Helt uenig 1	Uenig 2	Nøytral 3	Enig 4	Helt enig 5
Dyr og planter har like stor rett til å leve på jorda som mennesker	☐	☐	☐	☐	☐
Balansen i naturen er svært ømfintlig og lett å forstyrre	☐	☐	☐	☐	☐
Mennesket misbruker naturen i et omfang som er svært alvorlig	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis vi fortsetter på samme kurs som nå, vil vi snart oppleve en økologisk katastrofe	☐	☐	☐	☐	☐
Menneskenes oppfinnsomhet vil sikre at det ikke blir uvelig på jorda	☐	☐	☐	☐	☐
Alt snakket om den "økologiske krisa" er betydelig overdrevet	☐	☐	☐	☐	☐
Balansen i naturen er stabil nok til å tåle påvirkningene fra et moderne industrisamfunn	☐	☐	☐	☐	☐

19) * Hvor sterkt frykter du at et nytt og større oljeutslipp skal finne sted i nær framtid?

- ☐ 1. Ikke i det hele tatt
☐ 2
☐ 3
☐ 4
☐ 5. Svært mye

20) * Har oljeutslippet fra Full City gjort noe med ditt forhold til naturmiljø og forurensning?

	Helt uenig 1	Uenig 2	Nøytral 3	Enig 4
Jeg har blitt mer oppmerksom på synlig forurensning	☐	☐	☐	☐
Oljesølet etter Full City viser at naturen selv er i stand til å håndtere oljeforurensning	☐	☐	☐	☐
Jeg er mer opptatt av negative helseeffekter av forurensning enn tidligere	☐	☐	☐	☐
Mitt forhold til naturen er som før	☐	☐	☐	☐
Jeg er mer opptatt av miljøvern nå enn tidligere	☐	☐	☐	☐
Jeg har ikke forandret oppfatninger om forurensning	☐	☐	☐	☐
Jeg setter mer pris på naturmiljøet enn tidligere	☐	☐	☐	☐
Jeg har blitt mer optimistisk med tanke på samfunnets evne til å håndtere oljesøl	☐	☐	☐	☐

Bakgrunnsvariabler

21) * Bosted, dvs. postnummer

22) * AlderVelg alternativ

23) * Kjønn☐ Mann ☐ Kvinne

24) Har du barn under 16 år i husstanden?☐ Ja ☐ Nei

25) Eier du eller har du jevnlig tilgang til båt?☐ Ja ☐ Nei

26) Utdanning

- ☐ Grunnskole
☐ Videregående skole
☐ Høgskole/universitet

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

NINA Rapport 633

ISSN:1504-3312

ISBN: 978-82-426-2212-9

Norsk institutt for naturforskning

NINA hovedkontor

Postadresse: Postboks 5685, 7485 Trondheim

Besøks/leveringsadresse: Tungasletta 2, 7047 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 73 80 14 01

Organisasjonsnummer: NO 950 037 687 MVA

www.nina.no